

Qannawjī

al-Farʿ al-nāmī ...

الفرع النامي من

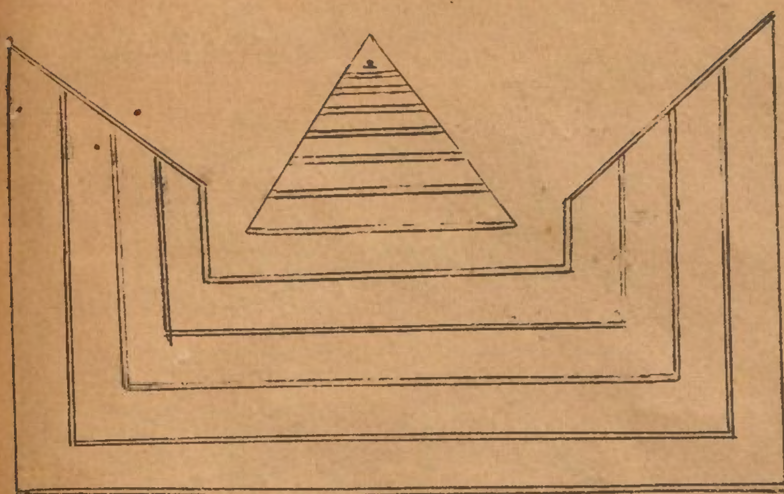
الاصل السامي

قد طبع في المطبع الصديقي

الكائن في بهوپال

المحمية سنة ١٣٠١

الهجرية

بسم الله الرحمن الرحيم

نحمد لمن خلق الانسان فی احسن تقویم واکمل تصویر وارفع شأنه بالاصطفاء والتکریم علی انواع العالم الکبیر اودع فیه نعوتا وفضائل وجعله شعوبا وقبائل ثم اصطفی من ولد آدم ابراهیم ومن ولد ابراهیم اسمعیل و من ولد اسمعیل بنی کنانة ومنهم قریشا ومنهم بنی هاشم ومنهم محمدا صلی الله علیه واله وسلم ومن ذریته بنی فاطمة وجعلهم مفاتیح الرحمة ومعادن الحکمة ومصابیح الکرامة وامن الامة وصلوة وسلاما علی خاتم رسله و اکرم انبیائه الذی فضله علی کافة الخلق اجمعین وارسله فی آخر الدهر رحمة للعالمین اعطاه الکوثر وخذل شانئه الابتر ووصل نسبه وسببه فی الدنیا والدین حتی لاینقطع بنص الاحادیث الثابتة الی یوم الدین وعلی آله الذین سأل الله عز عباده مودتهم وجعل رکن الایمان محبتهم اذهب عنهم الرجس فطهرهم تطهیرا واختارهم اشفاعة یوم کان شره مستطیرا وعلی اصحابه وحملة علومه وادابه الذین لم یکتموا

شیئاً من حقائق الاحکام ولم یألوا اجهاداً فی نصرة الاسلام ولم یبالوا ببذل
الانفس والاموال فی سبیل الله حتی رقوا ارفع مدارج المقام ومعارج
المرام ولم یخافوا فی الله لومة اللوام فهم الملوک علی الاسرة فی الجنة
والسلاطین فی دار السلام سپس معروض رای بیضاضیای عارفان نسب اهل بیت
رسالت وناقدان جواهر زواهر معدن سیادت ودیالت باد که نسل آدم ابو البشر علیه السلام
وذریت آن اکرم الانام شجره ایست که بحکم خلق آدم بیده خود دست خالق آنرا نشانیده و
از تخم وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ طِیْنٍ دمیده و در حدائق وَجَعَلْنَاکُمْ شُعُوْبًا
وَّقَبَائِلَ بالیده ونص جلی ومحبت قوی بر محافظت این شجرهٔ بلند ومراقبت این درخت برومند
حدیث نبویست تعلموا من انسابکم ما تصلون به ارحامکم خصوصاً شجرهٔ طیبهٔ ریاض مصطفوی
وفروع متبرکهٔ بساتین مرتضوی که اگر تخمی ازان شجره بدست برد حوادث روزگار وتقلب لیل ونهار
آوارهٔ دشت غربت گردد وسر کن برکن کوی وبرزن شود ودران سرزمین چون سبزهٔ بیگانه
نشو ونمائی بهمرساند از دیدهٔ باغبان معرفت مستور نماند واگر شاخی جداگانه به پیوند آن شجره خود را
وانماید دست گلچین بصیرت به نیروی تیشهٔ تمیز از هم جدا گرداند در صحیح بخاری از ابن عباس
رضی الله عنهما مرویست که قال قال رسول الله صلی الله علیه و آله وسلم من انتسب
الی غیر ابیه او تولی غیر موالیه فعلیه لعنة الله والملائکة والناس اجمعین
بناء علی ذلک غایت شقاوت ونهایت جفا باشد که خود را در دیدهٔ مردم چنانکه هست ننماید و
چنانکه نیست بنماید وبانتساب بسوی غیر پدر وتولی بغیر موالی مستحق لعن ونفرین همگنان گردد نعوذ
بالله من جمیع ما کرهه الله وبجای خود ثابت شده که نسب اولاد باباء باشد نه بامهات واز اینجا
نوشته اند که اولاد شریفه از غیر فاطمی شریف نیست چنانکه ولد شریف از غیر فاطمیه شریف ست شعر
بنونا بنو ابنائنا وبناتنا ✤ بنوهن ابناء الرجال الاباعد ✤ ولیکن در خصوص بنی فاطمه کافهٔ
اهل علم گفته اند بلا خلاف که ایشان اولاد رسول خدا هستند صلی الله علیه و آله وسلم ونسب ایشان

له تتمة فان صلة الرحم محبة فی الاهل مثراة فی المال منسأة فی الاثر رواه الترمذی عن ابی هریرة وقال هذا حدیث غریب من هذا الوجه ومعنی قوله منسأة فی الاثر یعنی به الزیادة فی العمر

ازطرف فاطمه رضی الله عنها متصل بجناب رسالت مآب ست علیه الصلوة والسلام واین یکی
از خصائص نبویست که دیگری دران شریک نیست ونمی تواند شد صاحب تلخیص گفته و
من خصائصه صلی الله علیه وآله وسلم ان اولاد بناته ینسبون الیه صلی الله
علیه وآله وسلم واولاد بنات غیره لاینسبون الی جدهم من جهة الام فی
الکفاءة وغیرها قال صاحب الکشاف تحت آیة المباهلة لادلیل اقوی من هذا
علی فضل اصحاب الکساء وهم علی وفاطمة والحسنان انتهی گویم کریمه نَدْعُ اَبْنَاءَنَا
وَاَبْنَاءَکُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَکُمْ وَاَنْفُسَنَا وَاَنْفُسَکُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ نص مجمل ست برآنکه فاطمه
وحسنین ابنای رسول خدا اند صلی الله علیه وآله وسلم واحادیث صحیحه مبین اوست آنحضرت
صلی الله علیه وآله وسلم فرموده ان ابنی هذا سید الحدیث مراد بابن درینجا حسن بن فاطمه است
ومؤید اوست الحسین منی وانا من حسین ولقب سیادت نیز ازهمین جا گرفته اند ودر چند
حدیث دیگر نیز صراحت باین لقب عالی آمده مثل آنکه طبرانی در کبیر از حسن بن علی روایت کرده که
ان رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم قال لانس یا انس ادع لی سید العرب
فقالت عائشة الست سید العرب قال انا سید ولد آدم وعلی سید العرب
فلما جاء ای علی قال یا معشر الانصار الا ادلکم علی من ان تمسکتم به لن تضلوا
بعده ابدا هذا علی فاحبوه بحبی واکرموه بکرامتی فان جبرئیل امرنی بالذی
قلت لکم عن الله عز وجل وچون امر الهی بواسطه جبرئیل امین بمحبت علی کرم الله وجهه وارد شده
باشد که ابن عم وختن رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم ست تا بفاطمه وحسن وحسین که بضعه جسد شریف
رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم چه رسد ع قیاس کن زگلستان من بهار مرا * شعبی از علی بن
ابی طالب آورده که قال علی قال لی رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم مرحبا
بسید المسلمین وامام المتقین الحدیث وقال لفاطمة انک سیدة امتی کما سادت
مریم قومها وفرموده فاطمة سیدة نساء اهل الجنة وفرموده الحسن والحسین سیدا شباب

اعلی الجنۃ غرض کہ سیادت این چہار ابرار بنص رسول مختار صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم ثابت ست
چنانکہ خلافت ہر چہار یا باشارہ نص احادیث یا باجماع اہل علم بترتیب واقع متحقق شدہ و
این لقب بخشیدہ رسول خدا صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم در اولاد ایشان جاری گشتہ وہنوز در عرف
عامہ وخاصہ باقی ست وللہ الحمد حکایات استدلال ایمۂ ہدی در اثبات فرزندی خود برای
رسول خدا صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم از کتاب وسنت وغیرہ آیندہ بمواضع خود مذکور خواہد شد وچون
این نسبت علی وسیادت جلی بنص نبوی ثابت شد نفع این انتساب والقاب ہم ثابت گردید
زیراکہ الشئ اذا ثبت ثبت بلوازمہ ولہذا حسن بن علی علیہما السلام فرمودہ نحن اہل البیت
لا یقاس بنا احد ؎ جوہر جام جم از طینت کان دگرست ✦ تو توقع ز گل کوزہ گران میداری
علاوۂ این معنے در احادیث مستفیضہ نفع این انتساب وحب اہل بیت بصراحت وارد گشتہ
عن الحسن قال قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم معرفۃ آل محمد براءۃ
من النار وحب آل محمد جواز علی الصراط والولایۃ لآل محمد امان من العذاب
اخرجہ یحیی العامری الشافعی الیمنی فی بہجۃ المحافل وعن ابن عباس فی قولہ تعالی
ولسوف یعطیک ربک فترضی قال رضا محمد ان لا یدخل احد من اہل بیتہ النار
رواہ السدی واخرج الطبرانی بسند رجالہ ثقات انہ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم
قال لفاطمۃ ان اللہ غیر معذبک ولا احدا من ولدک وفی جواہر العقدین للسید
نور الدین علی السمہودی المدنی عن عمران بن حصین قال قال رسول اللہ صلی اللہ
علیہ وآلہ وسلم سألت ربی ان لا یدخل النار احدا من اہل بیتی فاعطانی ذلک و
فیہ عن علی قال قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم یا فاطمۃ تدرین لم سمیت
فاطمۃ ثم قال ان اللہ فطمہا وذریتہا عن النار واین اخبار وآثار اگرچہ مورد خاص دارند
وبظاہر مخصوص بحاضرین اہل بیت از فاطمہ وحسنین اند اما بقاعدۂ الاعتبار بعموم اللفظ لا
بخصوص السبب شامل جمیع اولاد اہل بیت اند ومؤید اوست لفظ احد وذریت کہ درین احادیث

واقع شده جوهری در صحاح گفته واما قولهم ما في الدار احد فهو اسم لمن يصلح ان يخاطب يستوی فيه الواحد والجمع والمونث والمذكر قال تعالی لستن كاحد من النساء وقال فما منكم من احد عنه حاجزين انتهی يعنی لفظ احد عام ست شامل همگنان از مرد وزن و واحد و جماعت ونيز جوهری گفته ذرية الرجل ولده والجمع الذراری والذريات انتهی واين نيز بعموم خود شامل جميع ولدست چه دانی وچه قاصی ومؤيد اوست كريمه وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُم مِّنْ عَمَلِهِم مِّن شَيْءٍ وچون نزول اين كريمه در حق آحاد مؤمنين ست از آحاد اهل بيت مؤمنين چه توان گفت كه احق است اند برسول صلی الله عليه وآله وسلم وهم در جواهر العقدين مرفوعاً آورده ما بال اقوام يزعمون ان قرابتی لا تنفع ان كل سبب ونسب منقطع يوم القيامة الا نسبی وسببی وان رحمی موصولة فی الدنيا والآخرة انتهی وفيه نقول متعددة فی ان الانساب منقطعة غير نسبه صلی الله عليه وآله وسلم وسببه وصهره وآنكه در كتاب عزيز آمده فَلَا أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ مخصوص خواهد بود باين حديث وامثال آن مير غلام علی آزاد رح گفته وقد علم مما ذكر فی هذه الاخبار عظم نفع الانتساب اليه صلی الله عليه وآله وسلم ولا ينافيه ما فی اخری من حثه صلی الله عليه وآله وسلم لاهل بيته علی خشية الله واتقائه وطاعته وان القرب اليه يوم القيامة انما هو بالتقوی الی غير ذلك لانه صلی الله عليه وآله وسلم خاطبهم بذلك رعاية لمقام التخويف والحث علی العمل علی ان يكونوا اولی الناس حظاً فی تقوی الله وخشيته ثم اولی بحق رحمه وفيه اشارة الی دخال نوع طمانينة عليهم حاصل آنكه اين نسب علی وسبب جلی وصهر بهی ومجد مؤثل وشرف اول ضرور آنست كه اغتنا بحفظ وضبط آن توان كرد وتصور حصول آن توغل در طهارت ذات وتقدم در صوالح اعمال وتوقع مغفرت از ذو الجلال واميد شفاعت از رسول متعال توان داشت بشرطيكه اصل ايمان صحيح همراه باشد بناء علی ذلك محرر سطور صديق حسن بن اولاد حسن بن اولاد علی بن لطف الله

بن عزیز الله[5] بن لطف علی[6] بن علی اصغر[7] بن سید کبیر[8] بن تاج الدین[9] بن سید جلال رابع[10] بن سید ابو[11]
شهید بن سید جلال ثالث[12] بن سید حامد کبیر[13] بن سید ناصر الدین[14] محمود بن سید ابو عبد الله جلال الدین[15]
مخدوم جهانیان جهان گشت بن سید احمد کبیر[16] بن سید جلال اعظم[17] گلسرخ بخاری بن سید علی[18]
موید بن سید جعفر[19] بن سید احمد[20] بن سید محمد[21] بن عبد الله[22] بن علی اشقر[23] بن جعفر زکی[24] بن علی نقی[25] بن
محمد تقی[26] بن علی رضا[27] بن موسی کاظم[28] بن جعفر صادق[29] بن محمد باقر[30] بن علی زین العابدین[31] بن حسین[32] سبط
بن فاطمه[33] بنت رسول الله[34] صلی الله علیه وآله وسلم نسب خود را درین کراسه از جناب نبوت[35] تا
بر وجه صحت چنانکه در نسب نامه خاندان منضبوط ست برای اخلاف و احباب یگان یگان
می نویسد و هر چند منتهای انساب بنی آدم تا آدم علیه السلام ست لیکن چون در صحت آن بنابر
بعد عهد و عدم اعتنای امم بحفظ آن کلام ست بلکه ادعای آن خلاف نص قرآنیست حیث
حق تعالی فرموده وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ و ابن مسعود رضی الله عنه این
[illegible] خوانده و می گفت کذب النسابون و عن عمر بن میمون مثله و یکی علی را گفته بود
[illegible] نسب مردم بیان می کنم فرمود نمیتوانی گفت آری میتوانم فرمود حق تعالی می گوید وَقُرُونًا
بَيْنَ ذَٰلِكَ كَثِيرًا گفت انا انسب ذلک الکثیر فرمود ارایت قوله والذین من بعدهم
لا یعلمهم الا الله فسکت و عروه بن الزبیر گفته ما وجدنا احدا یعرف ما وراء معد بن
عدنان و ابن عباس گفته ما بین عدنان و اسمعیل ثلاثون ابا لا یعرفون و فقهای اسلام
را هم درین مسئله خلاف ست چنانچه در لقطة العجلان ذکر کرده ایم لاجرم بدایت نسب درین جا
از رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم کرده شد و نهایت آن بجد و نوده آمد تا اخلاف سعادتمند را
محل الحاق نسب خود تا آخر دهر الی ماشاء الله تعالی باقی ماند و بغرض مزید حفظ و تمام ضبط اسمای
ازواج و بنات هم نوشته شد و لا یحذف و نفیه و لا تشنار علیه زیرا که در کتب سیر و طبقات اسمای
ازواج مطهرات و بنات طاهرات و جمیع امهات و زنان و دختران اهل بیت کرام را یکی
یگان یگان مرقوم ست و در کتب احادیث اسمای نسوان راویات زیاده بر احصا ست

تا بما غربا و زنان ما که بگرد شان نمی رسیم چه رسد و نه در ذکر مجرد اسامی آنها کدام زیان دینی و دنیاوی
و مفسدت آخرت متصور ست بلکه اقارب را برای صلهٔ رحم وسیلهٔ جمیله و اجانب را برای
معرفت اصل و فرع ذریعهٔ صحیحه بدست می آید و استحیا و عار از اظهار آن در مقام ضرورت شیوهٔ
عوام و رسم جهلاست و این مقاله موسوم ست بالفرع النامی من الاصل السامی وبالله التوفیق

سید المرسلین خاتم النبیین اصل الجود عین الشاهد والمشهود اول الاوائل و ادل الدلائل

مبدء النور الازلی و منتهی العروج الکمالی غایة الغایات و نهایة النهایات المتعین
بنشأة المثل الاعلی الالهی هیولی العالم الغیر المتناهی روح الارواح و نور
الاشباح فاتح اصباح الغیب و دافع ظلمات الریب محمد التسعة والتسعین رحمة
للعالمین المرسل الی کافة الخلق اجمعین سید ما فی الوجود صاحب لواء الحمد
والمقام المحمود ابی الاکوان و ام الامکان المبرقع بالعما ابو القاسم احمد المجتبی
محمد المصطفى بن عبد الله بن عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف بن قصی بن کلاب
بن مرة بن کعب بن لؤی بن غالب بن فهر بن مالک بن النضر وهو قریش بن کنانة بن
خزیمة بن مدرکة بن الیاس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان بن ادّ بن ادد
بن مقوم بن ناحور بن تیرح بن یعرب بن یشجب بن نابت بن قیدار بن اسمعیل بن
ابراهیم بن آزر بن ناحور بن شاروخ بن راعو بن فالخ بن عیبر بن شالخ بن ارفخشد
بن سام بن نوح بن لامک بن متوشلخ بن خنوخ وهو ادریس بن یرد بن مهلیل
بن قینن بن یانش بن شیث بن آدم علیه السلام والنسب الی عدنان متفق علی
صحته وما بعده مختلف فیه الا انهم اتفقوا علی ان النسب یرجع الی اسمعیل بن
ابراهیم خلیل الله تعالی کما حققنا ذلک فی لقطة العجلان حافظ ابو الخطاب عمر بن حسن
بن دحیه کلبی گفته علما اجماع کرده اند و اجماع ایشان حجت ست بر آنکه آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم

قتاب بن فرمود تا عدنان وتجاوز نمی کرد از آن انتهی وعن ابن عباس قال کان رسول الله
صلی الله علیه وآله وسلم اذا انتسب لم یجاوز فی انتسابه معد بن عدنان ویقول
کذب النسابون مرتین او ثلاثا اخرجه الدیلمی فی مسند الفردوس مگر سهیلی گفته که اصح
درین حدیث آنست که قول ابن مسعود ست و عمر بن خطاب گفته انما ینسب الی عدنان و
ما فوق ذلک لا یدری ما هو و کلام حافظ دمیری و ابن حجر عسقلانی و قسطلانی وغیرهم
صریح ست که از عدنان تا اسمعیل و از ابراهیم تا آدم خلاف ست پس قول قائل به ثبوت آن
تا آدم خطاست ولفظ سیرت عسقلانی این ست اختلف فی ما بین عدنان واسمعیل اختلافا
کثیرا ومن اسمعیل الی آدم متفق علی اکثره وفیه خلف یسیر فی عدد الآباء وفیه
خلف ایضا فی ضبط بعض الاسماء انتهی زرقانی در شرح مواهب لدنیه بعد نقل این عبارت
گفته ومن خطه نقلت وقد التزم فیها الاقتصار علی الاصح فلا یصح زعم ان الخلاف
ضعیف جدا لم یعتد به من نفاه بمجرد تجنی یعقلی و ابن عباس فرموده میان عدنان
و اسمعیل سی پدر اند که شناخته نمی شوند گویم از سی نفر هم زیاده گفته اند و عروة بن الزبیر بن العوام
گفته نیافتم کسی را که شناسد بعد معد بن عدنان زرقانی گوید وهذا لا ینافی وجدان غیره من
یعرف ذلک و مروی مالک بن انس را از رسانیدن نسب خود تا آدم سوال کرد پس مکروه داشت
آنرا گفته شد اگر تا اسمعیل برساند این را هم مکروه گرفت و بر سبیل انکار فرمود من اخبره بذلک و تخمین
در رفع نسب دیگر انبیاء علیهم السلام تا آدم از وی کراهت مرویست قسطلانی گفته آنچه باعث اعراض
از ان از ما فوق عدنان ست بنا بر تخلیط و تغیر الفاظ و صعوبت اسما با قلت فائده انتهی ابوجعفر بن
حبیب بغدادی در تاریخ خود از ابن عباس آورده که عدنان و معد و ربیعه بن خزیمه و اسد بر ملت ابراهیم
علیه السلام بودند پس ذکر ایشان جز بخیر نباید کرد و روی الزبیر بن بکار مرفوعا
لا تسبوا مضر ولا ربیعة فانهما کانا مسلمین و این حدیث اشباهست نزدیک
ابن حبیب از مرسل سعید بن مسیب زبیر گفته عدنان اول کسی ست که کعبه را لباس پوشانید یا در زمن او

بوشانیده شد بلا آذری گو بدا اول کسیکه کعبه را انطاع پوشانید عدنان است والله اعلم و بالجمله مادر آنحضرت صلی الله علیه و آله وسلم آمنه بنت وهب بن مناف بن زهره بن کلاب بن مره بوده تولد شریف در مکه عام الفیل روز دوشنبه دوم شهر ربیع الاول یا هشتم یا دوازدهم بوده هفتدهم سال از سلطنت کسری نوشیروان و پانصد و هفتاد و هشتم سال از رفع عیسی علیه السلام بر آسمان و نه صد و نهم سال از سلطنت اسکندر رومی و شش هزار و چهل و سوم سال از هبوط آدم علیه السلام کما بینا ذلك فی حجج الکرامه آنحضرت را بعد از تولد تا هفت روز آمنه شیر داد بعد از ان ثویبه عتیقه ابی لهب بشرف ارضاع مشرف گشت و پسر ثویبه که شیر او رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم خورده مسروح نام داشت بعد از ان حلیمه بنت ابی ذویب سعدیه آنحضرت را بمسکن خود ببرد و متکفل ارضاع شد و چون مدت شیر که دو سال باشد تمام شد حلیمه او را بپیش آمنه آورد و بواسطه آنکه خیر و برکت بسیار از آنحضرت مشاهده کرده بود از آمنه درخواست کرد که چند گاه دیگر این طفل نزد ما باشد و آمنه ملتمس او را قبول داشت حلیمه باز او را بمسکن خود برد و چون عمر آنحضرت بدو سال و چهار ماه و قیل هفت ماه و قیل دو ماه رسید عبد الله پدر آنحضرت در ابواء نام موضعی میان مکه و مدینه وفات یافت و در سه سالگی یا چهار سالگی جبرئیل و میکائیل صدر مبارک را شق نمودند و قلب او را برآورده چاک کردند و نقطه سیاه خون آلود که حظ و بهره شیطانی بود برآوردند و به حکمت و ایمان پرساخته بجای خودش نهادند و هیچ دردی و المی بآنحضرت نرسید و ما بین کتفین آنحضرت مهر نبوت گذاشتند مائل ایشانه چپ مقدار سیب خرد که رنگ آن رنگ بدن و بروی خالهای چند بود و لنعم ما قیل رباعی

پیغام خدا نخست آدم آورد ❊ انجام بشارت ابن مریم آورد ❊

بالجمله رسل نامه بی خاتم بود ❊ احمد بر ما نامه و خاتم آورد ❊

و سه بار دیگر شق صدر واقع شد یکی در ده سالگی دوم هنگام بعثت در غار حرا سوم شب معراج و در پنج سالگی یا آغاز سال ششم حلیمه آنحضرت را بمکه آورده بآمنه مادرش سپرد و هم آنحضرت شش ساله بود که آمنه فوت کرد و عبد المطلب در کنار خویشتن پرورش می داد چون بهشت سال و دو ماه و ده روز رسید عبد المطلب در گذشت

اول مرضعه ثویبه
ثانیه مرضعه حلیمه

انتقال عبد الله بن عبد المطلب

شق صدر بار اول

مهر نبوت

شق صدر سه بار دیگر

انتقال آمنه

اولین سفر محمد صلی الله علیه وسلم به جانب شام

و عم او ابوطالب که برادر اعیانی عبد الله بود متکفل تربیت گشت و چون بدوازده سال و دو ماه
و ده روز رسید همراه ابوطالب روانهٔ شام شد چون بمقام بصری رسید بحیرا راهب بعلامات
نبوت آنحضرتؐ را بشناخت و با ابوطالب گفت که او را همراه مبر که یهود ایذا خواهند رسانید

دیگر سفر محمد صلی الله علیه وسلم جانب شام

لاجرم ابوطالب او را بمکه باز فرستاد و بار دیگر در بست و پنج سالگی با میسره غلام خدیجه بتقریب
تجارت بشام رفت و باز آمد و خدیجه را در ان تجارت منفعت دو چند حاصل شد چون به بست و

نکاح حضرت صلی الله علیه وسلم از خدیجه

پنج سالگی و دو ماه و ده روز رسید خدیجه را در نکاح آورد عمر خدیجه دران وقت چهل ساله بود
و قیل بست و هشت ساله و دوازده اوقیه مهر داد و اوقیه عبارت از چهل درهم است پس جمله مهر
چهار صد و هشتاد درهم شد و پیش از وحی پانزده سال آوازی می شنید و کسی را نمی دید و هفت
سال روشنائی مشاهده می کرد و بآن شادان می بود و چون ایام وحی نزدیک رسید خلوت
و تنهائی را دوست گرفت و در غار کوه حرا که سه کروه راه است از مکه خلوت می داشت و در ذکر
قلبی مستغرق می بود آنگاه تباشیر صبح نبوت دمیدن گرفت و بر هر درختی و سنگی که می گذشت
بزبان فصیح می گفت السلام علیک یا رسول الله و هر طرف که نگاه می کرد متکلمی نمی یافت
و هر خوابی که می دید صبح همچنان ظاهر می گشت مدت خلوت و رؤیا شش ماه بود و هر گاه بچهل

مبشر شدن حضرت محمد صلی الله علیه [وسلم] از رسالت

سال و یک روز رسید روز دوشنبه دوازدهم ربیع الاول بغار حرا جبرئیل بروی ظاهر گشت و
بشارت برسالت داد و گفت بخوان فرمود من خواندن نمی دانم پس جبرئیل آنحضرتؐ را بکنار خود
گرفت و چندان بفشرد که بیطاقت گشت پستر رها کرد و گفت بخوان گفت من خواندن نمیدانم باز
بفشرد تا سه بار بفشرد و بعد سوم بار گفت اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ
مِنْ عَلَقٍ اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ آنحضرتؐ
بخواند و ترسان نزد خدیجه آمد و گفت بپوشید مرا بپوشید مرا پس جامه بر آنحضرتؐ انداختند تا آنکه
ترس اندکی برطرف شد بعد ازان تا سه سال وحی منقطع گشت و آنحضرتؐ غمگین می ماند و جبرئیل
تسلی میداد تا آنکه وحی متتابع شد و آنحضرتؐ خلق را بشرف اسلام و اتباع احکام دعوت کردن

گرفت و قوم بخصومت او برخاستند، در سال هفتم از بعثت آنحضرت صلعم را با بنو هاشم و بنو مطلب
و دیگر مسلمانان در شعب ابوطالب محاصره کردند چون آن به چهل و نه سال رسید از محاصره برآمد و
بعد از برآمدن به هشت ماه و بیست و یک روز عم او ابوطالب وفات یافت و در سوم روز
از موت ابوطالب خدیجه رض درگذشت و این سال را عام الحزن گویند چون به پنجاه و یک سال
و نه ماه رسید هفدهم رمضان یا ربیع الاول در مکه حق سبحانه و تعالی او را بمرتبه معراج مخصوص
ساخت آنحضرت صلعم را از میانه زمزم و مقام ابراهیم بسوی بیت المقدس بردند و سینه مبارک
را شرح کردند و قلب مبارک برآورده بآب زمزم شستند و با ایمان و حکمت پر کرده بمکانش
باز گذاشتند و براق سوار کرده بسموات سبع بردند و آنجا نماز پنجگانه بر آنحضرت صلعم و امت وی
فرض گشت چون به پنجاه و سه سال رسید بحکم الهی از مکه بسوی مدینه روز دوشنبه هشتم ربیع الاول
هجرت فرمود و دهم روز دوشنبه داخل مدینه شد و ده سال در مدینه منوره اقامت کرد و درین مدت
بیست و پنج مرتبه با کافران غزا فرمود از انجمله در هفت غزوه که بدر و احد و خندق و بنی قریظه و بنی مصطلق
و خیبر و تبوک باشد بالنفس نفیس خود مقاتله کرد سوای این غزوات پنجاه دفعه فوجها بطرف کافران روانه کرد
که آنرا بعوث و سرایا گویند و یک مرتبه در سال دهم از هجرت بمکه تشریف برده مناسک حج برآورد
وفات شریف روز دوشنبه وقت چاشت دوم یا دوازدهم شهر ربیع الاول بوده و شب سه شنبه یا
چهارشنبه مدفون گردید تاریخ وفات بر قول دوازدهم ربیع الاول متفق علیه اهل سنت و امامیه است
کلینی در کافی گفته قبض علیه السلام لاثنتی عشرة لیلة مضت من ربیع الاول یوم الاثنین
وهو ابن ثلث وستین سنة انتهی میر آزاد گفته ولا یتعرض لروایة اخری مدت مرض آنحضرت صلعم
که شروع آن بصداع بود دوازده یا چهارده روز گفته اند و امیر المومنین علی و عباس و فضل و قثم و
اسامه بن زید و شقران که برده مولای آنحضرت صلعم بودند غسل دادند و اوس بن خولی نیز در انجا حاضر بود
حسب طبری در خلاصة السیر گفته کفن رسول الله صلی الله علیه و آله وسلم فی ثلثة اثواب
بیض سحولیة لیس فیها قمیص ولا عمامة بل لفائف من غیر خیاطة انتهی و طول شهر بیست

ازیمن ونزد مالک وشافعی واحمد مستحب آنست که سه لفافه بی قمیص و عمامه باشد کذا فی المواهب اللدنیه
وبر جنازهٔ شریف مسلمانان یک یک علیحده بی امام وجماعت نماز گزاردند ودر قبر آنحضرت علی
وعباس وفضل وقثم وشقران درآمدند عمر شریف بروایت اصح شصت وسه سال بوده وجمله
بست ویک زن را در نکاح آورده ازانجمله هفت زن را طلاق داده وپنج زن در حضور وی
صلی الله علیه وآله وسلم فوت گردیدند ونه زن بعد وفات آنحضرت باقی ماندند سوده وعائشه وحفصه
وام حبیبه وام سلمه وزینب بنت جحش وجویریه وصفیه ومیمونه وچهار سریه نگاه داشته اول ماریه قبطیه
بنت شمعون که مقوقس والی مصر واسکندریه برسم هدیه بآنحضرت فرستاده بود ودر عهد عمر بن خطاب
رضی الله عنه در سال شانزدهم هجری وفات یافته ودر بقیع غرقد مدفون گشته دوم ریحانه بنت
زید بن عمرو قیل بنت شمعون سوم کنیزکی جمیله که از سبایای آنحضرت بود چهارم کنیزکی که زینب بنت
جحش بآنحضرت داده بود واصح آنست که اولاد آنحضرت سه پسر وچهار دختر بوده پسران قاسم و
عبد الله وابراهیم ولقب عبد الله طیب وطاهر ست ودختران زینب ورقیه وام کلثوم وفاطمه بودند
واسلام را دریافته ایمان آوردند وهجرت کردند واولاد آنحضرت جمله از خدیجه کبری بود مگر ابراهیم
از ماریه قبطیه متولد شده محمد بن اسحاق گفته پسران آنحضرت همه در ایام شیرخوارگی وفات یافتند
مفسران گفته اند که بعد از وفات پسران آنحضرت مشرکان مکه شادی نمودند که ما پسران داریم و
ذکر ما با ایشان باقی خواهد ماند ومحمد صلی الله علیه وآله وسلم را پسران مردند ونام او محو خواهد شد حق تعالی
این آیه فرستاد المال والبنون زینة الحیوة الدنیا والباقیات الصالحات خیر عند ربك
ثوابا وخیر املا مراد بباقیات صالحات دختران باصلاح باشند اللهم صل وسلم علی
محمد واله بقدر حسنه وجماله

بعلی الزهراء وابو الائمة الاتقیاء بذریة الشجرة العلیاء التی اصلها ثابت وفرعها فی السماء

سر الاسرار ومشرق الانوار المهندس فی الغیوب اللاهوتیة السیاح فی

الفیافی الجبروتیه تصویر الهیولی الملکوتیه والی الولایة الناسوتیه انموذج الواقع وشخص الاطلاق المنطبع فی مرایا الانفس والآفاق سر الانبیاء والمرسلین سید الشهداء والصدیقین صورة الامانة الالهیة مادة العلوم الغیر المتناهیة الظاهر بالبرهان الباطن بالقدر والشان بسملة کتاب الوجود فاتحة مصحف الشهود حیدر اجام الابداع الکرار فی معارک الاختراع السر الجلی امام المشارق والمغارب اسد الله الغالب امیر المؤمنین علی بن ابی طالب رضی الله عنه وکرم وجهه آنجناب اول ائمه هدی واهل بیت رسالت ست کنیت وی ابو الحسن وابو تراب ولقبش مرتضی بوده هیچ نام او را از ابو تراب خوشتر نیامدے تولد وی در مکهٔ معظمه درون خانهٔ کعبه روز جمعه سیزدهم رجب بود بعد سی سال از عام الفیل مادرش فاطمه بنت اسد بن هاشم بن عبد مناف بود واو اول هاشمیه است که هاشمی زایید وخود را بزیور اسلام زینت بخشید وآز مکه بمدینه هجرت کرد آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم بر جنازهٔ او نماز گزارد واز قمیص مبارک خود کفن پوشانید ودر قبر وی درآمده اضطجاع فرمود وگفت اضطجعت فی قبرها لاخفف عنها من ضغطة القبر والبستها لتلبس من ثیاب الجنة این حدیث را میر آزاد همچنین بی تخریج آورده فلینظر فی سنده ویحیی عامری در ریاض مستطابه نوشته که علی مرتضی هشت ساله بود که ایمان آورد یا ده ساله یا چهارده ساله یا شانزده ساله وصواب آنست که از توقیت اسلام آنجناب اعراض باید کرد زیراکه ضمیر منیرش آلودهٔ زنگ شرک گاهے نگردیده وبتی را بخدائی نپرستیده ودر زمان قحط قریش آنحضرت او را زیر سایهٔ عنایت خود گرفت ودر کنار خویش پرورش داد تا آنکه وی صلی الله علیه وآله وسلم مبعوث شد وعلی بشرف ایمان وتصدیق رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم از سائر صحابه سبقت برد در سیر سیوطی وبهجة المحافل وروضة الاحباب ودیگر کتب معتبره مرقوم ست که باتفاق اهل علم اول کسیکه ایمان آورد خدیجهٔ کبری ست بعده علی بیک روز وبروایتی در آخر همان روز مسلمان شد وخود وی گفته صلیت مع النبی قبل الناس سبعا بعده زید بن حارثه عتیق خدیجه رض بعده ابو بکر صدیق رضی الله عنه

ایمان آورد و فضائل علمی و عملی و شمائل نسبی و حسبی آنجناب زیاده از آنست که در احاطهٔ شمار
و دائرهٔ انحصار گنجایش تواند نمود احمد بن حنبل فرموده از هیچ یک صحابهٔ کرام آنقدر فضائل بما
نرسیده که از امیر المومنین علی بن ابی طالب رسیده و سعید بن مسیب گفته غیر وی کسی نبود که
سلونی گوید و ابن عباس گفته آیات بسیار در قرآن در حق وی نازل شده بالجمله آنجناب
در ذی الحجه سنه خمس و ثلثین بر مسند خلافت نشست و با سه طائفهٔ باغیهٔ طاغیه محاربه کرد اول
جنگ جمل که با ام المومنین عائشهٔ صدیقه رضی الله عنها در نصف جمادی الآخره سنه ست و ثلثین
در بصره واقع شد باعث آن طلحه و زبیر بودند و آن گروه را ناکثین خوانند زیرا که از بیعت برگشتند
و ناکث عهد شکننده را گویند دوم حرب صفین که با معاویه رضی الله عنه و اتباع وی وقوع یافت
و ایشان را قاسطین گویند و قاسط آنکه جور کند و از جادهٔ عدل انحراف نماید و این جنگ از
غرهٔ ذی الحجه سنه ست و ثلثین تا مدت یک صد و ده روز متمادی گشته و درین مدت هفتاد و
دو بار محاربه واقع شد و صفین موضعی ست قریب فرات سوم حرب نهروان که با فرقهٔ خوارج در
منتصف جمادی الآخره سنه ثمان و ثلثین دست بهم داد و آن جماعه را مارقین نامند و در حدیث آمده
یخرج قوم من امتی یمرقون من الدین مروق السهم من الرمیة یقتلهم علی بن ابی
طالب اخرجه الطبرانی و حق درین حروب ثلثه با علی بود و مخالفان بر خطا بودند اما همه مسلمان و
اهل ایمان ناجی هستند زیرا که بنای این جنگها بر حرص دنیا بود نه بر مخالفت دین جز اهل خروج که
کلاب نارند نوزدهم شهر رمضان شب جمعه سنه اربعین ابن ملجم شقی در مسجد کوفه شمشیری به
فرق مبارک زد و بیست و یکم شهر مذکور شب شنبه بریاض رضوان خرامید و حسنین و عبدالله بن جعفر
غسل دادند و محمد بن الحنفیه آب میریخت کفن آنجناب بر دستور کفن نبوی بود نه قمیص داشت و
نه دستار همین سه لفافهٔ جامه بود در نجف مدفون ساختند اما موضع قبر متعین نیست عمر وی بقول
راجح شصت و سه سال بوده و مدت خلافت چهار سال و نه ماه در عمدة الطالب فی انساب آل ابی طالب
گفته که اولاد او بحسب اکثر روایات سی و شش نفر بوده هیژده پسر و هیجده دختر و عقب از پنج پسر باقی ماند

جنگ جمل
ناکثین
محاربه صفین
قاسطین
محاربه نهروان
مارقین
۱۹ رمضان المبارک ۴۰ھ شهادت حضرت علی کرم الله وجهه

حسن وحسین ومحمد بن حنفیه وعباس الطف وعمر اطرف۔

سیدة نساء العالمین ام الائمة الطاهرین الجوهرة القدسیة فی تعین الانسیة نسخة النفس

الکلیة هیولی العوالم العقلیة مطلع الانوار العلویة عین الاسرار الفاطمیة ثمرة شجرة الیقین المعروفة بالقدر المبین المعلومة بالفضل المجهول قرة عین النبی وبضعة الرسول فاطمة البتول رضی الله عنها کنیت او ام محمد است والقاب او مبارکه وطاهره وزاکیه وراضیه ومرضیه وبتول وحق آنست که بهر لقب و وصف که او را یاد کنند بجای خود باشد احادیث فضائل ومناقب او در دواوین اسلام از کتب سنت وسیر مضبوط است ولادت وی در سال سی وپنجم از واقعه فیل پیش از نبوت وبقولی در سال چهل ویکم واقع شد وبقول صحیح خردترین دختران رسول خداست صلی الله علیه وآله وسلم علی مرتضی در شهر رمضان سال دوم از هجرت بعد مراجعت از بدر او را بخواست قاله الحافظ المغلطائی وغیره واحمد بن عبدالله طبری در ذخائر العقبی گفته در ماه صفر بود ودر اصابه گفته در اوائل محرم بود ودر خمیس نوشته در رجب بود علی الاصح وقیل فی رمضان وبنا در ماه ذیحجه اتفاق افتاد ابو عمرو گفته بعد وقعه بدر بود در شوال سنه ثلاث اتفاقا وبعضی گفته اند که بعد چهار ونیم ماه از بنای آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم بعائشه رض بود وبنا بعد از هفت ونیم ماه از تزویج بود ودر آن وقت فاطمه پانزده ساله وپنج ماهه یا شش ونیم ماهه یا هجده ساله بود وآنچه در تاریخ ولادت وتزویج ذکر کرده اند می خواهد که حین تزویج بست ساله باشد یا چهارده ساله وعلی بست وچهار ساله یا بست ونیم ساله بود [illegible] علی قول ابن اسحق وبیهقی وخطیب وابن عساکر از انس روایت کرده اند که گفت نزد رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم نشسته بودم که آثار وحی در بشره مبارک ظاهر شد چون وحی منجلی گشت فرمود ای انس هیچ دانی که جبرئیل برای من از نزد رب عرش چه پیام آورد گفتم خدا ورسول بهتر دانند فرمود ان الله امرنی ان ازوج فاطمة بعلی یعنی فرزند بخانه خداست شاباشت رسول که خداست [illegible]

حافظ رضی الدین اسمعیل قزوینی حاکمی بروایت انس آورده که مهر فاطمهٔ زهرا چهارصد مثقال فضه
بود و امام احمد بروایت علیؓ آورده که جهاز فاطمه گلیمی و بالینی از چرم که میانهٔ وی از پوست درخت
خرما پر بود و دو سنگ آسیا و مشکی و دو سبوی کلان بود و آنحضرتؐ بعد از تزویج در حق ایشان دعا
کرد و گفت اللهم بارک فیهما و علیهما و لهما فی نسلهما و در روایتی جمع الله شملکما و
اسعد جدکما و بارک علیکما و اخرج منکما کثیرا طیبا و در روایتی اللهم انی
اعیذها بک و ذریتها من الشیطان الرجیم و عن ابن عباس ان النبی صلی الله
علیه و آله و سلم قال ان الله جعل ذریة کل نبی فی صلبه و جعل ذریتی فی صلب
علی بن ابی طالب اخرجه الخطیب و رواه الطبرانی عن جابر رضی الله عنه و بصحت
رسیده که آنحضرت صلی الله علیه و آله و سلم فرمود فاطمة بضعة منی من اذاها فقد اذانی و من
اغضبها فقد اغضبنی و در روایتی آمده کان یغضب لغضب فاطمة و یرضی لرضاها و
عائشه صدیقه فرموده ما رایت احدا کان اشبه سمتا و هدیا و دلا و فی لفظ حدیثا و
کلاما برسول الله صلی الله علیه و آله و سلم من فاطمة کانت اذا دخلت علیه قام
الیها فاخذ بیدها فقبلها و اجلسها فی مجلسه و کان اذا دخل علیها قامت فاخذت
بیده فقبلته و اجلسته فی مجلسها اخرجه ابو داؤد و از ثوبان مولای آنحضرت صلی الله
علیه و آله و سلم مرویست که آنحضرت صلی الله علیه و آله و سلم چون بسفر رفتی آخر کسی را که وداع کردی
فاطمهٔ زهرا بودی و چون مراجعت فرمودی اول کسی را که از اهل بیت ملاقات کردی وی بودی
آنگاه بحجرهٔ ازواج خود تشریف می برد و قصهٔ تزوج علی با فاطمه بر وجه بسط و ضبط در مواهب لدنیه
و شرح وی از زرقانی مذکور است تفصیل ماجرا از انجا توان دریافت و قد اختلف فی تفضیل
فاطمة علی عائشة قال صاحب بهجة المحافل مذهب المحققین ان خدیجة افضل
من عائشة و فاطمة افضل من الجمیع سید عبد الجلیل بلگرامی گفته **بیت** دی کسی گفت
عائشه در فضل * بهتر از بنت سید البشر است * مصرعی در جواب خواندم * رشته دیگر رگ جگر دگر است

گویم فضائل عائشه هم بسیارست اما فاطمه را خصوصیت دیگرست وفضیلت عائشه اگر بر همگنان باشد در زمرهٔ ازواج مطهرات خواهد بود نه در جماعهٔ بنات طاهرات میر آزاد در این مسئله را در سند السعادات بتقریری شگفته نوشته هر که خواهد آنجا نظر کند در حدیث آمده یا بنیة اما ترضین انك سیدة نساء العالمین قالت یا ابت فاین مریم قال تلك سیدة نساء عالمها اخرجه ابن عبد البر والطبرانی بسند علی شرط الشیخین وصحیح آنست که مریم علیها السلام نبیه نبود بلکه حکایت اجماع کرده اند بر آنکه هیچ زن پیغمبر نبوده است وعلی ای حال فاطمهٔ زهرا افضل نساء دنیاست حتی مریم ام عیسی علیهما السلام کما اختاره المقریزی والزرکشی والخیضری والجلال السیوطی فی کتابیه شرح النقایة وشرح جمع الجوامع لادلة واضحة واخبار صادقة وردت فی ذلك وفات فاطمه شب شنبه سوم شهر رمضان واقع شده بعد وفات آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم به قول اصح بشش ماه و آنحضرت بوی فرموده بود انك اول اهل بیتی لحوقا بی فاتقی الله واصبری واز روز وفات آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم تا آخر ایام حیات خود گاهی نخندید عمر شریفش بست وهشت سال بوده وبموجب وصیت او علی رضی الله عنه واسما بنت عمیس غسل دادند وحسنین آب می بردند ومی ریختند ودر بقیع وقت شب مدفون گشت ونماز بروی علیؓ وبقولی عباسؓ گزارد وعلیؓ وعباسؓ وفضلؓ در قبر وی در آمدند وجناب مرتضیؓ در مرثیهٔ او این دو بیت انشاء کرد شعر لکل اجتماع من خلیلین فرقة ❊ وکل الذی دون الفراق قلیل ❊ وان افتقادی فاطما بعد احمد ❊ دلیل علی ان لا یدوم خلیل ❊ از زهرا علیها السلام دو پسر وسه دختر متولد شده حسن وحسین ورقیه وزینب وام کلثوم ودر سبیل الهدی محسن بسین شده ومهمله هم افزوده ووی ورقیه در صغر سن وفات یافتند آزاد گفته نزد امامیه محسن ثابت نیست گویند حمل ساقط شده بود انتهی نسل فاطمهٔ زهرا نیست مگر از حسنین رضی الله عنهم اجمعین —

امام الخافقین سلالة احد الثقلین روح جسد الامامة شمس فلک الشهامة مضمون کتاب

الابداع حل تعمیة الاختراع سر الله فی الوجود انسان عین الشهود مطلع نور الایمان کاشف ستور العرفان الحجة القاطعة والنیرة اللامعة شجرة طوبی القدسیة البلد الطیب القدوسیة آنک الغیب وابد الشهادة السر الالهی فی ستر العبادة موضع سر الرسول حاوی کلیات الاصول حافظ الدین وعیبة العلم معدن الفضائل وباب السلم ابو عبد الله الحسین رضی الله عنه وی ابو الائمه وملقب بسید وشهید باشد ولادت با سعادت وی در مدینهٔ طیبه اتفاق افتاده روز سه شنبه پنجم شعبان سنة اربع از هجرت مدت حمل وی شش ماه بوده و هیچ فرزند شش ماهه بوجود نیامده مگر این امام کریم بن الکریم و یحیی بن زکریا علیهما السلام ومیان ولادت امام حسن وعلوق فاطمه با مام حسین پنجاه روز بود ورسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم او را حسین نام کرده در سبائک الذهب گفته ولما ولد اخذه النبی صلی الله علیه وآله وسلم فی حجره واذن فی اذنه الیمنی واقام فی اذنه الیسری وفعل به کما فعل باخیه الحسن وقد روی عنه صلی الله علیه وآله وسلم قال حسین منی وانا من حسین احب الله من احب الحسین انتهی آنجناب از سینه تا پای مشابهت تمام با خیر الانام داشته چنانچه امام حسن علیه السلام از سینه تا بفرق وآنجناب را جمالی بود که اگر در تاریکی می نشست از بیاض جبین ولمعان رخسارهٔ نور آگین آنجناب راه میرفتند. مناقب ومآثر آنجناب خارج از دائرهٔ حساب ست. شهادت وی علیه السلام دهم محرم روز جمعه سنة احدی وستین بوده وعمر شریف پنجاه وهفت سال وپنج ماه در رسالهٔ زبدیه گفته وی رضی الله عنه چهار یا پنج زن داشت یکی شهربانو دوم لیلی دختر ابی مرة بن عروة بن مسعود ثقفی ومادر لیلی میمونه دختر ابی سفیان بن حرب بود سوم رباب دختر امرء القیس از بنی عدی چهارم ام اسحق دختر طلحه بن عبد الله تیمی پنجم قضاعیه انتهی ابن خشاب گفته آنحضرت را شش پسر بوده

سه دختر علی اکبر که با پدر بزرگوار شهید شد و علی اوسط ملقب بزین العابدین و علی اصغر و محمد و عبد الله
و این هر دو با پدر شهادت یافتند و جعفر که در حیات پدر درگذشت و زینب و سکینه و فاطمه و
حافظ عبد العزیز جنابذی گفته اولاد آنجناب شش بود چهار ذکور و دو اناث علی اکبر با پدر
رفت و علی اصغر زین العابدین و جعفر و عبد الله و سکینه و فاطمه و شیخ مفید امامیه هم اولاد وی
همین شش تن گفته و نحو آن در رساله زیدیه است و گفته علی اصغر از بطن لیلی و عبد الله از بطن
رباب و جعفر از بطن قضاعیه بود و فاطمه از بطن شهربانو و در زنی حسن بن امام حسن رفت و عبد الله
محض از حسن مثلث و ابراهیم زائید و سکینه از بطن ام اسحق بود و قیل از بطن رباب و قبر ام اسحق
دمشق است و نسابین حصر کرده اند عقب او را در زین العابدین آن خلکان گفته ولیس للحسین
عقب الا من ولد زین العابدین انتهی و نیز و بعض عقب از فاطمه هم مانده والله اعلم خواجه
محمد پارسا در فصل الخطاب نوشته که ذریت باقی نماند از اولاد وی مگر زین العابدین پس
حق تعالی از صلب وی آنقدر که خواست از اهل بیت نبوت بیرون آورد و در شرق و در غرب
منتشر گردانید چنانچه هیچ ناحیه و هیچ شهری از وجود شان خالی نیست و نباشد و آن یزید و اخلاف
پلیدش نگذاشت که خانه آبادان کند و آتش افروز و الله تعالی راست ترین گویندگان است
بحبیب خود که فرمود ان شانئک هو الابتر انتهی ابن الاثیر جزری در کتاب النهایه در حدیث
علی رضی الله عنه و الله یرید معاویة انه ما بقی من بنی هاشم نافخ ضرمة آورده الضرمة
بالتحریک النار و هذا یقال عند المبالغة فی الهلاک لان الکبیر و الصغیر ینفخان
النار و از ینجا معنی عبارت فصل الخطاب لا یبقی من یزید و اخلافه دیار بل نافخ نار واضح
گردید و نتیجه عداوتی که دشمنان برای اهل بیت رسالت مهیا ساخته بودند سر نخ عبرت آلهی بپای
آنها زد و لا یحیق المکر السیئ الا باهله و عاص بن وائل بر فوت طاهر پسر رسول خدا صلی الله
علیه و آله و سلم آنحضرت را ابتر گفته بود و عرب هر کرا پسر نباشد ابتر گویند حق تعالی برای تسلیه
فؤاد وی صلی الله علیه و آله و سلم سوره کوثر فرود آورد و مراد بکوثر که بر وزن فوعل از کثرت برای

مبالغه آید خیر بسیار و فرزندان بیشمار اند و فرمود دشمن تو دم بریده و منقطع از خیر و بی نسل و بی ذریت و ترا ذریت بسیار و حسن صیت تا یوم القرار باقی خواهد ماند و حق تعالی در قرآن کریم شهادت بتطهیر این ذریت داده و آیهٔ تطهیر فرو فرستاده اگرچه اهل بیت سکنی که عبارت از ازواج مطهرات است هم دران داخل باشند زیرا که دخول ایشان مضر مقصود نیست و سیوطی احادیث فضائل آل رسول را در احیاء المیت بفضائل اهل البیت فراهم نموده و آنحضرت صلعم گفته سبب و نسب من منقطع نشود روز قیامت و فرمود و لکل بنی اب عصبة ینتمون الیها الا ولد فاطمة فانا ولیهم و عصبتهم و هم عشیرتی خلقوا من طینتی الحدیث اخرجه ابن عساکر عن علی و نزد طبرانی از ابن عمر آمده مرفوعاً کل بنی انثی فان عصبتهم لابیهم ما خلا ولد فاطمة فانی انا عصبتهم و انا ابوهم و بعض طرق این حدیث مقوی بعض است و صاحب تلخیص گفته من خصائصه صلی الله علیه و آله و سلم ان اولاد بناته ینسبون الیه و اولاد بنات غیره لا ینسبون الی جدهم فی الکفاءة و غیرها و در صواعق محرقه نوشته که هارون رشید از موسی کاظم پرسید که شما خود را ذریت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم چه قسم می گوئید حال آنکه ابنای علی بن ابی طالب هستید موسی این آیت کریمه بخواند و من ذریته داؤد و سلیمان و ایوب و یوسف و موسی و هارون و کذلک نجزی المحسنین و زکریا و یحیی و عیسی و الیاس کل من الصالحین و فرمود عیسی را پدر نبود انتهی قال الرازی فی تفسیره تحت هذه الآیة الآیة تدل علی ان الحسن و الحسین من ذریة رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم لان الله تعالی جعل عیسی من ذریة ابراهیم مع انه لا ینتسب الی ابراهیم الا بالام فکذلک الحسن و الحسین من ذریة رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم ان انتسبا الیه صلی الله علیه و آله و سلم بالام فوجب کونهما من ذریته و یقال ان ابا جعفر الباقر استدل بهذه الآیة عند الحجاج بن یوسف و مراد بآیهٔ مباهله همین اهل بیت اند در کشاف زیر کریمهٔ ندع ابناءنا و ابناءکم و نساءنا و نساءکم و انفسنا و انفسکم گفته لا دلیل

اثو کی زن هذا علی فضل اصحاب الکساء وهم علی و فاطمة والحسنان انتهی در شجرهٔ طیبه گفته فعلم انهم المرادون من الآیة وان اولاد فاطمة وذریتهم یسمون ابناءه وینتسبون نسبة صحیحة نافعة فی الدنیا والآخرة ویؤیده ما فی صحیح البخاری فی الحسن السبط ان ابنی هذا سید و در حدیث آمده الحسن والحسین سیدا شباب اهل الجنة و در تشریح گفته واولادهما سادات المسلمین ولا ینبغی لاحد فی زماننا ان یقول لغیر اولادهما یا سید البلد لان فیه قذفا بغیره گویم لقب سیادت برای حسنین و ذریت ایشان ماخوذ از احادیث مذکوره و دیگر اخبار صحیحه است طبرانی در کبیر از انس آورده که گفت آنحضرت او را یا انس ادع لی سید العرب یعنی علیا علیه السلام و شعبی گفته که رسول خدا علی را سید المسلمین خوانده و فاطمه را سیدهٔ نساء اهل جنت گفته و در روایت ابن الزبیر آمده الا ترضین ان تکونی سیدة نساء المؤمنین اخرجه فی کنز العمال بالجمله سیادت اهل بیت رسالت وعظم نفع انتساب بسوی رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم منصوص اخبار و آثار صحیحه است و درین باب کتب ضخیمه تالیف یافته منها جواهر العقدین للسید علی السمهودی واحادیث دیگر که در حث اهل بیت بر خشیت خدا و اتقا و طاعت و قرب آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم روز قیامت بتقوی وارد گشته منافی این روایات نیست زیرا که این خطاب برعایت مقام تخویف و حث بر عمل و حرص بر آنکه ایشان اول مردم در تقوی و طهارت در حظ باشند واقع شده و در ان اشارت است بسوی ادخال نوعی از طمانینت بر ایشان و در هدایة السائل الی ادلة المسائل کلامی متعلق باین باب در پیرایهٔ سوال وجواب ذکر کرده ایم فراجعه وقصهٔ شهادت حسنین و حروب اهل بیت را در کتاب حجج الکرامه فی آثار القیامه نوشته ایم فلیعول علیه وبالله التوفیق

امام المسلمین و آدم الائمة المطهرین المتوحد بالهمة العلیا المتوسد بالشهود والرضا مرکز دائرة

الوجود سر الواجد والموجود متحصص العرفان عین الاعیان احدیة الجمع الوجودی

حقیقة الکلی الشهودی کهف الامامه صاحب العلامة لغز الانشا و مضمون الابدا
ابو محمد زین العابدین ملقب بسجاد و ذو الثفنات ست رضی الله عنه ولادت شریف در
مدینه سکینه بایام جد وی علی بن ابی طالب قبل وفات او بدو سال دست بهم داده پنجم شعبان
روز پنجشنبه سنه ثمان و ثلثین وقیل سنه ثلث و ثلثین وکان اسمر اللون رقیقا قصیر القامه
مادر وی شاه زنان وقیل شهربانو دختر یزدجرد بن شهریار بن شیرویه بن پرویز بن هرمز بن کسری
نوشیروان بوده زمخشری در ربیع الابرار نقل کرده که صحابه چون در عهد خلیفه ثانی رضی الله عنه
بندیان فارس بمدینه آوردند سه دختر از اولاد یزدجرد در میان آن بودند عمر گفت تا ایشان را
بفروشند علی گفت با اولاد ملوک معامله سائر ناس نباید کرد عمر گفت چه طور فروخته شوند گفت
ثمنی مقرر کرده شود و هر که خواهد بآن ثمن بگیرد پس قیمت کرده شدند علی هر سه را بگرفت یکی بعبدالله
بن عمر داد و دیگرے به پسر خود حسین و دیگری بمحمد بن ابی بکر از اولی سالم بن عبدالله متولد شد و
از ثانیه امام زین العابدین و از ثالثه قاسم بن محمد این هر سه تن پسران خاله یکدیگر اند و پیش
ازین اهل مدینه سریه گرفتن عیب می دانستند تا این هر سه تن از سراری بوجود آمدند و تمام اهل
مدینه را در فقه و ورع فائق شدند ازان باز مردم را رغبت در سراری پیدا شد این حکایت را ابن
خلکان هم در وفیات الاعیان نقل کرده شیخ علامه عماد الدین ادریس حسینی حمزی در کنز الاخبار فی
معرفة السیر والاخبار در آخر کتاب در ذکر انساب عرب نوشته اما علی بن الحسین فلیس
للحسین عقب الا منه ویقال ان امه سندیة ویقال لها سلافة ویقال غزالة و
در عمدة الطالب از مبرد روایت کرده که منع کرده اند بسیاری از نسابین و مورخین بر آنکه مادر
زین العابدین دختر یزدجرد باشد بلکه حق تعالی بسبب شرافت نسب رسول خدا صلی الله علیه و
آله وسلم او را محفوظ داشته از ولادت دختر مجوسے که بی انعقاد نکاح در تصرف در آمده باشد انتهی
گویم قول این جماعه که مبرد نقل کرده در معرض سقوط است زیرا که هاجر مادر اسمعیل بن ابراهیم علیهما السلام
جد خیر البشر سریه بود و مادر امام موسے کاظم ام ولد بود حمیده بربریه نام و مادر امام علی رضا ام ولد

بوده و او را نامها ست اروی و سمانه و ام البنین و شقراء النوبیه و مادر امام محمد تقی
ام ولد بود نام وے خیزران ست و قیل ریحانه و قیل کانت من اهل ماریة قبطیة
و در کنز الاخبار گفته یقال لها سکینة النوبیة و قیل المریسیه و مادر امام علی نقی ام ولد
بوده سمانه مغربیه نام و مادر حسن عسکری ام ولد بوده نام وی سوسن ست و قیل غیر ذلک و
علی نقی او را حدیثه نام کرده بود و مادر محمد مهدی صاحب الزمان شیعه ام ولد بود صیقل نام و
قیل سوسن و قیل نرجس و قیل غیر ذلک و هرگاه این امهات اولاد از دار الکفر به بند اسلام
درآمدند و مظهر خاندان رسالت و امامت شدند والله اعلم حیث یجعل رسالته پس تزکیهٔ امام همام
زین العابدین علیه السلام ازینکه مادر آنجناب دختر مجوسے باشد یعنی چه باآنکه آن دختر از
نژاد نوشیروان بود که حکومت اکثر گیتے داشت و خیلی عالی حسب بود و در بعض احادیث آمده
علیکم بالسراری فانهن مبارکات الارحام اخرجه الطبرانی فی الاوسط عن ابی
الدرداء و در روایت عقیلی آمده فانهن انجب الاولاد امام احمد و ابویعلی از عبدالله بن
عمر آورده اند که انکحوا امهات الاولاد فانی اباهی بکم الامم یوم القیامة سیوطی در
کتاب الدراری فی ابناء السراری آورده که هشام بن عبدالملک مروانی زید بن علی را گفت
بمن رسیده که تو ارادهٔ خلافت داری حالانکه شایستهٔ خلافت نیستی زیرا که مادر تو جاریه است
زید گفت اسمعیل بن ابراهیم ابن سریه بوده اسحق برادر وی ابن الحره اما حق تعالی از صلب
اسمعیل خیر البشر صلی الله علیه و آله و سلم را پیدا کرده و از صلب اسحق قردة و خنازیر بیرون آورده
انتهے یعنی بعض اولاد او بصورت بوزنه و خوک مسخ شده بودند حاصل مقصود آنکه اعتبار نسب
آبا راست نه امهات و در صحت شرافت حلت تصرف شرعی معتبر ست نه سیادت نسب مادران
و سؤالت در سفاح و تصرف غیر مباح باشد نه در نکاح و تصرف مباح و حق بحث آنست که همه
بنے آدم اند و آدم از خاک و فضیلت نزد خدا و قربت بمصطفی و کرامت ذات در تقوے و
طهارت ست و عربیت و عجمیت نسب و سبب و صهر را در ما نحن فیه هیچ دخل نیست و همگنان برابرند

سواء بسواء الا ما خص به ال الرسول صلی الله علیه واله وسلم من الاحکام الشرعية
التی بینا ها فی هذه الایة السائل ولنعم ما قیل بیت اعتبار شرف آدمیان از حسب ست
بهر تحقیق نسب آدم وحوا کافی ست + آری ناکح طیب وطاهر ست وسائغ وسا فداز برکات
طهارت محروم بلکه عاهر شهر بانو در معرکه کربلا نبود وپیش ازان وفات کرده نعش در طهران کوه
سمران ست وبالجمله جلائل صفات وعظائم سمات زین العابدین ازان برتر ست که بزبان قلم
وعنوان رقم احصا میتوان کرد امامیه گویند شهادت وے بزهر بوده باشارهٔ ولید بن عبد الملک بن
مروان ونحوه فی سبائک الذهب وتاریخ الخلفاء واین حادثه روز شنبه دوازدهم محرم وبروایتے
هیژدهم محرم سنة خمس وتسعین وقیل اربع وتسعین اتفاق افتاده رحمه الله تعالی رحمة واسعة زبیر بن
بکار گفته عمروی یوم الطف بست وسه سال بود وواقدی گفته تولد علی بن حسین در سنة ثلث و
ثلثین بوده پس عمر او روز طف بست وهشت سال باشد ووفاتش در سنه اربع وتسعین بعمر پنجاه
وهفت سال بوده ودر بقیع در قبریکه عمش امام حسن علیه السلام مدفون گردیده سپرده شد و
بعده درهمان قبر امام محمد باقر پسر امام جعفر صادق مدفون گشتند فلله دره من قبر ما اکرمه و
اشرفه واعلی قدره عند الله تعالی ابن خلکان گفته هو احد الائمة الاثنی عشر ومن
سادات التابعین قال الزهری ما رأیت قرشیا افضل منه وامه سلافة بنت
یزدجرد آخر ملوک فارس وهی عمة ام یزید بن الولید الاموی المعروف بالناقص
وحکی ابن قتیبة فی کتاب المعارف ان ام زین العابدین زوجها بعد ابیه بزید مولی
ابیه واعتق جاریة له وتزوجها فکتب الیه عبد الملک بن مروان یعیره بذلک فکتب
الیه زین العابدین لقد کان لکم فی رسول الله اسوة حسنة وقد اعتق رسول الله
صلی الله علیه واله وسلم صفیة بنت حیی بن اخطب وتزوجها واعتق زید بن حارثة
وزوجه بنت عمته زینب بنت جحش وفضائله ومناقبه اکثر من ان تحصر انتهی وابنائے
معقبین زین العابدین شش بودند امام محمد باقر وعبد الله باهر وایشان از بطن فاطمه بنت امام حسن ع

بودند وعمر اشرف وزید شهید ومادر این هر دو دختر مختار بن عبیده ثقفی ست وحسین اصغر ومادرش ام ولد بوده وعلی اصغر مادروی نیز ام ولد بوده ودر رساله زیدیه گفته وی رضی الله عنه پانزده پسر داشت از هشت پسر عقب نمانده حسین وعبد الرحمن ومحمد اصغر وقاسم وعیسی وسلیمان وعبد الله اصغر وداؤد وایشان لا ولد درگذشتند ونسب سادات واسطی بلگرامی وبارهه وبعض جاهای دیگر هندوستان ونسب سادات رسولدار که نیز واسطی الاصل اند بزید شهید می پیوندد ونسب سادات بخاری قنوج واُچه وملتان وبعض سادات حوالی عظیم آباد واحمد آباد گجرات وخورجه وشکارپور بامام زین العابدین می رسد محرر سطور نیز از سادات بخاری قنوجی ست مناقب وفضائل زین العابدین واخلاف ایشان که اسلاف این بنده اند زیاده از ان ست که در حوصله استیفاد دائره استقصا گنجد درینجا زیر ترجمه هر واحد از آبای خود جزوی از کل ویوی از گل ثبت می نماید وبر ترتیب اصلاب ذکر هر یکی از ائمه هدی وسادات اجداد ایشان می نویسد ولعل ذلک لا یخلو عن فائدة تامة لاخلافنا ولمن شاء الله سبحانه وتعالی من المؤمنین المسلمین

الامام الهمام باقر العلوم شخص العلم والمعلوم ناطقة الوجود نسخة الموجود ضرغام

آجام المعارف المنکشف بکل کاشف الحیاة الساریة فی المجاری النور البسیط علی الداری حقیقة الحقائق الظهوریة دقیقة الدقائق النوریة الفلک الجاری فی اللجج الغامرة المحیط علمه بالزبر الغائرة النبأ العظیم والصراط المستقیم المستند لکل ولی محمد باقر بن زین العابدین علی علیهما السلام مکنی بابی جعفر ابن خلکان گفته وکان عالما سیدا کبیرا وانما قیل له الباقر لانه تبقر فی العلم ای توسع والتبقر التوسع وفیه یقول الشاعر شعر یا باقر العلم لاهل التقی + وخیر من لبی علی الاجبُلِ + مولد او در مدینه روز سه شنبه ثالث صفر سنه سبع وخمسین بوده عمر او روز قتل جد وی حسین علیه السلام سه سال بود مادرش ام عبد الله بنت حسن بن حسن بن علی بن ابی طالب ست

در سبائک الذهب گفته وکان معتدل القامة اسمر اللون ولم یظهر من اولاد الحسین من علم الدین والسنن وعلم السیر وفنون الادب ما ظهر منه انتهی توفی فی شهر ربیع الاول سنة ثلاث عشرة ومائة وقیل فی الثالث والعشرین من صفر سنة اربع عشرة وقیل سبع عشرة وقیل ثمان عشرة بالحمیمة ونقل الی المدینة ودفن بالبقیع فی القبر الذی فیه ابوه وعم ابیه الحسن بن علی فی القبة التی فیها قبر العباس کذا فی وفیات الاعیان وله من العمر ثمانیة و خمسون سنة قیل مات بالسم فی زمن ابراهیم بن الولید پنج پسر و دو دختر داشت جعفر صادق وعبد الله ومادر این هردو ام فروه است وابراهیم ومادرش ثقفیه مکنی بام زید دختر عبد الله بن عمر بن خطاب رضی الله عنهما بود وعبد الله مادرش ام حکیم یا ام زید بود وام حکیم دختر اسد بن مغیره است وعلی مادرش ام ولد بود وعقب از جعفر صادق باقی ماند نه از دیگران مگر عبد الله که یک پسر حمزه نام داشت وحمزه را یک دختر بود فاطمه نام که مادر عمر بن یحیی بن حسین بن زید شهید باشد محمد باقر در معرکه کربلا چهار ساله عمر داشت ومناقبه کثیرة لا یسعها مثل هذا الموضع

الامام ابن الامام استاد العالم وسند الوجود مرتقی العروج ومنتهی الصعود البحر المواج

الازلی السراج الوهاج الابدی ناقد خزائن المعارف والعلوم محتد العقول و نهایة الفهوم معالم تعلیم الاسماء دلیل طرق السماء المکون الجامع الحقیقی العروة الوثقی التدقیقی برزخ البرازخ وجامع الاضداد النور الالهی فی الهدایة والارشاد جعفر الصادق بن محمد الباقر بن علی علیهم السلام نقل عنه من العلوم ما لم ینقل عن غیره وکان اماما فی الحدیث والسنة وکان من سادات اهل البیت ولقب بالصادق لصدقه فی مقالته ابن خلکان گفته فضله اشهر من ان یذکر وله کلام فی صنعة الکیمیاء والزجر والفال وکان تلمیذه ابو موسی

جابر بن حیان الصوفی الطرطوسی قد الف کتابا یشتمل علی الف ورقة یتضمن
رسائل جعفر الصادق وهی خمس مائة رسالة وکانت ولادته بسنة
ثمانین للهجرة وهی سنة سیل الجحاف وقیل بل ولد یوم الثلثاء قبل
طلوع الشمس ثامن شهر رمضان سنة ثلث وثمانین وتوفی فی شوال سنة
ثمان واربعین ومائة بالمدینة ودفن بالبقیع فی قبر فیه ابوه محمد الباقر
وجده علی زین العابدین وعم جده الحسن بن علی رضی الله عنهم اجمعین
فلله دره من قبر ما اکرمه واشرفه وامه ام فروة بنت القاسم بن محمد بن
ابی بکر الصدیق رضی الله عنهم وحکی کشاجم فی کتاب المصائد والمطارد ان
جعفر سأل اباحنیفة رضی الله عنهما فقال ما تقول فی محرم کسر رباعیة ظبی
فقال یا ابن رسول الله ما اعلم ما فیه فقال له انت تتداهی ولا تعلم ان الظبی
لا یکون له رباعیة وهو ثنی ابدا گویم ابوحنیفه نعمان بن ثابت کوفی امام ائمهٔ فقه حنفی شاگرد
جعفر بود وشافعی شاگرد امام محمد شیبانی ست واحمد بن حنبل شاگرد شافعی وامام محمد شاگرد مالک بن
انس صاحب موطا ست پس گویا هر چهار امام مذهب اهل سنت وجماعت در علوم شرعیه مستفید از
اهل بیت رسالت اند وازینجا سقوط طعن شیعه امامیه که اهل سنت منحرف از اهل بیت گویند
کما ینبغی ظاهر شد ولله الحمد در سبائک الذهب گفته وکان رضی الله عنه یقول لا یتم المعروف
الا بثلث تعجیله وستره وتصغیره ومناقبه کثیرة شهیرة توفی وله من العمر
ثمانیة وستون سنة وقیل انه مات مسموما فی زمن المنصور انتهی در رسالهٔ
زیدیه گفته مادر امام وی اسما دختر عبدالرحمن بن ابی بکر بود ومادر قاسم خاله خواهر شهربانو وجعفر صادق را
دو زن بود یکی فاطمه دختر حسین اثرم بن امام حسن از بطن وی اسمعیل متولد شد عبیدیین خود را از ای نسب العبیدیین ۱۷
اولاد همین اسمعیل گویند ولیکن جمعی از حفاظ حدیث ومورخین درین نسب طعن کرده اند وبعضے
تصحیح نموده در سبائک گفته هذا النسب قد طعن فیه طاعنون من النسابة وقدح فیه

جماعة من اجلة العلماء والله اعلم بما هو الحق وكان لهم ملك ببلاد المغرب ثم بمصر والشام وافريقية وغيرها انتهى گويم قوم بوهرهٔ گجرات وایهٔ ایشان که مذهب اسمعیلیه دارند از بقایای این طائفه هستند لیکن امروز ملکی بدست ایشان نیست در رسالهٔ زبیریه گفته اولاد جعفر صادق سیزده پسر وچهار دختر بود عبدالله وحسن ومحمد اکبر ومحمد اصغر وعباس وعبید الله ومحسن وعیسی واز پنج پسر عقب نماند موسی کاظم واسمعیل ومحمد دیباج ملقب بمامون واسحق موتمن وعلی عریضی وعریض نام قریه ایست در حوالی مدینه که علی انجا ساکن بود عمر دراز یافت وحسن عسکری را دریافت انتهی وبالجمله مناقب جعفر بسیارست وکتاب جفر وجامعه منسوب باوست حال این کتاب در تاریخ ابن خلدون شرح مذکورست وما هم در لقطة العجلان نوشته ایم

الهمام بن الهمام شجرة الطور وآية النور والسر المستور يمين الامامة امين الشرف والكرامة

نور مصباح الارواح جلاء زجاجة الاشباح اكسير فلزات العرفاء معيار نقود الكرماء مركز الائمة العلوية محور الافلاك المصطفوية ابو الائمة الكرام موسى كاظم عليه السلام بن جعفر الصادق رضى الله عنه در سبائک الذهب گفته هو الامام الكبير القدر الكثير الخير يقوم ليله ويصوم نهاره كنيته ابو الحسن وكان اسمر اللون وكانت له كرامات ظاهرة لا يسع مثل هذا الموضع ذكرها رشید خلیفهٔ عباسی او را گفت که شما خود را چه قسم اقرب برسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم می گوئید گفت اگر آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم خطبه بخانهٔ شما کنند اجابت نمائید یا نه رشید گفت سبحان الله باین خطبه ونسبت فخر برعرب وعجم کنم موسی گفت آنحضرت خطبه بخانهٔ ما نکند ونه ما دختران خود را بوی توانیم داد زیرا که وی پدر ماست ونیز برحرم شما داخل نشود وبرحرم ما می تواند در آمد پس اقرب هستیم بوی صلی الله علیه وآله وسلم از شما انتهی ابن خلکان در وفیات الاعیان نوشته قال الخطيب في تاريخ بغداد وكان موسى يدعى العبد الصالح من عبادته و

اجتهاده وروى انه دخل مسجد رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم فسجد
سجدة فى اول الليل وسمع وهو يقول فى سجوده عظم الذنب عندى فليحسن
العفو من عندك يا اهل التقوى ويا اهل المغفرة فجعل يرددها حتى اصبح
وكان سخيا كريما وكان يبلغه عن الرجل انه يؤذيه فيبعث اليه بصرة فيها
الف دينار وكان يصر الصرر ثلث مائة دينار واربع مائة دينار ومائتى
دينار ثم يقسمها بالمدينة وكان يسكن المدينة فاقدمه المهدى بغداد فحبسه
فرأى فى النوم على بن ابى طالب وهو يقول يا محمد فهل عسيتم ان توليتم ان
تفسدوا فى الارض وتقطعوا ارحامكم قال الربيع فارسل الى ليلا فراعنى
ذلك فجئته فاذا هو يقرأ هذه الآية وكان احسن الناس صوتا وقال علىّ
بموسى بن جعفر فجئته به فعانقه واجلسه الى جانبه وقال يا ابا الحسن انى
رأيت امير المؤمنين على بن ابى طالب فى النوم يقرء علىّ كذا فتؤمننى ان
تخرج علىّ وعلى احد من اولادى فقال والله لا فعلت ذلك ولا هو من شانى
قال صدقت اعطه ثلثة آلاف دينار ورده الى اهله الى المدينة قال الربيع فاحكمت
امره ليلا فما اصبح الا وهو فى الطريق خوف العوائق واقام بالمدينة الى
ايام هارون الرشيد فقدم هارون من عمرة شهر رمضان سنة تسع وسبعين
ومائة فحمل موسى معه الى بغداد وحبسه بها الى ان توفى فى محبسه وذكر
ايضا ان هارون الرشيد حج فاتى قبر النبى صلى الله عليه وسلم زائرا وحوله
قريش وافناء القبائل ومعه موسى بن جعفر فقال السلام عليك يا رسول الله
يا ابن عم افتخارا على من حوله فقال موسى السلام عليك يا ابت فتغير وجه
هارون الرشيد وقال هذا هو الفخر يا ابا الحسن حقا انتهى كلام الخطيب وكانت
ولادته يوم الثلثاء قبل طلوع الفجر سنة تسع وعشرين ومائة وقال الخطيب

سنة ثمان وعشرين بالمدينة وتوفى الخمس بقين من رجب سنة ثلث وثمانين ومائة وقيل سنة ست وثمانين ببغداد وقيل انه توفى مسموما وقال الخطيب توفى في الحبس ودفن في مقابر الشونيزية خارج القبة وقبره هنالك مشهور يزار وعليه مشهد عظيم فيه قناديل الذهب والفضة وانواع الآلات والفرش ما لا يحد وهو في الجانب الغربي وكان الموكل به مدة حبسه السندي بن شاهك جد كشاجم الشاعر المشهور انتهى كلام ابن خلكان در رسائل مذهب گفته ولد بالابواء سنة ثمانية وعشرين ومائة وامه حميدة البربرية ودر رسالهٔ زبیة نوشته سی و نج پسر و سیجده دختر داشت احمد وجعفر اکبر و داود ومحمد و سلیمان و یحیی و فضل و علی و عبد الرحمن و قاسم واز ایشان عقب نمانده اگرچه قومی در بخارا و ماوراء النهر خود را منسوب بقاسم می کنند و ابراهیم اکبر و حسین و زید و از هارون نزد بعض عقب مانده و نزد بعض نه واز یازده پسر علی رضا و ابراهیم اکبر و ابراهیم اصغر و عباس و اسمعیل و محمد و عبید الله و حسن و جعفر و اسحق و حمزه عقب مانده والله اعلم

النور اللاهوتی والانسان الجبروتی والاصل الملکوتی والعالم الناسوتی مصداق

العلم المطلق وشاهد العين المحقق روح الارواح وحياة الاشباح هندسة الحساب الموجود السيار في منشأت الوجود كهف النفوس القدسية وغوث الاقطاب الانسية ازل الابديات وابد الازليات الكنز الغيبي والكتاب اللاريبي قرآن المجملات الاحدية فرقان المفصلات الوحدانية امام الورى شمس الضحى بدر الدجى ابو الحسن علی رضا بن موسى الكاظم عليه السلام كانت اخلاقه علية وصفاته سنية ولد بالمدينة يوم الجمعة في بعض شهور سنة ثلث وخمسين ومائة وقيل بل ولد سابع شوال وقيل ثامنه وقيل سادسه سنة احدى وخمسين ومائة وكان شديد السمرة ولقبه الراضي والصابر والزاكي كراماته كثيرة

ومناقبه شهيرة وتوفي في آخر يوم من صفر سنة اثنتين ومائتين وقيل بل توفي خامس ذي الحجة وقيل ثالث عشر ذي القعدة سنة ثلث ومائتين بمدينة طوس وصلى عليه المامون ودفنه ملاصق قبر ابيه الرشيد وكان سبب موته انه اكل عنبا فاكثر منه وقيل بل كان مسموما فاعتل منه ومات رحمه الله تعالى وفيه يقول ابو نواس نظم قيل لي انت احسن الناس طرا ÷ في فنون من الكلام النبيه ÷ لك من جيد القريض مديح ÷ يثمر الدر في يدي مجتنيه ÷ فعلام تركت مدح ابن موسى ÷ والخصال التي تجمعن فيه ÷ قلت لا استطيع مدح امام ÷ كان جبريل خادما لابيه ÷ وكان سبب قوله هذه الابيات ان بعض اصحابه قال له ما رايت اوقح منك ما تركت خمرا ولا طردا ولا معنى الا قلت فيه شيئا وهذا علي بن موسى الرضا في عصرك لم تقل فيه شيئا فقال والله ما تركت ذلك الا اعظاما له وليس قدر مثلي ان يقول في مثله ثم انشد بعد ساعة هذه الابيات وفيه يقول ايضا وله ذكر في شذور العقود في سنة احدى او ثنتين ومائتين نظم مطهرون نقيات جيوبهم ÷ تجري الصلوة عليهم اينما ذكروا ÷ من لم يكن علويا حين تنسبه ÷ فما له في قديم الدهر مفتخر ÷ الله لما برا خلقا فاتقنه ÷ صفاكم واصطفاكم ايها البشر ÷ فانتم الملأ الاعلى وعندكم ÷ علم الكتاب وما جاءت به السور ÷ وكان المامون قد زوجه ابنته ام حبيب في سنة اثنتين ومائتين وجعله ولي عهده وضرب اسمه على الدينار والدرهم وكان السبب في ذلك انه استحضر اولاد العباس الرجال منهم والنساء وهو بمدينة مرو وكان عددهم ثلثة وثلثين الفا ما بين الكبار والصغار واستدعى عليا المذكور فانزله احسن منزلة وجمع خواص الاولياء واخبرهم انه نظر في اولاد العباس واولاد علي بن ابي طالب رضي الله عنهم فلم يجد في وقته

احداً افضل ولا احق بالامر من علی الرضا فبایعه وامر بازالة السواد من اللباس والاعلام ونمی الخبر الی من بالعراق من اولاد العباس فعلموا ان فی ذلک خروج الامر عنهم فخلعوا المامون وبایعوا ابراهیم بن المهدی وهو عم المامون وذلک یوم الخمیس لخمس خلون من المحرم سنة اثنتین وقیل سنة ثلث ومائتین والشرح فی ذلک یطول والقصة مشهورة وقد اختصره ابن خلکان فی ترجمة ابراهیم بن المهدی من وفیات الاعیان وقال المامون یوما لعلی بن موسی الرضا ما یقول بنو ابیک فی جدنا العباس بن عبد المطلب فقال ما یقولون فی رجل فرض الله طاعة نبیه علی خلقه وفرض طاعته علی نبیه فامر له بالف الف درهم وکان قد خرج اخوه زید بن موسی بالبصرة علی المامون وفتک باهلها فارسل الیه المامون اخاه علیا یرده عن ذلک فجاءه وقال له ویلک یا زید فعلت بالمسلمین بالبصرة ما فعلت وتزعم انک ابن فاطمة بنت رسول الله صلی الله علیه واله وسلم والله لاشد الناس علیک رسول الله صلی الله علیه واله وسلم یا زید ینبغی لمن اخذ برسول الله صلی الله علیه واله وسلم ان یعطی به فبلغ کلامه المامون فبکی وقال هکذا ینبغی ان یکون اهل بیت رسول الله صلی الله علیه واله وسلم قال ابن خلکان واخر هذا الکلام ماخوذ من کلام علی زین العابدین فقد قیل انه کان اذا سافر کتم نفسه فقیل له فی ذلک فقال انا اکره ان اخذ برسول الله صلی الله علیه واله وسلم ما لا اعطی به انتهی در رسالهٔ گفته کانت وفاته بطوس قریة من قری خراسان وله من العمر خمسة وخمسون سنة انتهی ودر رسالهٔ زیدیه گفته مادرش ام البنین ام ولد بود وقیل نکتم وقیل سکر وقیل سمانه وقیل طاهره وپنج پسر ویک دختر داشت محمد تقی وحسن وکنیت ابی محمد وعلی که در خراسان مدفون شد وحسین وموسی اما عقب او جز از محمد تقی از دیگر اولاد او باقی نماند قال الشیخ المفید من الشیعة

باب الله المفتوح وکتابه المشروح ماهیة الماهیات مطلق المقید است

سر سریان الوجود ظل الله الممدود المنطبع فی مرآت العرفان المنقطع من
زخارف الاکوان غواص بحر القدم محیط الفضل والکرم حامل سر الرسول
مهندس الارواح والعقول غایة الظهور والایجاد ابو جعفر محمد الجواد بن
علی الرضا بن موسی الکاظم علیهم السلام ابن خلکان گفته قدم الی بغداد وافدا
علی المعتصم ومعه امرأته ام الفضل بنت المامون فتوفی بها وحملت امرأته الی قصر
عمها المعتصم فجعلت مع الحرم وکان یروی مسندا عن ابائه الی علی بن ابی طالب
رضی الله عنه انه قال بعثنی رسول الله صلی الله علیه واله وسلم الی الیمن فقال
لی وهو یوصینی یا علی ما خاب من استخار ولا ندم من استشار یا علی علیک
بالدلجة فان الارض تطوی باللیل ما لا تطوی بالنهار یا علی اغد باسم الله
فان الله بارک لامتی فی بکورها وکان یقول من استفاد اخا فی الله فقد استفاد
بیتا فی الجنة وقال جعفر بن محمد بن مزید کنت ببغداد فقال لی محمد بن منده بن
مهریز وهل لک ان ادخلک علی محمد بن علی الرضا فقلت نعم فادخلنی علیه
فسلمنا وجلسنا فقال حدیث رسول الله صلی الله علیه واله وسلم ان فاطمة
احصنت فرجها فحرم الله ذریتها علی النار قال ذلک خاص بالحسن والحسین
رضی الله عنهما وله حکایات واخبار کثیرة وکانت ولادته یوم الثلثاء خامس
شهر رمضان وقیل منتصفه سنة خمس وتسعین ومائة وتوفی فی یوم الثلثاء
لخمس خلون من ذی الحجة سنة عشرین ومائتین وقیل تسع عشرة ومائتین
ببغداد ودفن عند جده موسی بن جعفر رضی الله عنهم اجمعین فی مقابر قریش
وصلی علیه الواثق بن المعتصم انتهی کلامه در سبائک الذهب امام ولد وکنیته ابو
جعفر ولقبه الجواد وزوجه المامون ابنته ام الفضل وسیره الی المدینة
المنورة وتوفی ببغداد لان المعتصم استقدمه مع زوجته ام الفضل انتهی

ودر رسالهٔ زبدیه گفته محمد بن علی رضا ملقب به تقی مادرش خیزران وقیل سکینهٔ نوبیه بود از قبیلهٔ ماریهٔ قبطیه معتصم عباسی او را بزهر کشت ودر بغداد بروضهٔ جد خود موسی کاظم مدفون گردید دو زن داشت یکی ام الفضل دختر مامون دوم دختری از اولاد عمار بن یاسر وسه پسر ودو دختر داشت علی نقی وموسی مبرقع ویحیی عقب او از همین دو پسر علی وموسی باقی مانده وسلسلهٔ نسب سادات رضویه منتهی می شود به موسی مبرقع انتهی

الداعی الی الحق امین الله علی الخلق لسان الصدق وباب السلم اصل

المعارف ومنبت العلم عین الایجاد والابداع انموذج اصول الاختراع بهجة الکونین وبهجة الدارین مفتاح خزائن الوجود حافظ مکامن الشهود طیار فضاء الصدق والصفا ابو الحسن علی الهادی بن محمد الجواد بن علی الرضا علیهم السلام وکان قد سعی به الی المتوکل وقیل ان فی منزله سلاحا وکتبا وغیرها من شیعته واوهموه انه یطلب الامر لنفسه فوجه الیه بعده من الاتراک لیلا فهجموا علیه منزله علی غفلة فوجدوه وحده فی بیت مغلق وعلیه مدرعة من شعر وعلی راسه ملحفة من صوف وهو مستقبل القبلة یترنم بآیات من القرآن فی الوعد والوعید لیس بینه وبین الارض بساط الا الرمل والحصا فاخذ علی الصورة التی وجد علیها وحمل الی المتوکل فی جوف اللیل فمثل بین یدیه والمتوکل یستعمل الشراب وفی یده کاس فلما رآه اعظمه واجلسه الی جانبه ولم یکن فی منزله شیئ مما قیل عنه ولا حجة یتعلل علیه بها فناوله المتوکل الکاس الذی فی یده فقال یا امیر المومنین ما خامر لحمی ودمی قط فاعفنی منه فاعفاه وقال انشدنی شعرا استحسنه فقال انی لقلیل الروایة للشعر قال لا بد ان تنشدنی شیئا فتلا هذه الآیة کم ترکوا من جنات وعیون وزروع ومقام کریم ونعمة

كانوا فيها فاكهين كذلك واورثناها قوما آخرين ثم انشده نظم باتوا على قلل الاجبال تحرسهم + غلب الرجال فما اغنتهم القلل + واستنزلوا بعد عز عن معاقلهم + فاودعوا حفرا يا بئس ما نزلوا + ناداهم صارخ من بعد ما قبروا + اين الاسرة والتيجان والحلل + اين الوجوه التى كانت منعمة + من دونها تضرب الاستار والكلل + فافصح القبر عنهم حين ساءلهم + تلك الوجوه عليها الدود يقتتل + قد طال ما اكلوا دهرا وما شربوا + فاصبحوا بعد طول الاكل قد اكلوا + قال فاشفق منه من حضر على علي وظن ان بادرة تبدر اليه فبكى المتوكل بكاء كثيرا حتى بلت دموعه لحيته وبكى من حضره ثم امر برفع الشراب ثم قال يا ابا الحسن اعليك دين قال نعم اربعة الاف دينار فامر بدفعها اليه ورده الى منزله مكرما وكانت ولادته يوم الاحد ثالث عشر رجب وقيل يوم عرفة سنة اربع وقيل ثلث عشرة ومائتين ولما كثرت السعاية فى حقه عند المتوكل احضره من المدينة وكان مولده بها واقره بسر من رأى وهى تدعى بالعسكر لان المعتصم لما بناها انتقل اليها بعسكره فقيل لها العسكر ولهذا قيل لابى الحسن المذكور العسكرى لانه منسوب اليها واقام بها عشرين سنة وتسعة اشهر وتوفى بها يوم الاثنين لخمس بقين من جمادى الاخرة وقيل لاربع بقين منها وقيل فى رابعها وقيل فى ثالث رجب سنة اربع وخمسين ومائتين ودفن فى داره انتهى ما فى ابن خلكان وقد نظم السيد غلام على آزاد هذه الحكاية فى الدفتر الرابع من مظهر البركات اوله نظم واحد من عصابة الخلفاء + خصم للايمة الكرماء + وآخره نظم داما آزاد صحبة الامراء + ناو يا حسن خدمة الفقراء + وقال فى السبائك وكان اسمر اللون ومناقبه كثيرة وتوفى بسر من رأى وله من العمر اربعون سنة انتهى در رساله زيديه گفته ما در ش

سمانه نام داشت در مدینهٔ منوره روز جمعه پانزدهم ذیحجه متولد شد متوکل یا معتمد او را زهر دهانیده
بکشت در سرمن رائی معروف بسامره مدفون ست شش پسر داشت حسن عسکری جعفر زکی
مادر حسن غزاله یا حدیثیه نام دارد و حسن مثنی که پیش پدر بمرد و موسی و محمد و علی اما عقب او
جز از عسکری و زکی باقی نماند انتهی گویم وی امام دهم ست از امامیهٔ اثنا عشریه و بعد او امام
یازدهم نزد شیعه حسن عسکری ست که در مدینه سنه دوصد و سی و دو هجری متولد شده کنیت او
ابو محمد ست ولقب خالص مابین سمرت و بیاض بود و فاتش در سنه دوصد و شصت و یک
هجری اتفاق افتاد و در بست و هشت سالگی درگذشت و بسامره مدفون گردید ابن خلکان گفته
احد الائمة الاثنی عشر علی اعتقاد الامامیة وهو والد المنتظر صاحب
السرداب و یعرف بالعسکری وابوه علی ایضا یعرف بهذه النسبة وکانت ولادته
یوم الخمیس فی بعض شهور سنة احدی وثلثین ومائتین وقیل سادس
شهر ربیع الاول وقیل الآخر سنة اثنتین وثلثین ومائتین وتوفی یوم الجمعة
وقیل الاربعاء لثمان لیال خلون من شهر ربیع الاول وقیل جمادی الاولی
سنة ستین ومائتین بسرمن رأی ودفن بجنب قبر ابیه وهذه النسبة الی
سرمن رأی ولما بناها المعتصم وانتقل الیها بعسکره قیل لها العسکر وانما نسب
الحسن الیها لان المتوکل اشخص اباه علیا الیها واقام بها عشرین سنة وتسعة
اشهر فنسب هو وولده هذا الیها انتهی وامام دوازدهم نزد امامیه پسر حسن عسکری
محمد مهدی ست عمر او نزد وفات پدر پنج سال بود وکان مربوع القامة حسن الوجه و
الشعر اقنی الانف صبیح الجبهة در سبائک الذهب گفته و زعم الشیعة انه غاب فی السرداب
بسرمن رأی سنة مائتین واثنتین وستین وانه صاحب السیف القائم المنتظر
قبل قیام الساعة وله قبل قیامه غیبتان احدهما اطول من الاخری انتهی
گویم این زعم شیعه الطل باطلات ست ولیلی از سبه بر آن قائم نشده و آنچه اهل سنت و جماعت

ادله و براهین این طایفه را که بروجود و غیبت و انتظار او در کتب مذهب خویش ذکر کرده‌اند بحجج صحیحه و سنن صریحه استیصال نموده‌اند و قد ذکرنا طرفا من ذلك فی کتابنا کشف الالتباس عما وسوس به الخناس و کتابنا حجج الکرامه فی آثار القیامه والذی اتفق علیه العلماء ان المهدی هو القائم فی آخر الزمان عند قرب الساعة الکبری وهو مقدمة اشراطها العظمی وانه یملأ الارض عدلا وقسطا کما ملئت جورا وظلما والاحادیث فیه وفی ظهوره اکثر من ان تحصی فی هذا الموضع وقد الف فیه جماعة من اهل العلم رسائل شتی هی معروفة عند کل من یعتنی بالشرائع ویعرف الوقائع و بالجمله این هر دو بزرگوار که حسن عسکری و محمد مهدی باشند در اجداد و امجاد محرر سطور معدود نیند بلکه انشعاب نسل بعد از علی هادی که ملقب به علی نقی بن محمد تقی ست از جعفر زکی شده و باین حساب مجموع ائمه اهل بیت که در اسلاف این دور افتاده می درآیند ده امام کرام اند والحمد لله الذی اخرجنی من اصلاب هولاء الائمة وارحام تلك الامهات صفوة الامة وجعل اصلابهم وارحامهن مسلمات مومنات قانتات ثیبات وابکارا وابقی ذریة رسوله الکریم فی نسلهم الی یوم القیامة علانیة وجهارا اللهم کما حسنت اسلافنا واخلاقنا فحسن اولادنا واخلافنا انك علی ما تشاء قدیر وبالاجابة جدیر

زین المفاخر والمجد الزاخر سید السادة وفخر القادة جعفر زکی بن علی نقی بن محمد تقی رحمهم الله تعالی رحمة واسعة

معروف بکذاب ست شیخ شرف الدین نسابه گفته جعفر در نسب کاذب نیست بلکه بواسطه طعن که در صحت امامت محمد مهدی بن حسن عسکری کرده امامیه او را کذاب مشهور کردند حال آنکه وی درین طعن صدیق ست زیرا که مهدویت محمد ممدوح بدلیلی ثابت نشده پس جعفر درین طعن

صادق ومخالف او کاذب باشد در رسالهٔ زبدیه گفته اولاد او سه گونه است یکی از عبد الله وعبید الله وعبد العزیز وابراهیم وحسن ومحسن ومحمد واحمد وموسے ونسابین را در عقب ایشان اختلاف ست دوم عباس وعیسی واحمد واسحاق وایشان باتفاق نسابین معقب نیستند سوم علی اشقر که سید نقبای بغداد بود واسمعیل که نیز در بغداد بود ویحیی که از حجاز بدار السلام آمد وطاهر وهارون وادریس وعقب جعفر ازہمین شش پسر باقی مانده چنانکه در عمدة الطالب ذکر کرده است

سید السادات علی اشقر بن جعفر زکی

ایشان را سه پسر بودند عبد الله وجعفر واسمعیل ودر عقب جعفر اختلاف ست ولقب علی مختار بود

سید عبد الله بن علی اشقر

او را یک پسر بود سید محمد نام تمام نسل او از وی ست وخاندان او در بغداد مشهور باکابر بوده ونقابت مشهد کاظمین تعلق بهمین سید محمد داشت

سید محمد بن سید عبد الله رح

او را پنج پسر بود ابو القاسم ویحیی وعلی وعیسے ومحمود وعقب وی از ایشان باقی مانده ودر مقابر قریش بغداد مدفون اند

سید احمد بن سید محمد مذکور

او را یک پسر بود که از وی عقب مانده سید محمد نام اول کسیکه از بغداد برخاسته سکونت بلدهٔ بخارا گزید سید محمد ست بعده چهار پشت او در بخارا اقامت نمودند والله اعلم

سید محمد بن سید احمد

او را یک پسر بود که از وی عقب مانده سید جعفر بخارے

سید جعفر بن سید محمد

او را یک پسر بود سید علی موید بخاری واو را نسل از سید جلال اعظم گلسرخ باقی ماند

سید علی موید بن سید جعفر

پسرش سید جلال اعظم بخاری نام دارد اول کسیکه از بخارا بر آمده سکونت ملتان و اُچه اختیار کرد سید جلال ست۔

سید جلال اعظم بن سید علی موید

نخستین از بخارا بر آمده در ملتان بخانقاه شیخ الاسلام بهاؤالدین زکریا اقامت گزید و کان ذلك فی سنة ست مائة وثلثین وخمس وبعد چندی از خدمت شیخ مرخص گشته رخت اقامت در بهکر انداخت و با زهره خاتون دختر سید بدرالدین بن سید صدرالدین خطیب بهکر عقد نکاح بست بعده از بهکر برخاسته در اچه ساکن شد مقبرهٔ او در انجاست نام اصلی او حسین ست وکنیت ابوعبدالله ولقب سید جلال اعظم گل سرخ ومولد بخارا عقب او چهار پسر اند علی وجعفر مادر این هردو دختر بادشاه بخارا بود علی همراه پدر در ملک سند ماند وجعفر به بخارا برگشت اولاد او آنجاست وسید محمد غوث مادرش بی بی زهره مذکوره است وسید احمد کبیر مادرش بی بی فاطمه دختر دیگر سید بدرالدین مذکور بود وعقب علی از یک پسر سید بهاؤالدین حلیم ست وایشان بسادات بهائی مشهوراند۔

سید احمد کبیر بن سید جلال اعظم گلسرخ

واین همان سید احمد کبیر اند که عوام وجهله مسلمانان هند گاو نذر برای ایشان ذبح می کنند و این ذبیحه شرعا حرام ست نظام در تفسیر نیشاپوری گفته قال العلماء لوان مسلماً ذبح ذبیحة وقصد بها التقرب الی غیرالله صار مرتدا وذبیحته ذبیحة مرتد انتهی سید احمد کبیر را دو پسر بود یکی سید جلال الدین مخدوم جهانیان جهان گشت از بطن بی بی خوند خاتون دختر سید مرتضی معروف بسید و بن سید بدرالدین بهکری دوم سید صدرالدین محمد راجو قتال اولاد سید راجو در هندست۔

سید ابوعبدالله جلال الدین قطب عالم

معروف بمخدوم جهانیان جهان گشت بن سید احمد کبیر رحمهما الله تعالی ولادتش شب برات

در سنه هفت صد و هفت هجری بوده و در تاریخ فرشته نوشته پدرش در هفت سالگی او را نزد شیخ
جمال خجندی که از مریدان شیخ بهاؤ الدین زکریا بود برده بدست بوس او مشرف ساخت شیخ
جمال گفت تو آن پسرے که خاندان خود را تا قیامت منور دارے سید جلال الدین عالمی متبحر بود
در علوم عقلی و نقلی مشقت بسیار کشیده و مقید بآن نبود که مرید یک کس شود و بجای دیگر رجوع
ننماید می گفت جمیع مشایخ و فضلا را باید دید و از هر کدام نصیبے و فیضے باید ربود از پدر خود خرقۂ
خلافت یافت و بجانب مکه و مدینه و مصر و شام و بیت المقدس و روم و عراقین و خراسان و
بلخ و بخارا سفر نمود و چندین حج کرد از انجمله شش حج اکبر نمود و در مدینۂ منوره سلطان العلماء
استاذ المحدثین شیخ عفیف الدین شافعی مینے را دریافت و مدت دو سال بخدمت وی مانده
نسخۂ عوارف وغیره پیش او گذرانید گویند عفیف الدین خرقه از شیخ رشید الدین ابو القاسم محمد صوفی
پوشیده بود و وی از شیخ الشیوخ شهاب الدین عمر سهروردی یافته و همچنین در اثنای سفر بصحبت
شیخ حمید الدین محمود حسینی سمرقندے رسیده از وی خرقه و فیض ربود و وی از شیخ محمد بن ابراهیم
نساجی و وی از شیخ نظام الدین ابو العطا بخاری گرفته بود گویند سید جلال الدین در اثنای
سیر و سلوک سے صد و چند اهل کمال را دریافته و از همگنان فیض کلی نصیبش گشت الی قوله و
کمالات و حالات وی در کتاب قطبی بشرح و بسط تمام مرقوم شده الی قوله مجددا بزیارت
سرور کائنات سرفراز گشته گفت السلام علیك یا جدی آواز شنید و علیك السلام
یا ولدی و پس از ان سفر برگشته چون باچه رسید در هفتاد و هفت سالگی مریض شده روز بروز
ضعیف می شد تا روز عید قربان بعد از ادای دوگانه ازین جهان بجهان جاودانی انتقال
نموده در همان بلده مدفون گشت انتهی ملخصاً در ملفوظ ایشان نوشته که نعمتهای باطنے و
اجازت خرقه از بسی مشائخ یافته اند منجمله آنها یکے سید احمد کبیر والد ایشان هستند و دیگر سید
بهاء الدین عم ایشان و شیخ رکن الدین ابو الفتح و سید اوحد الدین و شیخ قوام الدین و شیخ
نصیر الدین چراغ دهلوی و شیخ عبد الله یافعی مکی و شیخ عبد الله مطرے و شیخ ابو اسحق گازرونی

وشیخ نجم الدین اصفهانی وشیخ نجم الدین کبری الی غیر ذلک من العلماء والمشائخ دیده‌اند در سیاحت دنیا و کثرت اساتذه و شیوخ معروف شدند مخدوم جهانیان جهان گشت احوال تفصیلی ایشان در کتب سیر صوفیه مسطور است و در صحائف تواریخ مذکور مثل اخبار الاخیار و تاریخ فرشته وجز آن و شهرت ایشان مستغنی است از ذکر فضائل و مناقب عوام بلکه خواص اهل هند می گویند که آثار شریفه نبوی و سنگ نقش پای مصطفوی که در دهلی است آورده ایشان است لکن روایتی از سنت صحیحه نزد محدثین بدان ثابت نشده که در خود اعتماد و اعتبار باشد و در حدیثی نیامده که نقش پای مبارک بر سنگ چسپیده باشد اما صوفیه که قومی خوش عقیده صاف دل نیک گمان بهر کس وناکس اند در اثبات این قسم چیزها بجا اند والله اعلم وفات سید جلال الدین دهم ذیحجه سنه هفتصد و هشتاد و پنج گردیده منکوحات ایشان سه زن بودند و اولاد سه پسر اول سید ناصر الدین محمود مادرش دختر سید محمد غوث بود دوم سید عبدالله مادرش دختر سادات دهلی بود سوم سید محمد اکبر مادرش دختر سلطان روم بود سید عبدالله لاولد بمرد و اولاد سید محمد اکبر در روم مانده و اولاد سید ناصر الدین در هند و سند است و اگرچه ولادت ایشان در اُچه عمل ملتان بوده اما مشهور به بخاری هستند نسبت باصل وطن خود و این نسبت بسیار خوب است زیرا که محمد بن اسمعیل بخاری صاحب جامع صحیح که امیر المومنین بود در علم حدیث از بخارا برخاسته اگرچه وی عجمی الاصل و ایشان عربی المحتد هستند شعر

فی الجمله نسبتی بتو کافی بود مرا بلبل همین که قافیه گل شود بس است

فائده کتب انساب در بیان نسب مخدوم جهانیان جهان گشت گونه مختلف واقع شده در تذکرة السادات بعد از جعفر زکی ملقب به کذاب سه پدر ذکر کرده یعنی جعفر بن محمود بن احمد بن عبدالله بن علی اشقر و در منبع الانساب چهار پدر ذکر کرده یعنی جعفر بن محمد بن محمود بن احمد بن عبدالله و در انوار العارفین دو پدر ذکر نموده یعنی جعفر بن محمود بن احمد بن عبدالله و در رساله زبدیه جائی دو پدر گفته یعنی جعفر بن

محمود بن احمد بن عبد الله و در جای دیگر چار پدر نوشته جعفر بن محمد بن محمود بن احمد بن محمود بن عبد الله و در خزانهٔ جلالی سه پدر گفته یعنی جعفر بن محمد بن محمود بن احمد بن عبد الله و این بدان ماند که در نسب نبوی بعد از عدنان اختلاف ست و درین رسالهٔ فرع نامی مطابق روایات رسالهٔ زبدیه که نزد سادات بخاری ست و ازین جد منقول شده آمده نوشته شده ولکن این اختلاف اگر نسخ صحیح بهم رسند مندفع می تواند شد و در تاریخ فرشته بذکر سید جلال بخاری جد مخدوم جهانیان گفته وی ابن سید علی بن جعفر بن محمد بن احمد بن محمود بن عبد الله بن علی اشقر بن جعفر بن علی هادی ست و باین حساب چهار پدر کم می شود و این مطابق رسالهٔ زبدیه است والله اعلم ترجمهٔ حافلهٔ حضرت مخدوم در کتاب تقصار نیز بعد ازین ثبت نموده شد فارجع الیه

سید ناصر الدین محمود بن سید

جلال الدین بخاری مخدوم جهانیان جهان گشت سه زن در حبالهٔ نکاح درآوردند و بحکم اخرج منکما الکثیر الطیب که در دعای نبوی بحق فاطمه علیها السلام وارد ست اولاد کثیر ازانها روزی روزگار ایشان شد بست و سه فرزند بهم رسیدند همه بیست پسر و سه دختر ازانجمله پنج پسر بقطب مشهور شدند یکی شیخ حامد کبیر دوم سید علم الدین سوم سید شهاب الدین چهارم سید اسمعیل پنجم سید فضل الله و نام بعض فرزندان این ست سید برهان الدین سید علاء الدین عرف بنارسی شیخ الاسلام قبر وی در بلدهٔ قنوج متصل محلهٔ راجگیر ست مادرش سعادت خاتون دختر سادات دهلویه بود و سید شرف الدین و سید نظام الدین و وی لاولد مرد مادرش دختر بقال بود و بادشاه دهلی چند سه بایشان از کوشک خاص بخشیده بود از وی هم اولاد شده و اینها مشهور بسادات کوشکی هستند و اولاد برهان الدین در گجرات ست از نسل دختر ملک اسحق کهوکر زمیندار گجرات و مزارش بر فاصلهٔ سه کروه از احمداباد واقع شده و همانجا اولاد وی سکونت دارد و محرر سطور چون در سنه ۱۳۰۲ هجری وارد احمداباد گجرات گردید بزیارت مزارات این

بزرگواران سعادت اندوز گشت واولاد ایشان را در یافت مساجد وخانقاه وغیره قباب قبور
هنوز برقرار است وآولاد سید شرف الدین در نواح اچه که قریه از سرزمین ملتان ست سکونت
دارند ومنجمله دختران سید محمود یکی بی بی تاج الملک بود دیگر سعادت بی بی هرد وبدفعات در عقد
نکاح سید معز الدین بن سید علاء الدین رسولدار در آمدند مادر ایشان بی بی تنگنی دختر سلطان
حسین لنگاه بود واولاد سید حامد کبیر در هند باقی ماند

سید حامد کبیر بن سید ناصر الدین محمود

بجای پدر سجاده نشین شد دو پسر ویک دختر داشت سید بهاء الدین ووی لاولد بمرد وسید
رکن الدین ابو الفتح وبی بی مریم مادرش بی بی خوند دختر سید شمس الدین بن سید محمد غوث بود

سید رکن الدین ابو الفتح بن سید حامد

مسند نشین چار بالش سیادت ومشیخت بود وهنگامهٔ افاده واستفاضه گرم داشت چهار پسر وسه
دختر یادگار خود گذاشت سید جلال ثالث وسید محمود که اولادش در اچه عمل ملتان هست وسید
ابو القاسم مادرش بی بی همنی دختر بادشاه ٹهٹه بود وسید محمد معروف بکیمیا نظر مادرش مراد خاتون
دختر ملک داود خان بن میر علی لنگاه بود وبوبو مادرش بی بی میمونه از سادات دهلی ست
وبی بی تاج الملک که در حبالهٔ نکاح سید عماد الدین بن سید حاجی بن سید حسین بن سید
علاء الدین رسولدار در آمد مادرش بی بی دوی دختر سید دولت بن سید شمس الدین بن سید
محمد غوث بود وبی بی جنت خاتون رحمهم الله تعالی وایاهن جمیعا

سید جلال ثالث بن سید رکن الدین ابو الفتح

وی سجاده نشین پدر بزرگوار بود اول کسیکه از اچه عمل ملتان برخاسته نزول بدهلی کرد او ست
ووجه نقل مکان مخالفت باهمی اخوان بود بهلول شاه لودهی بادشاه دهلی بیعت ارادت
بسید جلال ثالث داشت ایشان را از ملتان بدهلی آورد وسرکار قنوج را در تیول واقطاع
ایشان بخشید باین رهگذر حضرت ایشان از دهلی قدوم بقنوج جاگیر خود آوردند وازان باز

این بلده مسکن اخلاف ایشان گردید سید جلال چهار پسر داشت یکی سید علی دوم سید راجو سوم سید شعیب چهارم سید جعفر اولاد سید جعفر در سکهه پور مضاف نصرپور صوبه ٹھٹه سکونت دارند و اولاد بقیه در قنوج و محلات او مزار شریف سید جلال در قنوج ست بزائرین بیرون بلده و بر قبر ایشان گنبدی رفیع و قبه منیع ساخته اند که هنوز باقی ست کتبه قبه مذکور این ست نظم

این سدهٔ بدیع که از چرخ برترست — وین طاق بی نظیر که با زیب و زیورست
گشته بنا بعهد همایون حسین شاه — کافاق از جمال کمالش منورست
تعمیر کرد شاه هری خان فتح جنگ — کاندر زمان جهان همه او را مسخرست
هشتاد و یک و هشت صد از هجرت نبی — تاریخ ثبت گشت ز ماه پیمبرست

عوام این قبه را روضهٔ مخدوم جهانیان جهان گشت می خوانند و این غلط ست زیرا که مزار سید جلال ثالث ست نه مزار سید جلال الدین بخاری و این هری خان بانی روضه مذکوره صوبه قنوج بود از طرف سلطان حسین بن شاه ابراهیم شرقی بادشاه جونپور در وقت او سلطنت هندوستان منقسم بود بر شرق و غرب بعده بزمان سکندر لودی سلطنت جونپور شامل سلطنت دهلی گردیده و نشدید که شد ان الارض لله یورثها من یشاء بعد مدتی دراز این قبه رو بانحطاط آورد سید عباس علی قنوجی شیعی مذهب بتعمیر وی پرداخت و تاریخ این بنای ثانی چنین گفت نظم

این روضهٔ اطهر و منور — ثالث لقب و جلال حیدر — تعمیرش هری چو نمود
هشتاد و یک و هشت صد بود — کز زلزله از زمین شکسته — تعمیر دگر شکسته بست
عباس علی یکی از اولاد — خلف صدق ست و آل سجاد — سنه دو صد و نه و یک هزارست
از هجر رسول نامدارست — غرضکه زائد از چهارصد سال کامل این بلده مسکن و موطن

سادات بخاریست و هر چند نظم هر دو تاریخ کما ینبغی نیست و ناواقفی از علم شعر گفته باشد لکن مفید سنه تعمیر و زمانه سید موصوف ست و هو المراد فی هذا المرصاد

سید راجو شهید بن سید جلال ثالث

وی بجای پدر سجاده نشین سرکار قنوج بود یازده پسر داشت سید جلال رابع و سید تاج الدین که لاولد درگذشت و سید علاؤالدین مادرش ام ولد بود و سید بختن و سید کهوان و اولاد این هردو در حاجی پور و مینا پور ضلع عظیم آباد پٹنه سکونت اختیار کردند و سید احمد و سید برهان در گجرات رفته رحل اقامت انداختند نسل ایشان همانجاست و سید محمد و سید علی در طفولیت بمردند و سید درویش و سید بڈلاقی مفقود الخبر گردیدند۔

سید جلال رابع بن سید راجو شهید

بعد جد بابا سجاده نشین گردید و تبرکات مخدوم جهانیان را که در قنوج بود متولی بالاستحقاق گشت برادرش سید علاؤالدین بخصومت برخاسته آن اشیا را ازو بستاند و خود را سجاده نشین خاندان سادات گردانید سید جلال رابع از کمال علو همت آثار پرستی را ترک داده بحق پرستی گرائید بیت تو تاکی گور مردان را پرستی ✣ بگرد کار مردان گرد رستی ✣ و از محله شیخانه که مسکن قدیم بود برخاسته بمحله شیخ پوره توطن گرفت تا حال اخلاف ایشان در همین محله سکونت پذیر ماندند سید رحمه الله تعالی را چهار پسر بودند سید تاج الدین و سید مبارک و سید کمال الدین و سید جمال الدین و دو دختر یکے فاطمه بی بی دوم چند مور بی بی و سید بر املاک قدیمه خود که از پدر بزرگوار بحصه رسیده بود تصرف داشت و مستغنی بود از طلب وجوه معاش

سید تاج الدین بن سید جلال الدین رابع

ایشان را نیز چهار فرزند بودند سید کبیر و سید فیض الله و سید راجو و سید حامد و حامد لاولد بمرد

سید کبیر بن سید تاج الدین

عقب ایشان از چهار پسر باقی ماند سید علی اصغر عرف اچهی سید اسمعیل سید علی اکبر سید عبدالله

سید علی اصغر بن سید کبیر

چهار فرزند داشت سید سلطان سید کرم علی سید محمد علی سید لطف علی

سید لطف علی بن سید اچھی

ایشان را سه پسر بودند سید عزیز الله سید غلام علی سید بہکھاری ردی الاولد بمرد و غلام علی را یک دختر بود که در نکاح سید سیف الدین بن سید عبد الوہاب بخاری رفت

سید عزیز الله بن سید لطف علی

او را دو پسر و یک دختر بود سید لطف الله و سید ہدایت علی و او لیابی بی و عقد او با سید برکت الله بن سید کمال بن سید پہاڑ بخاری صورت بست مادرش بی بی سکے دختر سید جعفر بن سید بدہی بن سید الہ دیہ بخاری احمد پوری ست و مادر سید ہدایت علی از نسوان حیدرآباد دکن بود و وی لاولد ہمانجا بگذشت و مخاطب بود بسید ہدایت علی خان دلیر جنگ، و سید لطف الله ہم در حیدرآباد نزد برادر اقامت گزین بود تا آنکه ہمانجا انتقال فرمود

سید لطف الله بن سید عزیز الله

ایشان را یک پسر و یک دختر بود سید اولاد علی خان و بی بی بشارت که در حبالۂ نکاح سید شیر علی بن سید کرم علی بن سید علی اصغر عرف سید اچہے رفت مادرش بی بی فرخ دختر سید یار علی بلہور سبت بلہور قصبه ایست دہ کروہے قنوج چند سے از سادات در انجا متوطن اند و مذہب شیعه دارند غالبا رواج تشیع در سادات بخاری قنوجے از زمان سید علی اصغر بن سید کبیر آمده سید لطف الله ہم متشیع بود و برادرش ہدایت علے نیز۔

سید اولاد علی خان انور جنگ بہادر

بن سید لطف الله جد محرر سطور ست و بسیادت صحیحه و شرافت آبائیه و امارت عالیه مشہور در حیدرآباد دکن در سرکار نواب شمس الامرا بہادر مرحوم داماد نواب نظام علی خان بہادر صوبه دکن اقتدار تام بہم رسانید و بخطاب انور جنگ بہادر ممتاز شد قلعۂ لگھن پوره در جاگیر داشت درین قرب زمان میر اسد علی صاحب سلمه الله تعالی از حیدرآباد بکاتب حروف نوشته اند که انور جنگ بہادر یکے از امرای سرکار نظام الملک والی حیدرآباد دکن بود و از اقربای

امیر کبیر نواب ابو الفتح خان شمس الامرا بهادر مرحوم و تعلقه پنج لک روپیه و جمعیت هزار سوار
و پیاده داشتند و موضع من بهلے و سل کهیره و بیل کهره و غیره جاگیر خاص ایشان بود سید
عزیز الله خان جد امجد انور جنگ بهادر از نسل سید جلال بخاری برادر عم زاد امیر کبیر مذکور اند و
امیر کبیر از اقارب نظام الملک آصف جاه بهادر و سر امد امرای دولت آصفیه است که بتهم
شوال ۱۲۷۰ هجری بعمر نود سال انتقال نمود فرزندان شان بجاے پدر خود قابض و متصرف
ملک و اقطاع خود هستند انتهی کلامه گویم جد امجد این بنده مذهب شیعی داشت دو بار از حیدر آباد
بقنوج آمد در هر نوبت فرزندی متولد گردید یک پسر و یک دختر گذاشت سید اولاد حسن بخاری
قنوجی و بی بی منون که نکاح او با سید نیاد علی بن سید امام بخش بن سید ابو زید علی شد و یک
پسر و دو دختر زائید سید حسین علی مرحوم و دختران بسادات موهان و علی پور چوره که متصل کالپی است
منسوب شدند خطبه سید اولاد حسن با دختر سید پیر علی بن سید قطب الدین بخاری قرار یافته بود
اما بوجه تشیع پذیرا نکرد دختر مفتی محمد عوض ساکن بانس بریلی را در عقد خود در آورد و مادر این پسر
و دختر مهر و بی بی وزیرن دختر سید الطاف علی عرف نجی میان بهکرے صفی پور بود
مذهب شیعه داشت تجاوز الله عن سیأتهم و سیأتنا فائده درین نزدیکی میر غلیم الدین
صاحب ۲۴ محرم ۱۳۰۰ هجری بمیر اسد علی صاحب حیدر آبادی نوشته اند که آنچه از احوال انور جنگ بهادر
استفسار فرموده اید صورتش اینست که انتقال نواب صاحب موصوف در عهد سکندر جاه شده بود
و آنوقت نوجوان بود هفده هیجده سال عمر داشت نواب صاحب در دائره میر مومن ولی قدس سره
مدفون شده اند ابو الخیر خان تیغ جنگ اول از سرکار نواب نظام علی خان بهادر مع جماعه جمعیت
تنخواهی یافتند و قتیکه شادی ابو الفتح نواب شمس الامرا مرحوم خلف تیغ جنگ بهادر با خواهر نواب
نظام علی خان شد معرفت امیر الملک در عوض تنخواه ملک پنجاه و دو لک روپیه عنایت شد وطن اصلی
نواب شمس الامرا شکوه آباد است ایشان از وجه اول بهوبی صاحبه از قربای اهل وطن بودند [illegible]
معلوم است که انور جنگ بهادر از [illegible] بی بی صاحبه هستند شمس الامرا [illegible] ملک

چند اشخاص را از نواب نظام علی خان بهادر خطاب و ها نیده ند منجمله آن سبکے میر اولاد علی خان اند ایشان را نیز خطاب نواب انور جنگ بهادر حاصل شده و هم علاقه پنج لک روپیه مرحمت گردید و بابکے از قرابت داران بهوجی صاحبه کتخدا شدند و در شمار رشته داران آمدند و چند مواضع در جاگیر یافتند و با والد بنده و قبلگاه آنجناب که ما همه نمکخوار یک سرکاریم دوستدار بودند محلسرای شان برابر علسرائے شمس الامراء بهادر بود ملحق مسجد مغل خان کوتوال شهر بعد انتقال انور جنگ بهادر خانه و جمله سامان شان ضبط شد قرینجا لاولد مردند مگر در وطن اصلی خود که شهر قنوج است از برادری خود اهل و عیال داشته اند لکن کسے از انجا درینجا نیامد و مکان انور جنگ بهادر تا ایست قبلنا نماند سپس منهدم گردیده در باغ و جلوخانه رشید الدین خان منفور شامل گشت دریافت حال مواضع جاگیر انور جنگ بهادر از دفتر کهنه امیر کبیر ممکن است این دفتر در علاقه نواب بشیر الدوله بهادر است از انجا این حال بالتفصیل دریافت باید فرمود آنچه معلوم اینجانب بود نوشته آمد فقط

سید اولاد حسن بن نواب سید اولاد علی خان انور جنگ بهادر مرحوم

والد ماجد محرر سطور عفا الله عنه مهر سپهر ولایت کبری کوکب دری اوج هدایت عظمی امام اهل وجاهت علامهٔ ذو بلاغت و براعت سلالهٔ اهل بیت مبرا از کیت و دیت الشاهد لارباب الشهود و الجحد علی ذوی الجحود معرف حدود الحقائق الربانیه ذو فنون اجناس العالم النورانیه عنقاء قاف الکرم القائم فوق مرقاة الهمم وعاء الامامة محیط الامانة راس الموحدین و سید المتبعین خادم الکتاب العزیز و السنة المطهرة و محور مرقبائل السادة المکرمة المحترمة قطب رحی الوجود و مرکز دائرة الشهود جمال النشأة و منشأ الکمال جمال الجمع و مجمع الجمال المحاذی فی المرآة المصطفویة

والمتحقق بالاسرار المرتضویة الاسم الاعظم الالهی الحاوی للنشأة الغیر المتناهی
ولادت باسعادتش در سنه یک هزار و دو صد هجری بوده در آغاز حال اکتساب فنون لغت
فارسیه در وطن و نواح وی نمودند و اوائل کتب درسیه را از حلقهٔ درس بقیة السلف خیر الخلف
شیخ عبد الباسط قنوجی قدس الله سره که از اعاظم فضلا و مشائخ این بلدهٔ قدیمه بودند حاصل فرمودند
و مؤلفات استاد خود را در همان زمان طلب علم برای خود بدست خویش انتساخ نمودند چون عمر
بشعور آمد بجاذبهٔ مزید شوق کسب علوم در بعض بلاد شرقیه مثل لکهنو وغیره رسیده تلمذ بمولوی
محمد نور و مرزا حسن علی محدث و دیگر اهل علم و فضل کردند و در فضائل رسمی از مبانی و معانی
شانی عالی بهم رسانیدند ناگاه ذوق تحصیل علوم کتاب و سنت دامن دل گرفت در سنه ۱۲۳۳ هجری
بدار العلم دهلی شتافتند و بخدمت شاه رفیع الدین بن شاه ولی الله محدث دهلوی زانوی استفاده
ته کرده کتب حدیث و تفسیر را مسلسل گذرانیدند و اکثر مؤلفات استاد بدست خویش نوشتند که
هنوز در کتابخانه موجود است و سند و اجازت بعض کتب سنت و دعوات و وظائف ماثورات
از عمدة المفسرین و خاتم المحدثین شاه عبد العزیز دهلوی فرا گرفتند درینجا نهال استعداد حضرت ایشان
بتربیت این بزرگواران سر بفلک کشید و قوت علمیه و عملیه را نشو و نمائی عجیبی روزی گردید
مذهب تشیع در نظر حق بین باطل وانمود و مشرب اهل سنت و جماعت جلوهٔ صواب کرد و در رد
بدعات این طائفه رسائل نوشتند و عمائر بسیار از جنس امام باره جات و منصه های تعزیه و
جز آن با خاک برابر ساختند و در بدل آن بعمران مساجد و مدارس پرداختند درین میان سید
احمد بریلوی کمر بجهاد بسته با جماعهٔ از علما و صلحا سفر غزا کردند جناب ایشان نیز بیعت جهاد
بر دست سید صاحب موصوف نموده در چند غزوه شریک سیر و سفر ماندند و حق جهاد در
راه خدا مؤدی ساخته با اجازت و خلافت بوطن آمدند و جمع کثیر و جم غفیر را از اهل اسلام و سکنهٔ بلاد
مختلفهٔ نواح قنوج باعانت غازیان و امداد حاجیان و تقویت مجاهدان ببذل النفس و اموال
بر انگیختند سید احمد صاحب از مقام پنجتار یوسف زئی پانزدهم ذیحجه سنه ۱۲۴۲ هجری مکتوبی

با ایشان نوشتند لفظ وی اینست سیادت مآب مناقب اکتساب نقابت انتساب سلمهم الله تعالی انچه از مصروفیت خود در تبلیغ احکام رب العالمین ترقیم نموده بودند موجب فرحت بسیار گردید جزاکم الله خیر الجزاء بر هر یکی از مومنین مخلصین خصوصا علمای اعلام ومشایخ ذوی الاحترام لازم ست که احکام حضرت جوادرا بر بندگان وی شائع وذائع گردانند دبر راه مستقیم که موجب حصول رضای رب کریم ست مستعد ومضبوط سازند وایجانب از دعوت اهل سوات وبنیر وغیره اضلاع این طرف فارغ شده برای پیش نمودن مقدمه ازالهٔ کفر وفساد به پنجتار رسیده است انشاء الله تعالی عنقریب ابواب نصرت وفتح بر مجاهدین ابرار مفتوح خواهد شد انتهی ملخصا لیکن از انجاکه در کتم تقدیر تشیت امر جهاد مقدر نشده بود وبعد رسیدن عساکر جهاد در پنجتار آن جمعیت پریشان شد سید احمد موصوف با یاران وجماعهٔ مجاهدان دران معرکه جرعهٔ شهادت چشیدند وعلما وصلحای آن جنود ملائک وفود مثل جبرئیل مولانا محمد اسمعیل بن شاه عبد الغنی بن شاه ولی الله محدث دهلوی وغیره در آب تیغ افاغنهٔ ناهنجار وکفار نگونسار غوطه زده سر از چشمهٔ کوثر وسلسبیل برآوردند وتفرقهٔ عظیم در جماعهٔ مسلمین راه یافت وهر یکی بنابر شهادت بانی مبانی این هدایت بجای خود یا شکست ونشست جناب ایشان نیز قدم اقامت بوطن مالوف تقوج افشردند وتعلیم اصحاب وتلقین احباب مشغول گردیدند حق تعالی قبول خاص وعام بخشیده ودر نظر مردم بسی موقر ومکرم ومجد ومعظم گردانید ودر مواعظ ونصائح ایشان برکت نمایان ارزانی داشت تاآنکه طالبان بسیار از فروغ چهرهٔ ایمانی چراغ دل افروختند وآلات واقمشهٔ ضلالت راتاآنجاکه دسترس شد پاک بسوختند والله یختص برحمته من یشاء وچنانکه اقوال وافعال ایشان مؤثر آمد همچنان بلکه زیاده بران تالیفات دینیه کارکرد وعالمی بمطالعهٔ آن از ضیق ضلالت بفضای هدایت رسید ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء والله ذو الفضل العظیم در مزاج نقاوت امتزاج تشرع واتباع سنت سنیه وتقید بآثار واخبار نبویه بغایت قصوی بود وهرگز روا دارادنی عدول

از جادهٔ شریعت حقه تخطی نمودند و همگنان نبودند و همواره همت بلند نهمت بتعدیل قسطاس ملت
می‌گماشتند از عادات و مراسم اهل عجم و طرائق اشراک و بدع ایشان بخاطر شریف
استنکاف تمام بود و در ارشاد عباد و اصلاح فساد و احکام احکام دین و تایید شرع
مبین اهتمام تمام و مع ذلک حق تعالی در دلهای عامه و خاصه از طرف ایشان هیبتی عظیم
بخشیده بود و علمای سوء در برابر ایشان تاب مقاومت و مکالمت برد حق نمی‌آوردند تا
بعامه چه رسد امرا را هم از ایشان ترسی بخاطر بود و جز انقیاد در گفتگو چارهٔ کار نداشتند
حق تعالی شمائل زیبا و حسن صورت را با طهارت سیرت و سریرت برای ایشان جمع نموده بود و جاهت
ظاهری با صدق باطنی فراهم داشت کرامات و خوارق عادت هم بسیار از ایشان بوجود
آمده از انجمله آنکه یک بار در تودهٔ آتش فرو رفت و اثری از نار پیدا نیامد دیگر بستانی را
برای مصلی پسندیدند بعد چندی همانجا عیدگاه مسلمانان شد دیگر مسجد جامع قنوج که از عمری
دراز ویران افتاده بود و بدست تصرف هنود نابهبود برای وی دعا کردند بعد وفات ایشان
جمعه دران قائم گردید بنای این مسجد بعهد سلطان ابراهیم شرقی در سنه هفتصد بوده و
ترمیم تعمیرش در سنه ۱۲۸۱ هجری بعهد طفولیت ما گردیده امروز نماز جمعه همین جا گزارده می‌شود والحمد
تخمیناً ده هزار کس از عامهٔ هنود و اهل اسلام از نصیحت ایشان مهتدی شده باشند
املاک پدری و متروکهٔ او راکه در وطن و حیدرآباد دکن بود یک قلم ترک کردند بوجه آنکه مکتسب بپیشهٔ سپاهی ست
و بحکم وفی السماء رزقکم وما توعدون تمام عمر بتوکل گزرانیدند و نوکری امیری نکردند حکام
وقت خدمت افتا و صدر الصدوری می‌دادند قبول ننمودند نظم شاه ما را ده دهد منت نهد *
رازق ما رزق بی منت دهد * و همچنین از مریدان و معتقدان چیزی از نذر و نیاز نستاندند
معهذا خیلی نفیس مزاج خوش طعام پاکیزه لباس عالی مکان رفیع الشان بودند و این حال
بدان ماند که شاه عبدالعزیز دهلوی در بستان المحدثین بذیل ذکر امام مالک بن انس نوشته اند
که امام مالک بسیار خوش لباس بود و جامهای عدن که شهری ست در یمن و ثیاب انجا بغایت

نفیس و بیش قیمت می باشند می پوشید و جامہاے مصر و خراسان قسم اول استعمال می کردند
غالباً لباس ایشان سفید بود و اکثر اوقات عطر جدید می مالیدند و می فرمودند دوست ندارم کسی
را که حق تعالی او را نعمت و ثروت داده باشد و اثر آن بر وی ظاهر نشود زیرا که کتمان نعمت
نوعی از کفران نعمت است انتہی ہمچنین توجہ ایشان در نفاست ملبوس و لطافت مطعوم و
تعطیر ثیاب و تنوع ماکولات و مشروبات و طہارت منکوحات بمقتضاے اظہار نعمت الہی و
نفاست ذاتی و طہارت فطری بسیار بود حلق راس اقتداءً بعلی کرم اللہ وجہہ می کردند و
عمامہ و دستار و جامہ ہمہ غالباً سفید بر وضع عرب و طریقہ مسنون می داشتند و عصا و تیغ و کمان
و تفنگ و تیر و جز آن از سلاح نگاہ می داشتند و ملازم بودند بر تلاوت قرآن مجید و اوراد
ماثورہ و وعظ روز جمعہ و کتابت کتب دین از فقہ و حدیث و تفسیر و جز آن و در صلابت
اتباع سنت نظیر ابن عمر بودند سیمای شریف تفسیر کریمۂ لا یخافون فی اللہ لومۃ لائم
بود بسیار دیار و معابد کفار است کہ بدست ایشان منہدم شد و بسیار مساجد و مدارس ست کہ
بہمین ہمت ایشان آباد ان گردید یک بار بحسب استدعاء جمعی از دوستان عزیمت حیدرآباد
کردند اما در کالپی رسیدہ معلوم شد کہ در مالوہ و دکن قحط افتادہ ناچار باز پس بقنوج آمدند و
ازین جدب و خشک سالی عبرت گرفتند و فرمودند دنیا نہر طالوت می ماند غرفہ ازان حلال ست
زیادہ حرام نظم درین دیار کہ شاہے بہر گدا بخشند ❊ غنیمت ست کہ ما را ہمین بما بخشند ❊ بار دیگر
یاران مصر شدند کہ خدمتے از حکام وقت کہ مفت بسماجت می دہند بگیرید بجوابش این بیت فرد خواندند
ے کرا دماغ کہ از کوی یار برخیزد ❊ نشستہ ایم کہ از ما غبار برخیزد ❊ آخر ہمچنان شد کہ تا آخر حیات
جز آستانہ حق سر تواضع پیش احدی فرو نیاوردند در ینجا پایۂ تقوی و دینداری ایشان را
بنوان سنجید کہ تا کجا رفیع و عالی ست و بہمین وجہ جملہ خویش و اقارب خود را کہ شیعہ مذہب بودند
ترک کلی نمودند و قطع قرابت کردند قال اللہ تعالی لا تجد قوماً یؤمنون باللہ والیوم الآخر
یوادون من حاد اللہ و رسولہ ولو کانوا اباءھم او ابناءھم او اخوانھم او عشیرتھم

الآیه وہمان سرشتۀ بحمده تعالی الی الیوم در اخلاف ایشان جاری وساری وطارسیت و دیگر
قربت وقرابت با امامیه واہل بدع بمیان نیامد آغا میر معتمد الدوله نائب اوده وحکیم واجد علی خان
سوہانی ہرچند خواہان شدند که دختران مارا بگیرید رضا ندادند وعقد شرعی بخانۀ مفتی محمد عوض بریلوی
شیخ عثمانی که از علمای کاملین ومشائخ واصلین وعرفاے عاملین بود بجا آوردند واین مفتی اول
کسی ہستند که با برطانیه لوای جہاد برافراختند چوکیداری برافراشتند وآنرا جزیه گرفتن از مسلمانان
دانستند اگرچه در انجام کاری پیش نرفت وبالجمله ذات قدسی صفات ایشان مصداق این
کریمه بود وآتیناه فی الدنیا حسنة وانه فی الآخرة لمن الصالحین جوہر فہم وذکای ایشان
بس عالی افتاده بود در غوامض علوم بسرعت ہرچه تمامتر می رسیدند وعویصات مسائل را
بآسانی حل می کردند ودر دست ایشان طی کتابت بود ودر سرعت تحریر ید بیضا می نمودند و
باآنکه قلم خط رکیک وباریک بود سوادش بسیار خوب وبهتر از خط جلی در خواندن می آید امروز
مجلدات بسیار قلمی ایشان موجود است مثل تفسیر فتح العزیز وتحفۀ اثنا عشریه ونور الانوار و
مجالس الابرار وطریقۀ محمدیه وجز آن از رسائل بسیار در قنوج بزمانه ایشان حافظ قرآنے
نبود در رمضان بغرض سماعت فرقان در تراویح سفر کانپور یا فرخ آباد یا نواح
آنجا می کردند امروز بتاثیر دعاے ایشان حفاظ بسیار درین بلده بهم رسیده اند
در مسئلۀ حقه کشی ہم فتوای صاحب مجالس الابرار وعلمای بخارا بودند ومی فرمودند نار الله الموقدة
التی تطلع علی الافئدة اگرچه درین باب نزد این بنده حق بقاعدۀ اصول فقه عدم حرمت
اوست کسی پرسید که قبول نماز از کدام علامت ہم ہست فرمودند آری حق تعالی می فرماید ان
الصلوة تنهی عن الفحشاء والمنکر پس ہرکه نمازی گزارد ونماز او را از فحشا ومنکر باز می دارد
نمازی مقبول ہمان کس است والا نمازش مردود باشد بالجمله مزاجی باتمکین وطبعی باوقار وزبانی
شیرین وخلقی بس عظیم داشتند ودر ظرافت طبع وحضور جواب وجودت ذہن مستثنی می زیستند
عبد الله شاه متجر فی نزیل بنارس که مردی آزادمنش ودیندار بود نزد ایشان آمد در مهمانی او باو

گوشت با دوغ خوردند از صباح آن روز درد شکم عارض شد هرچند معالجه رفت سود نداشت
مقدمهٔ سرسام شد و علاج مخالف آمد **نظم** از قضا سرکنگبین صفرا فزود ❊ روغن بادام خشکی
می‌نمود ❊ یک اسبوع درین حالت پرملالت بسر رفت اما نماز پنجگانه استاده می‌گزاردند
گاهی برای نوافل رواتب شاید نشسته باشند پیش از احتضار بحضار محفل ارشاد کردند که آنچه
بر ما از تبلیغ احکام دین واجب بود بشما بی افراط و تفریط رسانیدیم و ذمهٔ خود فارغ کردیم و تا
توانستیم عمر خود درین کار اتباعاً للسنة السید المختار بسر بردیم اکنون پیش خالق کائنات می‌رویم
و شرمنده می‌رویم زیراکه هیچ کاری درخورد قبولش از دست ما نیامد تکیه بر فضل اوست که
سزاوار عدل نیستیم بعد این حرف بیهوشی غالب شد بعد ساعتی که افاقهٔ قلیلی دست بهم داد
کاغذ و قرطاس طلبیدند مگر ارادهٔ نوشتن وصیتی یا نصیحتی داشته باشند حضار این طلب را حمل بر
حالت احتضار کرده خاموش ماندند می‌خواستند که سخن گویند زبان از تلخی و گرفتنی در دهان نمی‌گردید
تا آنکه بابا از وقت نماز پرسیدند هنگام چاشت بود گفتند در صلوة ظهر فی الجمله درنگی هست
باز چند مرتبه همین حرف پرسیدند آخر گفتند می‌دانیم که وقت نیاید و ما برویم و همچنان شد که فرمودند
و قریب وقت نماز ظهر داعی اجل را لبیک اجابت گفته بجوار قدس و رحمت الهی خرامیدند و انجمن
روحانیان برافروختند غفر الله لنا و لهم **نظم** سبکروان ز خم آسمان برآمده اند ❊ براستی چو خدنگ
از کمان برآمده اند ❊ و این واقعه روز پنجشنبه سنه یک هزار و دو صد و پنجاه و سه رو داده انا لله
و انا الیه راجعون تاریخ انتقال شریف از کلمات حدیث شریف این جمله یافته اند
مات الخبیر ۱۲۵۳ در متروکه جز کتب خانه چیزی از اسباب دنیا و متاع این سپنجی سرا نگذاشتند
زیاده از هفت روز زحمت مرگ هم نکشیدند **نظم** توده از کثرت اسباب بر خود تنگ می‌داری
سبکروحان چو بوی گل فرو بستند محملها ❊ مزار فائض الانوار در محلهٔ شیخ پوره من محلات قنوج متصل
دولتخانه در باغ واقع است گور خام ساده فارغ از بدع معمولهٔ هند بلکه تمام عجم و عرب مثل قبه و رفعه
و تجصیص مرقد و احداث احاطه و حظیره و پختگی منصه و پوشش ردا و غیره بوده است **نظم**

بغیر سبزه نپوشد کسے مزار مرا ✤ که قبرپوش غریبان همین گیاه بس ست ✤ بعد وفات شریف
بلدهٔ قنوج خصوصاً و قرے ماحول عموماً بی چراغ گردید و اهل بلد و جمیع اعزه و احبه دو روز یک
هرا صدمهٔ بزرگ رو داد **نظم** زین ماتم عظیم بود بر بسیط خاک ✤ گیسوی شام باز و
گریبان صبح چاک ✤ بالجمله منجملهٔ باقیات صالحات ایشان که موجب ذکر جمیل و ثنای جلیل
حیات دائمی می تواند شد کتابخانهٔ دینی ست متعلق علوم تفسیر و حدیث و آنچه بدان می ماند و اسفار
مؤلفهٔ معقولیان و افکار مدونهٔ مقلدهٔ یونانیان و دیگر توالیف عزیزه در رد شرک و بدعت ما بین
مطول و مختصر در زبان عربی و فارسی و ریخته و اسامی آنها اینست الاختصاص ببیان الحدود
والقصاص در لغت عرب تقویة الیقین برد المشرکین در لغت فرس نور الوفا من مرآة الصفا
در فقه راه جنت شرح چهل حدیث نبوی در نظم فارسی بر وزن مثنوی معنوی رسالهٔ در معنی کلمهٔ توحید
فتوی فی [illegible] التعزیه رساله در بیان ما اهل به لغیر الله در رد میان جی یار علی ترجمهٔ اردوی حبل المتین
القول المستبین فی حقوق الخلق اجمعین رساله در بیان آداب وعظ و تذکر رساله در بیان
بیعت و انواع و حقائق آن هدایت المومنین در رد تعزیه راه سنت منظوم ریخته رساله در منع
فروختن چراغان بر قبور و جز آن و بعضی ازین رسائل ناتمام مانده و بعضی در حیص بیص تقلب
ادوار مفقود گردیده غرضکه فضائل و مناقب جناب ایشان بنا بر شهرت تامه و قبول عامه
مستغنی از بیان ست نبذی از ترجمهٔ شریف در کتاب اتحاف النبلا هم ذکر کرده ایم ان شئت
فراجعه علامهٔ نبیل مولانا محمد اسمعیل شهید و مولوی عبد الحی مرحوم و مولوی خرم علی بلهوری معاصر
ایشان بودند و باهم طریقهٔ محبت مسلوک و مرعی بود امروز همگنان بخاک آسودند گویا کاهے
درین جهان فانی قدم نگذاشته اند **نظم** افسوس دلا که غمگساران رفتند ✤ همپایان بزم
گلعذاران رفتند ✤ چون بوی گل آمدند بر باد سوار ✤ در خاک چو قطرهاے باران رفتند
آمدیم بآنکه عقب جناب ایشان دو پسر و سه دختر بود احمد حسن و این بنده مسمی بصدیق حسن
و فاطمه و مریم و خدیجه اول لاولد مرد ترجمهٔ او که همین برادر من ست در اتحاف النبلا ذکر یافته

وہمچنین فاطمہ یک دختر گذاشت امۃ اللہ و مریم لاولد انتقال نمود محمدی کہ با حامد حسین بن محمد حسن بن مفتی محمد عوض بریلوی منسوب ست تا تحریر این نامہ باسہ دختر سارہ و عائشہ و آمنہ بقید حیات موجود ست و آمۃ اللہ دختر فاطمہ بی بی کہ پدرش عزیز حسین بن شریف حسین مفتی فرخ آباد ست در حبالۂ عقد محمد عمر بن شیخ خیر الدین انصاری ساکن رامپور منہیاران نواسۂ خرد مدار المہام محمد جمال الدین خان صاحب بہادر نائب ریاست بھوپال درآمدہ از وے فی الحال دو پسر و دو دختر موجود ست عالیہ و انور و محمد فاروق و محمد توفیق او تعالی در معاش و معاد این پس ماندگان برکت دہد شعر موت التقی حیوۃ لا انقطاع لہا ÷ قد مات قوم وہم فی الناس احیاء ÷

صدیق حسن بن سید اولاد حسن قنوجی رحمہ اللہ تعالی

حسینی نسب بخاری اصل بریلوی مولد قنوجی موطن سنی مذہب محمدی مشرب نقشبندی طریقہ نوزدہم جمادی الاولی سنہ یک ہزار و دو صد و چہل و ہشت ہجری از لاہوت بہ ناسوت آمد و از عدم بوجود رسید روز یک شنبہ قریب یک پاس روز برآمدہ لباس ہستی پوشید پنج سالہ بود کہ سایۂ عاطفت پدر از سرش برگرفتند نظم گر نہ قضا بود کہ باہم رویم ÷ می رسد آن وقت کہ باہم رویم ÷ با برادر کلان سید احمد حسن مرحوم و ہر سہ خواہر در کنار مادر پرورش یافت در بدو شعور از برادر و دیگر اکابر نواح قنوج و دہلی کتب درسیہ خواندہ بحکم فامشوا فی مناکبہا و کلوا من رزقہ بجستجوی آب و دانہ سیزدہم رجب سنہ ۱۲۷۰ عزیمت بھوپال نمود و غرۂ رمضان سنۂ مذکور بخدمت منشی گری بالان خاص نواب سکندر بیگم صاحبہ مرحومہ مختار ریاست مامور شد و بعد چند ماہ نائب مناب میر دبیر ریاست گردید و خلعت عہدہ یافت و بسعایت بعض مردم برطرف شدہ ہجدہم محرم سنہ ۱۲۷۳ ہجری از بھوپال برآمدہ بوجہ علالت طبع دو اسبوع در ہوشنگ آباد گذرانید نظم ما گذشتیم ز بھوپال تو دل شاد نشین ÷ قفل بر در مزن و خار بدیوار مزن ÷ و از انجا شانزدہم ربیع الاول سال مذکور بقنوج واصل شد و از قنوج عود بہ کانپور کرد در یغما و ازدہم

شوال سنه مسطوره هنگامهٔ برگشتگی فوج انگلسیه برپا گشت این فتنه خیلی سر افراشت وهیچ دور و
نزدیک را بی زحمت نگذاشت وکان ماکان یفعل الله ما یشاء ویحکم ما یرید از کانپور
باراده انزوا بقنوج برگشت وبعد فرو شدن حدت آتش این غدر دهم ذیقعده ۱۲۷۴ هجری
براه کانپور وفتح پور ومرزاپور آمد واز انجا حسب الطلب سرکار موصوفه سوم محرم ۱۲۷۵ هجری محمل سفر
براه جبل پور در عین فصل برشکال بصوب بهوپال بربست وبست وچهارم صفر سال مذکور نزیل
بهوپال گردید منزل همان بود حکم برگشتن از بلده بطرفی دیگر همان زد انکه این بار کدام دوستدار
انصاف دشمن حمایت کرد بهر حال این ارتحال را فال خیر آل انگاشته دل خوش از جناب
جان آفرین رزق بخش انگاشته فی الحال با دل دردآرسیده وجان زحمت طرکشیده نوزدهم
ربیع الاول سال مذکور بر آمد ونطاق سفر بسوی ٹونک بربست ع چه خوش بردی زدل تنگ
مادری واکرده خدا درازکند عمر زخم کاری ما یازدهم ربیع الآخر ۱۲۷۵ هجری نزیل ٹونک شد
وزیر الدوله امیر الملک محمد وزیر خان بهادر رئیس آن الکه خواهی نخواهی لیاقتی معرفت خاندان
ملازم گرفت هشت ماه دران خارستان پروحشت در حیص بیص اقامت ورزید بگذشت
درین اثنا که عزم مراجعت بوطن بود بتحریکی از رئیسه بهوپال بطلب این بنده رسید بحکم العود احمد
بستم ذیحجه ۱۲۷۵ هجری از ٹونک بر آمده دهم محرم ۱۲۷۶ هجری وارد بهوپال شد ودر اثنای سفر
سرونج را ملاحظه کرد واز غرهٔ صفر سنه صدر باز تعلق باین ریاست درست شد از ان زمان
تا این وقت که ۱۲۹۱ هجریست نزیل بهوپال وقرین هرگونه اقبال ست در ۱۲۷۳ هجری زمانیکه
این بنده در قنوج بود بخواب حبیب قریب صبح صادق محمد مصطفی صلی الله علیه وآله وسلم را بخواب
دید که در صحن خانهٔ او بر فرش سریر جالس اند وزیر سریر آب صاف جاری ست ودر بروی آنجناب
تودهٔ از شیرینی چیده وپس پشت عمارتی مدور شبیه بکامات بوده کسی را گفت که آنحضرت
نشسته اند رفتم وتسلیم کردم جواب سلام یافتم وبگوشه سریر جا گرفتم از جا برخاسته سخنی فرمودند
که خوب بساعت نیامدم مگر در جواب آن حرف عرض کردم نظم من واین رتبه ازکجا لیکن

مور پرورده سلیمان ست ‡ دو دانهٔ انار ازان توده بمن داد تند زود گرفتم درین میان هیولی
بمن رو نمود از گوشه جای آواز حزین بگوش خورد چه می شنوم که کسی ابیات بروزن مثنوی
می خواند این مصرع بیاد ماند مصرع تشنه کم اندر مدینه می شود ‡ و درین وقت صورت
مدینهٔ طیبه هم بنظر آمد کوچهایش تنگ و دیوارهایش خام از گل و خشت دیدم و آثار کهنگی بر
بلده مشاهده نمودم و کوشک و برزن خاموش افتاده درهمین حالت آوازی دیگر از طرف
دیگر برخاست چنانکه کسی غزل می خوانده باشد ازان هم یک مصرع بیاد ماند مصرع ما بنسیم
ضعف بر دل ببست ‡ بعد بیداری ازین خواب گریه مستولی شد و در دل برودت یافتم و بر
نسیان مصاریع مسموعه حسرت خوردم ع سحر کرشمهٔ وصلش بخواب می دیدم ‡ زهی مراتب
خوابی که به ز بیداری ست ‡ تاویل خواب چنین بخاطر رسید که دو دانهٔ انار عبارت از حصول
حج مکه و زیارت مدینه باشد و مصراع اول تلویح بر اقامت مدینه و مصراع ثانی تصریح بکم همتی ست
که در ادای فریضهٔ حج عذر تنگدستی و عدم تهیهٔ زاد و راحله با این همه شوق درونی حائل شده است
این معنی بخیال آمد و بزبان حال این بیت حسب حال بگذشت ع از گدایان توام
شاه لطفرما دوی ‡ که چو مرغان حرم در حرمت جا گیرم ‡ الحمد لله تعالی که بعد مدتی در سنه ۱۲۸۵ هجری
تعبیر این منام بکام آمد و بسعادت ادای حج و زیارت نبویه مستعد گردیدم و بعده در بهوپال قبل از
نکاح در خواب دیدم که در مسجدی نماز مغرب گزارده بگورستان که ملحق اوست برای فاتحه بر
اموات رفته ام ناگاه تاریکی شب نمایان شد بر قبری رسیدم قبر بشگافت و بزرگی جوان عمر
برخاسته نشست در خاطرم گذشت که ایشان والد ماجد این اند فرمودند ای برادر کاری
کنی که در آخرت بکار آید ازین حرف ترسیدم و گفتم که آن کدام کارست که ناگهان بیدار شدم
چون در حال خود جستجو کردم دریافتم که بعض مردم جوان مزاج غیر متقی پیش من می آیند شاید
این صحبت بگناهی کشد ترک دوستی کردم و عقد نکاح بستم همچنین در ایام صغر سن بارها بخواب
می دیدم که می پرم و در جهازی نشسته ام تعبیر چنین رفته که سفری پیش آید منجمله آن سفر حج بود

درهم دریای شور و عمارت مکه در منام مشاهده کردم چون بحرمین شریفین رسیدیم هر دو بلد حرام را بر همان صفت مرئی خود بلا تفاوت یافتیم دیگر در خواب اکثر اوقات چنان مشاهده می افتاد که راه می روم و درهم و دینار صره صره افتاده است آنرا چیده بجیب خود می نهم انجام این منام آن شد که زر خطیر بتقدیر قدیر بر وجه حلال حاصل شد و از مسکنت بدولت رسیدم و از فقر بغنا رسیدم و بسیار منامات ست که چون فلق صبح در بیداری تاویل آن بملاحظه افتاد بالجمله والد ماجد مرحوم را با این ننگ پدر میان جمله اولاد خود محبتی خاص بود و ادعیه بسیار برای این خاکسار میکردند و علم و دولت مرا با صحت دین و حسن اسلام از ته دل بجناب کبریا التجا می فرمودند مگر همه آرزوی شان باجابت رسیده که حق تعالی این هیچمیرز را از علوم کتاب و سنت بهرهٔ وافی و از دولت و حکومت حصهٔ کافی بخشید و جز آستانهٔ فیض کاشانهٔ خود که جز وی پناهی و مامنی دیگر نیست بر در دیگری نبرد و از خوشامد و اظهار حاجت پیش ابنای زمان معاف داشت و بغنای نفس و آزادگی مزاج برگزید و صبر و قناعت و تحمل و عفو و رضا بقضا شیوه ام گردانید و متحمل بار احسان احدی جز خود نگردانید ﴿ع﴾ بی نیازی همتی دارد گریبان واقفانم + ما هم از دست رد خود چیزها بخشیده ایم + و منجمله معاصران بتخصیص تدوین احکام سنت سنیه و خدمت قرآن کریم و بالخصوص الکبیه مزیت نمایان و عزت فراوان ارزانی داشت و از حق حق و لق لق علمای زمان و طامات و شطحیات مشایخ دوران و تعصب زمرهٔ فقهای مقلدین و ظاهریت بحت جملهٔ محدثین برکنار گردانید و بروش اتباع کتاب عزیز و سنت مطهره و تتبع اقوال سلف امت و ائمهٔ ملت و خوض در آیات و احادیث و تصحیح اعتقاد موافق صرائح قرآن و حدیث ساخت پس بس اگر کسی ناخوش دارد یا شادان شود کار و بار دنیا و آخرت باخداست نه با زید و عمرو اصل اصول اجتناب از انواع اشراک و بدع و تحلی بتوحید و صوالح اعمال ست ناچیز را اگر توفیق این معنی رفیق ساز ندی گوئی که نامه نگار درین باره کاغذ خود را ستوده و در دیگران بچشم ازدرا نگریسته حاشا عن ذلک بلکه هر چه گفته و نوشته تحدیث نعمت خالق

و تعریف حقوق رازق ست و اما بنعمة ربك فحدث ورنه من کجا و این رتبه کجا النعم بالفیل
نظم گاهی خلش غرور باشد ما را ؛ گه ناخن عجزی خراشد ما را ؛ ما هیچ نیم در دو هم هستی
هر لحظه بصورتی تراشد ما را ؛ نعمتهای باری تعالی بیش از انست که از هیچو من حکمن حادث
سرانجام پذیرد ان تعدوا نعمة الله لا تحصوها اول نعمت او انست که در نسل سید المرسلین
گردانید دوم آنکه از اصلاب ائمه هدی و ارحام امهات با صدق و صفا بیرون آورد سوم آنکه
در هر قرن عزت ظاهری از علم و دولت بخشید تا آنکه دختران سلاطین درین خاندان بکرات
و مرات از عهد امام زین العابدین تا این زمان بنکاح آمدند چنانکه از ما سبق ظاهر ست چهارم
آنکه علم دین و مذهب اهل سنت و جماعت بخشید پنجم آنکه در علم و رزق بر بسیاری از خلق تفضیل
داد ششم آنکه اولاد صالح روزی گردانید الی غیر ذلک مما لا یحاط به و لا یحصی نظم
هر جا که از بلندی و پستی سخن رود ؛ از آسمان بلند تر از خاک کمتریم ؛ نهم ماه جمادی الاولی سنه
دوازده صد و هفتاد و هفت هجری برادر مرحوم در بروده ملک گجرات در سفر حج بجوار رحمت
الهی انتقال فرمود بیت زبان دان محبت بوده ام دیگر نمیدانم ؛ همین دانم که
گوش از دوست پیغامی شنید اینجا ؛ حزین از پای ره پیمایی سرگشتگی دیدم ؛ سر شوریده
بر بالین آسایش رسید اینجا ؛ غرضکه بعد نزول این بلده در سنه ۱۲۸۰ هجری بست و پنجم شعبان بعد
انتقال برادر کلان مرحوم عقد نکاح با زکیه بیگم دختر کلان مدار المهام محمد جمال الدین خان بهادر مرحوم
نائب ریاست که نسب ایشان به ابوبکر صدیق رضی الله عنه می رسد اتفاق افتاد و مهر
فاطمی مقرر شد درین جلسه تنبیح جمیع اهالی و موالی و ادانی و اعالی این شهر حاضر بودند چون سنت
صحیحه امری مکروه هم بمیان نه آمد تا برسوم بدعت چه رسد و خود والد ماجد اهل من متولی نکاح شد تا
اکنون از بطن آن عفیفه حاجه حرم محترم و زائره مدینه منوره دو پسر و یک دختر موجود اند نور الحسن
طیب و علی حسن طاهر و صفیه و خواهر او که حفصه باشد در ایام رضاعت درگذشت داغ مرگ او
بر دل و جگر ست بیت تا طفل من از جهان برون بست رحیل ؛ زد مردم دیده جامه را خود در

نیل ÷ برخاک فتاد طفل اشکم آری ÷ حق است که الجنس مع الجنس یمیل ÷ و ولادت طیب روز
چهارشنبه بست ویکم رجب سنه ۱۲۸۱ هجری وقت صبح صادق و ولادت طاهر چهارم ربیع الآخر روز
دوشنبه وقت نیم شب سنه ۱۲۸۳ هجری و ولادت صفیه بست وهفتم ربیع الاول سنه ۱۲۸۵ هجری وقت
نصف لیل و ولادت حفصه مرحومه خواهر او بست وچهارم ذیحجه سنه ۱۲۸۶ هجری روز جمعه بعد نماز جمعه
شد و بست وهشت روز زنده مانده به بست ویکم ذیحجه روز چهارشنبه وقت عصر برحمت حق پیوست
و ختنهٔ نور الحسن بست وپنجم شوال سنه ۱۲۸۷ هجری و ختنهٔ علی حسن هشتم ذیقعده سنه [illegible] روز جمعه
بعد عصر اتفاق افتاد و میان تولد صفیه و علی حسن حملی ساقط شد و تسمیه نور الحسن سیزدهم ذیحجه
سنه ۱۲۸۴ هجری روز جمعه وقت اشراق بر موتی محل نواب سکندر بیگم صاحبه رئیسهٔ بهوپال بحضور
اعیان وارکان ریاست و تسمیه علی حسن بر محل نواب شاهجهان بیگم صاحبه والیهٔ ریاست
بحضور اکابر علمای بلد در سنه ۱۲۸۷ هجری صورت بست مولوی علی عباس ادیب چریاکوٹی در تاریخ
ولادت صفیه این ابیات گفته اند ؎ اعطی الاله صدیقی الصافی الخلد ÷ بنتا
مکرمة فاقت علی الولد ÷ ان رمت تاریخ هاتی البنت صافیة ÷ فهاك ما
شئت من حرف ومن عدد ÷ واضربه فی تسعة قد قاربت عشرا ÷ واثنتین مع
عشر فی ما بلغت زد ÷ واطرح الی ما استطعت ضعف ربعة ÷ وخذ من الباقی
شطرا منه واعتمد ÷ واضرب له مال مال الکعب فی عشر ÷ تظفر بما رمت من
تاریخها الخلد ÷ و تاریخ تطهیر طاهر ختنهٔ علی حسن ست (سنه [illegible]) ترجمهٔ این هر دو شرمند و تعلق بترتیب
علم و فضل دارد در حطه بذکر الصحاح الستة و اتحاف النبلاء و جز آن با تعداد مؤلفات ترتیب
حروف هجا مذکور ست این نه جای تفصیل اوست این قدر که گفته شد برای آن بود که فرزندان
سادات گزین فضیلت آگین هان باشند که در کار خیر بر راه و روش آبا ماشاء الله لقد الولد
الحر یقتدی بآبائه الغر و در امور ناجائز تقلید احدی ننمایند [illegible] دولت دنیا طالع اهل
وضیف [illegible] ست [illegible] انشاء [illegible] باید خلف آنکه در هر حال [illegible] شاکر کبریا باشد تا [illegible]

مقدرست بدولت این حمد و شکر بدست آید اِعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُکْرًا وَقَلِیلٌ مِّن
عِبَادِیَ الشَّکُورُ و من ناچیز هم این کریمه را بیاد ایشان می دهم تا بشکر منعم حقیقی مستوجب
مزید نعم شوند و نسبت طینی و دینی خود را بسید المرسلین صلی الله علیه و آله و سلم که باعث هزاران
برکات و مانع از صدها منکرات ست در هیچ حال از عسر و یسر و فرح و ترح فراموش
نسازند که عربیت اصل و سیادت نشاء فخر ماست و محافظت این نسب و سبب مقدم بر همه
امور و با صحت ایمان و حسن عقیده بر وفق کتاب و سنت فردا انشاء الله تعالی خیلی نافع آید
ورنه همه خواب و خیال باشد پس بس بلکه سبب مضاعفت عذاب و عقاب گردد بی عمل امید
مزد بودن جفا و بی پایان چشم وفا داشتن عین خطا و لنعم ما قیل **نظم** بازی خور روزگار
بودم همه عمر ÷ از بخت امیدوار بودم همه عمر ÷ بی مایه بفکر سود بودم همه جا ÷ بی وعده در انتظار
بودم همه عمر ÷ و مادر مهربان که خدایش بجنت الفردوس جا دهد در بهوپال چهاردهم محرم
یوم خمیس سنه ۱۲۸۵ه آنجهانی شد **نظم** و زینب یا امرکنت احیی بوجهها ÷ واستدفع
البلوی و استکشف الغم ÷ هی الام اذا الناس جرعت فقدها ÷ و من یبک فاما
لم ندم فقط فلا یلم ÷ و در همان سال فاطمه و مریم هر دو خواهر او که یکی کلان تر از همه و دیگر
خورد تر از من بود اولی به بست و هفتم ربیع الاول و ثانیه به یکم شوال وفات یافتند و مرا تنها درین
تیره خاکدان فانی گذاشتند غفر الله تعالی لنا و لهم و لکن اکنون یکی منم و یک خواهر که از
من خورد تر ست پس بس **شعر** افسوس که فوج ما دو نه ندیم ÷ یک یک رفتند زین گلستان
چو نسیم ÷ اکنون چه کنم اگر نه نالم بی سان ÷ مقابر بود ولی که گر دو دو نیم ÷ آمدم بر آنکه بعد مراجعت
سفر عرب بمشیت الهی تقاضای آن کرد که بر حال بیشتین نانم و بختی سیر عالم آب و گل کنم و از
دول و احوال حساب ستانم و با اجیال و اقیال همعنان روم پس ظهور این تقدیر باین تدبیر شد
که بتحریک احدی از دول رئیسه عالیه بهوپال نواب شاهجهان بیگم صاحبه گرند کمنڈر اشتار آف انڈیا
یعنی رئیس والا و اعظم طبقه اعلی ستاره هند داعیه عقد نکاح آمد و خاطر سعادت مظاهر

جرای آن شد که با کسی این معامله رود که درخور ریاست باشد صورةً و سیرةً که ناگهان این خال ستواری که سیر دبیر ریاست بود بیاد ایشان آمد و باتفاق رای اعیان ریاست و اکابر دولت تصمیم این عزم گردید اول از امیر الانشائی به نیابت دوم ریاست صعود کرده بعده به بنا برای گورنمنت انگلیشیه در ۱۲۸۸ھ هجری عقد صحیح شرعی موافق سنت بدون وقوع رسوم بدعت که معمول زمانه باشد بوجود آمد خلعت گران بها با افراس و افیال و ماهی و مراتب و سلک سلامی و دیگر مراتب ماثوره ریاست حاصل شد و اقطاع هفتاد و پنجهزار روپیه سال با خطاب نواب والا جاه امیر الملک بهادر مقرر گردید و کابین بست و پنجهزار روپیه داده شد نظم
دوش دیدم که ملائک در میخانه زدند ⁂ گل آدم بسرشتند و به پیمانه زدند ⁂ آسمان بار امانت نتوانست کشید ⁂ قرعهٔ فال بنام من دیوانه زدند ⁂ چون این عقد سعید بوقوع آمد زمرهٔ از اهل علم و احباب تهنیتهای نظم و نثر گذرانیدند از انجمله قصیدهٔ بدایعه مولوی فیض الحسن فیض سهارنپوری سلمه الله تعالی ست که در لطف مبانی و حسن معانی بر شعرای عرب می چربد و رونق بازار ادبای زمان می شکند و هی هذه

قصیدة

ما ذا الوصل بعد عیش ناعم ⁂ ذهبت به و مضی کسیف صارم
بکلها نسمع ما تقول به العدی ⁂ فتغی و تهجر کل صب هائم
منت فمنت حبلها و لو انها ⁂ منت علی مثلی بوصل دائم
فتظل تشفینی و تشبه بالتی ⁂ نکحت فتی من فتیة من هاشم
من سر قوم شیبهم و شبابهم ⁂ غر و ذو کرم بنات مکارم
وانی صدیقهم بوجه مسفر ⁂ و مضی عدوهم بانف راغم
ورث الاکابر کابرا عن کابر ⁂ کرم الکرام فیا له من کارم
و لها معارج لا معارج فوقها ⁂ و لها حجی کسری و شیمة حاتم
یعنو لها شم الانوف و غیرهم ⁂ ان یرقبوا فیها مراقب خادم

شمس اذا طلعت بوجه مشرق ... برق اذا ابرزت بثغر باسم

شمس وما شمس فهل من مبصر ... برق وما برق فهل من شائم

لله عينا من رأها جهرة ... من قاطن او ظاعن او قادم

من مثلها رغمت انوف عواذلی ... من مثله عميت عيون لوائمی

فهی التی فاقت اماجد قومها ... وهو الذی باهی عمائدها شم

لله درهما وبارك فيهما ... ما لألأت عفر الظباء بجاسم

بلغ العلی من كان اهلا للعلی ... وبقيت فيما كنت اسوء هائم

اشكو الی الله الزمان وجده ... فی كسر اجنحتی ونتف قوادمی

ما زال يهوی بی كما يهوی الصبا ... بحشيشه والظلم شيمة ظالم

حتی رمانی حيث اصبح اهله ... من بين مغتاب واخر لائم

يرمونني بفطانة وشراسة ... ولبئس ما زعموا وما للزاعم

والله اعلم ما تركت خلاطهم ... الا لامر لم يكن بملائم

ولغلظهم وجفائهم وشقاقهم ... ونفاقهم ولكل شر قائم

كيف الخلاط وهم هم وانا انا ... شتان بين بهائم واناسم

يا لهف صدری كظ كظا مهلكا ... حتی تبين اننی كالناسم

انی اعيش ولا اعيش ومن يعش ... عيشی يعش عيش الكئيب الواجم

لا هو رصفر فارغ كحروفه ... شر البلاء وفيه شر بهائم

داء بليت به فهل من دافع ... شر منيت به فهل من عاصم

ہرگاہ این ابیات بلاغت سمات بملاحظہ در آمد بہ مولوی صاحب موصوف دربارهٔ ملازمت ریاست بہاولپور مناسب نوشته شد لیکن قدم رنجه باین دیار نفرمودند و با وجود اهمال لاهور هنوز نزیل آنجا بوده اند سلمه الله تعالی الحمد لله تعالی که بتقریب این عقد سعید بسی سکار

و سنا کبیر ازین بلده بدر رفت و بسے سامان تقوی و طهارت در دیار و شهریار مهیا گشت
چنانکه ناظرین غیر مناظرین این معنے را نیکتر می شناسند و مردم بلاد دور دست بذریعهٔ اخبار
اخبار می دریابند و تا به ایشان وصلت شده تدبیر مصالح عباد و انسداد فساد بدست او
سپرده اند هر چند وی رضا باین ماجرا نمید هد و از ته دل دوری خود ازین ابتلای ضروری میجوید ختم الله
له بالحسنی و اذاقه حلاوة رضوانه الاسنی ایشان در زمرهٔ نسوان متصف باوصاف کثیره اند از انجمله
آنکه در لغت فارسی و عربی مهارت متوسط دارند عبارت تنزیل کریم را بی التکلف ترجمه می کنند
دیگر آنکه سالها سال پیش ازین کار و بار ریاست و اصدار احکام بذات خود بدولت
کرده اند چنانکه الحال هم می کنند دیگر آنکه در اصل طبیعت مفطور اند بر فعل حسنات و ترک منکرات
دیگر آنکه در صنائع زنان مثل دوختن لباس و پختن طعام و آنچه باینها ماند ید بیضا دارند دیگر آنکه
مراعات حجاب شرعی مهما امکن نصب العین می ماند و بالاتر از همه آنست که خوش عقیده رافع
امور شرکیه و بدعیه و مروج توحید و احکام سنیه هستند و این چیزی ست که زنان غربا سے
اهل اسلام و ازواج علمای اعلام هم ازان کوتاهی می کنند تا بامیرات و رئیسات چه رسد
والحمد لله تعالی دیگر آنکه قدر شناس اهلکار و ارکان و اعیان ریاست اند با هر یکی معامله
بقدر رتبت و حیثیت او می کنند دیگر آنکه در صلهٔ ارحام و مراعات اقارب پیشقدم جماعهٔ
نسوان بلکه جمله مردان اند و اقدم طبیعیات ایشان استغنای ذاتی از حکومت و دولت ست
قدر این همه ریاست کبری و دولت عظمی در چشم ایشان برابر خذف هم نمی نماید ما عندکم
ینفد و ما عند الله باق آری دنیا اگر جوهر باشد و آخرت خذف آن
خذف باقی بهتر ازین جوهر فانی ست ولکن این صفتے ست بس عزیز الوجود که در نوع بنی آدم
حکم عنقا و کیمیا و کبریت احمر دارد آری بزرگی بعقل ست نه بسال و تونگری بدل ست نه بمال
و بالجمله خصال حمیده و شمائل پسندیدهٔ ایشان بیش از احصا ست و حقائق حسن نظم و نسق عهد
سعادت مهد ایشان که عروس دهر ست و در تاج الاقبال تاریخ بهوپال جلوه فرما هست بن یکے

نامی در تعید الشیطان بتقریب اغاثة اللهفان نوشته ومن المحبة النافعة محبة الزوجة
وما ملکت یمین الرجل فانها معینة علی ما شرع الله له من النکاح وملك الیمین و
فیه اعفاف الرجل نفسه واهله فلا تطمح نفسه الی ما سواها من الحرام و
یعفها فلا تطمح نفسها الی غیره وکلما کانت المحبة بین الزوجین اتم واقوی
کان هذا المقصود اتم واکمل قال تعالی هُوَ الَّذِیْ خَلَقَکُمْ مِنْ نَفْسٍ وَّاحِدَةٍ
وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِیَسْکُنَ اِلَیْهَا وقال مِنْ اٰیٰتِهٖ اَنْ خَلَقَ لَکُمْ مِنْ اَنْفُسِکُمْ
اَزْوَاجًا لِتَسْکُنُوْا اِلَیْهَا وَجَعَلَ بَیْنَکُمْ مَوَدَّةً وَّرَحْمَةً وفی الصحیح عنه
صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ انه سئل من احب الناس الیك فقال عائشة
انتهی بنا علی ذلک محبت مسلمانان با ازواج خود محبت شرعی ست شعر فلا تغتر منی
بظاهر رونق وَفِی الْقَلْبِ طَیٌّ بالرباب وزینبا والحمد لله تعالی که نفس قدسیه من از
صور عشقیه محرمه مصون ست وعشق صور حسیه که منافی اخلاص دین برای رب العالمین ست
غیر مفتون نظم فوالله لولا الله سعد عبده ✤ بتوفیقه والله بالعبد رحیم ✤ لما ثبت
الایمان یوما بقلبه ✤ علی هذه العلات فالامر اعظم ✤ ولا طاوعته
النفس فی ترك شهوة ✤ مخافة نار جمرها یتضرم ✤ ولا خاف یوما من مقام
الٰهه ✤ علیه بحکم القسط اذ لیس یظلم ✤ حافظ ابن القیم جوزی رح در اغاثة اللهفان
فصل بسیط در ذم عشق مردان و نسوان محرمه نوشته وآفات وخرابیهای او در دین و دنیا
بیان نموده در هدایة السائل جواب سوالی متعلق باین مقام از ما نیز رقم پذیرفته پیش ازین در زمان
بدایت طلب علم در همنشینی موزون طبعان گاهی بطریق تفنن طبع از من هم سخنی موزون سر بر زده
چنانچه چند اشعار آن اوان در اتحاف النبلا ثبت تحریر یافته مطبوع طبع سخنوران شد اکنون که
اندیشه یا ز مجموع همت در کار و بار علوم دینیه وخدمت کتاب وسنت بسر میرود آن شغل نسیا منسیا
شده گاه گاهی بدان آشنائی نبوده وکیف شعر قافیه اندیشم دلدار من ✤ گویدم مندیش جز دیدار من

سن + ولنعم ما قیل شعر ولولا الشعر بالعلماء یزری + لکنت الیوم اشعر من لبید +
ولیکن معذلک اگر تحریکی از احباب در بعض اوقات می شود بی اختیار بحکم جبلت هوی و فطرت
صبابت که از ازل دردمند آمده ام و با غرام وله تمام وارم حرفی موزون از زبان خامه میچکد و ناله
دلکشی از نه دل سر بالا می آرد و درین نزدیکی همگی همت در سر آنست که خدمت آیتی یا حدیثی از کتاب
عزیز و سنت مطهره از دست سر انجام گیرد و این خدمت سبب مغفرت و عفو الهی گردد چه هیچ سعادتی
بالاتر از ان نیست که بنده بکار خداوند باشد و از همه بر کنار شعر دل آرامی که داری دل درو
بند + دگر چشم از همه عالم فرو بند + نصیحت این عاجز با ولاد و احباب نیز همین ست که تا امکان
صرف وقت خود در اکتساب علوم دینیه و شغل ملکات شرعیه وانهماک در دریافت مرضی
شارع از نامرضی او در احکام دین و دولت و احوال معاش و معاد نمایند و از هر نابایست
عقیده و عمل و قول و فعل بمراحل بعیده بگریزند زیراکه دنیای فانی روزی چند ست و آخر کار
با خداوند خنک آنکس که معاد را بر معاش برگزید و اخری را بر اولی اختیار کرد لله در القائل نظم
نزلنا ههنا ثم ارتحلنا + کذا الدنیا نزول وارتحال + یظن المرء فی الدنیا خلودا
خلود المرء فی الدنیا محال + دولت دنیا و حشم و خدم او اعتبار را نشاید و نعیم آخرت و
بقای او بزوال نیاید پس سعادتمند کسی ست که آنرا برین ترجیح دهد و این را بران نگزیند در هوشیاری
دنیوی که آنرا عقل معاش گویند بر مصروف شدن ناشی از جهل ست و عرصهٔ توقف در دنیا امری
بی اعتبار ست و درستی ظاهری که آنرا غرور دولت و جوانی می خوانند بر منهمک گشتن شیوه
ارباب طبع حیوانی ست و نفوس عالیهٔ انسانی را از ان عار ست و کم روزی این جهان که آنرا
افلاس می نامند محل التفات نیست که اینجا چه قدر ماندن ست و زبردستی این عالم که آنرا
قوت و زور می گویند جای مباهات نیست که مآل کار مردن ست بهر حال هستی بی ثبات
این همه ممکنات که موجودات اعتباریه و کائنات فرضیه اند وجود اضافی ست و وهمی بیش نیست
بزمی که دران مردم ناموافق جمع باشند چون رزم ست و رزمی که دران دوستان صادق

فراهم آیند گو با نزم ست و کلماتی که به غبت و یگانگی بیان آید نغمات ست و نفحاتی که بوی تکلف و
دوئی دهد آفات ست و حیاتی که دل را بمیراند بدتر از ممات ست و مماتی که با ایمان بسوی جنت
راند بهتر از حیات درین محل حوادث این محال ست که مدام جز ملایمات بظهور نیاید و بالکل
متنافرات رو ننماید که این معامله نه سنت الهی ست که ذات او جامع جمیع اسما و صفات ست و نه
درخور و حال انسانی ست که حقیقت او مظهر تجلیات و محل کون و فساد ست **نظم** بسپار
بدست حق عنان خود را ✤ از دوش بنه بارگران خود را ✤ ای بیخبر از حقیقت صورت خویش ✤ باید فهمید
چیستان خود را ✤ کجا مرد باهوشی که خود ادراک حقیقت الامر نماید و دیگران را هم بگوید و کو آدم صاحب
گوشی که سخن راست استماع نماید و خود هم جادهٔ فهم پوید زمانه سازی که کار روائی مردمان و ابنای
زمان بر آنست بر حقیقت فهمان گرانی می کند و هنر پردازی که نشو و نمای یاران از آنست از
صنف دلال نمی آید حیف هزار حیف که دینداری و دنیاداری هر دو متعلق بلحاظ ما و شماست پس حق بینی
و حق گوئی کجا غرض که احوال دلهای باریک بینان همیشه خراب ست و گشت چه بدین این گاه و طبعان
مدام شاداب محققان در انکشاف حقیقت ناچار اند که بی قصد براتیان حقائق الامور آشکارا می شود
چنانچه بینایان در دیدن هر چه پیش آید مجبوری باشند و خواهی نخواهی می بینند و مقیدان در
احتجاب صورت بی اختیار اند که بی تکلف پردهٔ کوری بر روی آنها افتد چنانچه نابینایان در
ندیدن انچه پیش آید معذوری شوند و جا و بیجا بقیاس می آشتند هل یستوی الاعمی والبصیر
اختیاری که ما داریم ننگ بی اختیاری ست و کار و باری که باراده خود عمل می آریم به یار ست
منشا مهر و کین با همدیگر شعور بخودی خویش ست که جز نهمی پیش نیست و مبدء سبکی و تمکین در مزاج
بشر طبع توهم اندیش ست که غیر از قصور فهم نه یا الله العجب از دلی لاطائل که ما داریم نه او را
عقل معاش و معاد ست و نه غلی که مفید ظاهر و باطن گردد نمی آید حسنه الهم ایجا چنانکه محض
بصفت ربوبیت خویش با این همه هیچمیرزی پرورش می کند شایان که آنجا هم سرشته برحمت
عامهٔ خود ببخشد و از گناه بی نهایت من عفو کند **نظم** یا رب بیانی که جا همت زاید ✤

یارب جانی که جمله همت زاید ÷ یارب جسدی که کار طاعت آید ÷ یارب عملی که با تو نزدیک
کند ÷ یارب علمی که جز توام ننماید ÷ چون زاهد ریا پیشه همه طاعت و عبادت برای نمود
خلق می نماید عند الله نتیجهٔ آن بالعکس بظهور می آید پس نمازش نماز معکوس باشد و حاصل دعای
او دست افسوس ؎ گر حسن معاد خواهی و حسن معاش ÷ بر مرضی حق بجان و دل راضی
باش ÷ سودی نکند تصنع و ساختگی ÷ بیساخته باش و هیچ خود آراش ÷ هر چند ما از روزی که
پیدا شده ایم از همان روز به پیام اجل [illegible] لیکن الحال که بدایت موسم پیری ست
و عمر فانی و حیات مستعار قدم در مرحلهٔ عشرهٔ خامس نهاده خود موت بهر دم دوچار می شود
امیدواری از حضرت باری آنست که دوام مشاهدهٔ خود عنایت فرماید تا حاصل زندگی بدست
آید و بعد مردن نجات و مغفرت و غفور و نماید درین نفس شکسته و خاطر الم بسته و جان شمیده
و دل اندوه آرمیده در کونین بیاساید ورنه حیوان مشتغل بحیوانیت فاضلتر از انسان غافل است
که او را حساب و کتابی و سوال و جوابی در پیش نیست و این را چه اینجا و چه آنجا عجب خطا و صوابی
و عتاب و خطابی در کارست که برائت از عهدهٔ آن جز بفضل حق سبحانه و تعالی ممکن نیست
کلان سالی هم یک مرتبهٔ صاحب کمالی ست که درین هنگام بالضرورت قوای حیوانیه ناتوان
می گردند و بر قدر استعداد لطائف انسانیه توانا می شوند و از ینجاست که تعظیم و توقیر پیران بر
جوانان لازم افتاده عقدهای که به پیران حل گشته هنوز از جوانان در حجاب است چه فهمیدن
چیزی بتقلید و قیاس چیزی دیگرست و بچشم دیدن دیگر و چنانکه از فهمیدن تا دیدن تفاوتی ست
همچنان از دیدن تا رسیدن فرقی باشد حق تعالی خاتمهٔ ما بالخیر گرداند و با ایمان و صدق ایقان
تا لب گور رساند این فرزندان که از طرف خالق کل و هادی سبل بما عنایت شده اند
امیدوارم که دست سعادت جبلت و طیبت طینت دامن ایشان فرو گیرد و حافظ حقیقی ایشان را
در دین و دنیا در حیات و بعد ممات من مهمل فرونگذارد و توقعی که من درباره اینها بصبر و شکیبائی و
وحمت و دلسوزی بر خلق خدا و تحمل بر جفا و رضا بقضا بمحل اجابت رسد وَالْعَصْرِ اِنَّ الْاِنْسَانَ

لَفِی خُسْرٍ اِلَّا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا
بِالصَّبْرِ ۝ وقال رسول الله صلی الله علیه وسلم ارحموا من فی الارض
یرحمکم من فی السماء واین حدیث مسلسل باولیت بما رسیده است فرزندان کامگار دلبند
که در دنیا معاش ایشان بقدر حاجت بلکه زائد بران بمحض فضل وکرم منعم حقیقی که حمد نعمت او
کفران نعمت ست بوده است واز اسباب علم ویقین ومواد هدایت وتمسک بکتاب وسنت
رسول امین صلی الله علیه وآله وسلم کتابخانه بس نفیس که مثل آن بصرف عمر وزر کثیر کمتر توان یافت
درخانه موجود ست حیف باشد که جز علم نافع وعمل صالح باخلوص نیت ومجانبت از معاصی و
بدعت خیالی بخاطر شما بگذرد وتقلب ادوار لیل ونهار یا صحبت اشرار وفساق وفجار شما را از جا
ببرد عربیت اصل وفرع وتازیت لغت ونسب فخر ماست که ما را بسیه عرب وعجم نزدیک می سازد
پس شما سعی در حفظ آن ما امکن کوشش وکوشش نمایید امروز اگرچه عمر شما محل این خطاب وکتاب
نیست اما فردا که مراهق شوید وباعقل وهوش موافق گردید این حروف بسیره را اگر کاربند شوید
حیات مستعار را که روزی چند بیش نیست بامن وعافیت وسلامت از آفات بسر کنید وبدولت
علم فائق بر اقران شوید ومعاذ الله یا الم وایانا اگر جهل حاصل شد مورد جمیع مهلکات وموقع همه آفات
ومتبعات گردید اللهم آرزوی دل بیربا آنست که ایشان را بمدارج علیا از علوم کتاب عزیز وسنت مطهره واعمال
خیر وصلاح وفلاح وهدایت ونجاح برسانی واز مکاره دنیا واهل او برکران دار وسعدای دارین وحکمای
کونین سازی وچنانکه امروز ما را از اهوال این سپنجی سرا ومواقع ردی مامون داشته ومحفوظ الطاف بی نهایت
ورحمت بیغایت خود ساخته همچنان ما را واخلاف بلکه احباب خصوصا اساتذه ومشائخ دین وجمیع مومنات و
مومنین را از اقارب واجانب در مواقف آخرت از مخاوف عقبی ومصائب وزجر محفوظ داشته بمقاصد
غفران ومساعد عفو ورضوان برسانی اللهم احسن عاقبتنا فی الامور کلها واجرنا من خزی الدنیا
وعذاب الآخرة نظم لك الحمد کم من کربة قد کشفتها ٭ بنور من اللطف الخفی فتجلت
لك الحمد فاکشف کربة الحشر ان دجت ٭ بنور من الغفران والرحمة التی

میر نور الحسن خان سلمه الله تعالی

فرزند کلان من ست خطاب میری وخانی از طرف نواب شاهجهان بیگم صاحبه والیه عالیه ریاست بهوپال والده رئیسه معظمه او راتیول دوازده هزار روپیه بسال بخشیده اند و در تقریب جشن تاج محل خطاب فرزند وحید رضی الدوله نظام الملک بهادر با خلعت فیل واسپ و پالکی وغیره واقطاع بست وچهار هزار روپیه تجویز فرموده درین سال انشاء الله تعالی این مراتب از قوة بفعل خواهد سال ولادتش ۱۲۷۸ هجریست روز چهارشنبه ۱۲ رجب وقت صبح صادق در ۱۲۹۸ ه طوی نیکوی او بخانه میر حبیب الله علی ساکن موضع بتی سادات مضاف فتحپور ضلع اله آباد اتفاق افتاد نامش عترت النساء بیگم ست کابین او پنجهزار روپیه بوده جمعی از اعیان ریاست درین شادی و آبادی از بهوپال تا آنجا رفته اند ازانجمله مولوی شیخ محمد صاحب بن حافظ عبد العزیز صاحب صدر الصدور ساکن مچهلی شهر قاضی حال بهوپال با این قافله همراه بودند مولوی عبد السلام مرحوم خطبهٔ نکاح خوانده عقد بموجب سنت مطهره بوقوع آمد فی الحال او را یک دختر است موسوم بزینت جهان بیگم این نام او را عطیه رئیسه معظمه است دیگر فرزند ست سید ابو الحسن خان نام دارد ولادت دختر یوم شنبه بنواخت نه ساعت روز بست ونهم ربیع الاول سنه ۱۲۹۹ هجری بوده و ولادت فرزند ۲۳ شعبان سنه ۱۳۰۰ هجری قدسی اتفاق افتاد حق تعالی در عمر وعلم ودولت ایشان برکت نمایان ارزانی دارد

صفیه جهان بیگم سلمها الله تعالی

دختر این ذره بمقدار ست ۷ ربیع الاول روز شنبه وقت نیم شب در ۱۲۸۰ هجری متولد شد عقد او با سید عبد الحی بن سید عبد الرزاق بن سید فتح علی ساکن کڑه پاز ساکن منڈاوا بوده کابین بمقدار دو لک روپیه است این عقد ۲ ربیع الثانی ۱۲۹۵ هجری اتفاق افتاد از طرف جد مادر سید بخاری الاصل ست واز طرف پدر سید حسینی نسب رئیسه معظمه عزیزهٔ مذکوره را تیول شش هزار روپیه سال و شوی او را تیول سه هزار روپیه سال بخشیده اند وبخطاب حشمت الدوله

سلسله میر حبیب رفیق بن سید مراد علی بن سید نجف علی بن سید حسین علی بن سید رستم علی بن سید جیون بن سید راجو بن سید قاسم بن سید فتح بن سید میران شاه بن سید قاسم بن سید حمزه بن سید عابد بن سید ابوبکر بن سید جعفر بن سید زید بن سید زاهد بن سید ابو الفتح بن سید حسن ناصر بن سید یحیی بن سید حسین ذو الدمعه ابن سید زید شهید بن امام زین العابدین بن امام حسین بن فاطمة الزهراء رضی الله عنها بنت رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم سید قاسم را پسر بود سید میران شاه مورث اعلای سادات بتی و شاه سید و کلاحال ایشان در انجا الاخبار مذکور است پسر ثالث المعصوم الاکم مورث اعلای اوگاسی ضلع باندا است ع ۲ از روم در عهد سلطان شمس الدین التمش در هندوستان آمد در ۱۲

میر عبد الحی خان نواخت و در تقریب جشن تاج محل عزیزه و شوهر او را خلعت و اضافه انعامات من بعد
خواهند بخشید او را سه ولد ست اشرف جهان بیگم ولادتش ۲۴ محرم شب چهارشنبه سنه ۱۲۹۶ بوده دیگر سید مرتضی
و وی بنواخت یک نیم ساعت روز یوم سه شنبه هیجدهم ربیع الاول سنه ۱۲۹۹ هجری بوجود آمد
سوم سید مصطفی و وی شب جمعه نیم شب ۱۵ ربیع الاول سنه ۱۳۰۱ هجری متولد شده نام تاریخی او غلام مصطفی
و میر معظم ست بارك الله فیهم

میر علی حسن خان سلمه الله تعالی

ولادت او در سنه ۱۲۹۳ هجری رو داده وی نیز مخاطب بمیری و خانی ست و ثانیا بخطاب
فرزند سید صفی الدوله حسام الملک بهادر از طرف رئیسه معظمه امتیاز دیگر یافته ست آورده در جمیع
وجوه اعزاز از خلعت و تیول و جز آن همعنان برادر کلان خود ست اهل خانه او عشرت النساء بیگم
خواهر خرد اهلخانه اخ بزرگ او باشند در سال و ماه واحد هر دو عقد در یک روز بصفت مذکوره بالا
بوقوع آمده و مهر پنجهزار روپیه متعین شده دختری دارد موسوم بزینب جهان بیگم نام تاریخی او
ملکه صغری دیگر خجسته پیکر ست متبنیه در تقاریب این هر سه اعراس زر بسیار و مصارف بیشمار
سنه ۱۳۰۱ مبذول شده طوی عزیزه را رئیسه معظمه متکفل بودند یک لک روپیه در آن صرف شده و در
طوی هر دو عزیزهم انچه می بایست بروی کار آوردند روز رسیدن این اعزه در بهوپال با عروسان
خود همگی سپاه ریاست با ماهی مراتب و دیگر سامان جلوس تا جهانگیر آباد استقبال کرد حق تعالی
در اعمار و اوقات و احوال ایشان و ابنا ایشان برکت بخشد و ما ذلك علی الله بعزیز

سید ابو الحسن خان

فرزند میر نور الحسن خان ست تاریخ ولادتش زیر ترجمه پدرش گذشته وی هنوز
ولید رضیع ست و از خواهر خود زینت جهان بیگم خرد تر امید وارم که این مولود
مسعود چراغ کاشانه خویش و مصباح دودمان سنت کیش خود گردد و از عمر و علم و
دولت بهره کافی یابد هذا آخر ما اردنا ذکره فی هذا المختصر والحمد لله اولا و آخرا

نقشه تواریخ وقائع مختلفه مندرجه کتاب هذا

نمبر	نام	سنه ولادت	وطن	سنه وفات	مدفن	سنه تقریب
۱	ابو القاسم محمد رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم	دوشنبه دوم ربیع الاول یا هشتم یا دوازدهم عام الفیل در مکه	مکهٔ معظمه زادها الله شرفا	روز دوشنبه دوم یا دوازدهم ربیع الاول سنه ۱۱ هـ	مدینهٔ طیبه	
۲	ابو تراب علی بن ابی طالب علیه السلام	در مکه درون خانهٔ کعبه روز جمعه سیزدهم رجب بعد سی سال از عام الفیل	״	بست ویکم شهر رمضان شب شنبه سنه ۴۰	نجف اشرف	
۳	ام محمد فاطمهٔ زهرا بنت رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم رضی الله عنها	در مکه بسال سی وپنجم از واقعهٔ فیل یا چهل ویکم	״	شب سه شنبه سوم رمضان بعد شش ماه از وفات آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم بقول اصح	مدینهٔ طیبه	نکاح در شهر رمضان سال دوم از هجرت بعد مراجعت از بدر یا در ماه صفر یا در اوائل محرم یا در رجب و بنا در ماه ذیحجه بعد وقعهٔ بدر در شوال سنه ۲ اتفاقا

نمبر	نام	سنہ ولادت	وطن	سنہ وفات	مدفن	تقریب
۴	ابو عبد اللہ الحسین علیہ السلام	در مدینۂ طیبہ روز سہ شنبہ پنجم شعبان سنہ ۴ ہجری مدت حمل شش ماہ	مدینۂ طیبہ	شہادت دہم محرم روز جمعہ سنہ ۶۱ ہجری	کربلا	
۵	ابو محمد امام زین العابدین علیہ السلام	در مدینۂ سکینہ پنجم شعبان روز پنجشنبہ سنہ ۳۸ ہجری یا سنہ ۳۳	مدینۂ منورہ	روز شنبہ دوازدہم محرم یا ہیزدہم محرم سنہ ۹۵ یا سنہ ۹۴ ہجری	بقیع غرقد در قبر امام حسن علیہ السلام	
۶	امام باقر علیہ السلام	در مدینۂ طیبہ روز سہ شنبہ ۳ صفر سنہ ۵۷ ہجری	؍؍	در ہمیہ شہر ربیع الاول سنہ ۱۱۳ یا در ۲۳ صفر سنہ ۱۱۴ یا سنہ ۱۱۷ یا سنہ ۱۱۵	بقیع غرقد در قبۂ اہل بیت	
۷	امام جعفر صادق علیہ السلام	سنہ ۸۰ ہجری یا روز سہ شنبہ قبل طلوع شمس ہشتم رمضان سنہ ۸۳ ہجری	؍؍	شوال سنہ ۱۴۸ ہجری در مدینہ	؍؍	
۸	امام موسیٰ کاظم ع	در مدینۂ طیبہ	؍؍	۲۵ ماہ رجب	بغداد در مقابر	

نمبر	نام	سنه ولادت	وطن	سنه وفات	مدفن	تقریب
	علیه السلام	روز سه شنبه قبل طلوع فجر سنه ۱۲۹ یا سنه ۱۲۸ هجری	״	سنه ۱۸۳ یا سنه ۱۸۶ در بغداد	شونیزیه بیرون قبه	.
۹	ابو الحسن امام علی رضا علیه السلام	در مدینهٔ طیبه روز جمعه سنه ۱۵۳ یا هفتم شوال یا هشتم یا ششم شوال سنه ۱۵۱	״	بشهر طوس روز آخر از صفر سنه ۲۰۲ یا به پنجم ذی‌حجه یا سیزدهم ذی القعده سنه ۲۰۳ هجری	طوس متصل قبر رشید	
۱۰	ابو جعفر امام محمد جواد علیه السلام	روز سه شنبه پنجم رمضان یا نصف رمضان سنه ۱۹۵ هجری	״	روز سه شنبه پنجم ذی‌حجه سنه ۲۲۰ یا سنه ۲۱۹ در بغداد	بغداد نزد جد خود	
۱۱	ابو الحسن امام علی هادی علیه السلام	در مدینه روز یکشنبه ۱۴ رجب یا روز عرفه سنه چهار یا سیزده ۲۱۳ و دوصد	مدینهٔ طیبه	دوشنبه ۲۵ جمادی الآخره یا ۲۴ یا ۴ همانا یا ۳ رجب سنه ۲۵۴	سر من رای	
۱۲	ابو محمد امام حسن عسکری علیه السلام	در مدینه روز پنجشنبه سنه ۲۳۱ یا	״	روز جمعه یا چهارشنبه	متصل قبر پدر	

نمبر	نام	سنہ ولادت	وطن	سنہ وفات	مدفن	تقریب
		۶- شہر ربیع الاول یا ربیع الآخر سنہ ۲۳۲ یا سنہ ۲۵۵ ہجری	〃	۸- ربیع الاول یا جمادی الاولی سنہ ۲۶۰ ہجری		
۱۳	محمد مہدی علیہ السلام	سنہ ۲۵۵	مدینۂ طیبہ	غیبوبت او نزد شیعہ بسرداب سرمن رای در سنہ ۲۶۲		
۱۴	جعفر زکی بن علی نقی بن محمد تقی					
۱۵	سید السادات علی اشقر بن جعفر زکی					
۱۶	سید عبداللہ بن علی اشقر					
۱۷	سید محمد بن سید عبداللہ				بغداد مقابر قریش	
۱۸	سید احمد بن سید محمد					
۱۹	سید محمد بن سید احمد					

نمبر	نام	سنہ ولادت	وطن	سنہ وفات	مدفن	تقریب
۲۰	سید جعفر بن سید محمد					
۲۱	سید علی موید بن سید جعفر					
۲۲	سید جلال اعظم بن سید علی موید				اُچہ	
۲۳	سید احمد کبیر بن سید جلال اعظم گلسرخ					
۲۴	سید ابو عبد اللہ جلال الدین قطب عالم بن سید احمد کبیر	شب برات سنہ [illegible]		دہم ذی الحجہ سنہ ۷۸۵ھ	〃	
۲۵	سید ناصر الدین محمود بن سید جلال الدین					
۲۶	سید حامد کبیر بن سید ناصر الدین محمود					
۲۷	سید رکن الدین ابو الفتح بن سید حامد کبیر					

نمبر	نام	سنہ ولادت	وطن	سنہ وفات	مدفن	تقریب
۲۸	سید جلال ثالث بن سید رکن الدین		قنوت	تاریخ رقبہ سنہ ۱۰۹ تجدید رقبہ سنہ ۱۲۰۹	قنوج	
۲۹	سید راجو شہید بن سید جلال ثالث				"	
۳۰	سید جلال رابع بن سید راجو				"	
۳۱	سید تاج الدین بن سید جلال رابع				"	
۳۲	سید کبیر بن سید تاج الدین				"	
۳۲	سید علی اصغر بن سید کبیر				"	
۳۳	سید لطف علی بن سید علی اصغر عرف سید اچھی				"	
۳۴	سید عزیز اللہ بن سید لطف علی				حیدرآباد	
۳۵	سید لطف اللہ بن سید عزیز اللہ				حیدرآباد	
۳۶	سید اولاد علی خان			سنہ ۱۲۱۸ تقریباً	حیدرآباد	

نمبر	نام	سنہ ولادت	وطن	سنہ وفات	مدفن	تقریب
	انور جنگ بہادر بن سید لطف اللہ					
۳۷	سید اولاد حسن بن نواب سید اولاد علی خان انور جنگ مرحوم	سنہ ۱۲ ہجری	قنوج	روز پنجشنبہ سنہ ۱۲۵۳	قنوج	
۳۸	صدیق حسن بن سید اولاد حسن مرحوم	در بریلی نوزدہم جمادی الاولی سنہ ۱۲۴۸ ہجری	″			
	سفر بھوپال					۱۳ - رجب سنہ ۱۲۷۰ھ
	ملازمت ریاست بھوپال					غرۂ رمضان سنہ ۱۲۷۰ ہجری
	نکاح اول					۲۵ شعبان سنہ ۱۲۷۷ھ
۳۹	سید نور الحسن خان ابو الخیر	روز چہار شنبہ وقت صبح صادق بست ویکم رجب سنہ ۱۲۷۸ھ				
۴۰	صفیہ بیگم	روز شنبہ وقت نیم شب ۲۷ - ربیع الاول سنہ ۱۲۸۰ھ				
۴۱	سید علی حسن خان ابو النصر	۴ - ربیع الثانی سنہ ۱۲۸۳ھ				

نمبر	نام	سنہ ولادت	وطن	سنہ وفات	مدفن	تقریب
	ختنہ سید نور الحسن خان					۲۵ - شوال سنہ ۱۲۸۳ ہجری روز یکشنبہ بعد عصر
	ختنہ سید علی حسنخان					ہشتم ذیقعدہ سنہ ۱۲۸۳ھ روز جمعہ بعد عصر
	بسم اللہ سید نور الحسن خان					۱۴ ذی حجہ سنہ ۱۲۸۳ھ روز جمعہ
	انتقال والدۂ ماجدہ غفر اللہ لہا			روز دوشنبہ وقت یکپاس شب ۲ محرم سنہ ۱۲۸۵ ہجری شد	...صاحبان در مقبرۂ باغ مدار المہام مرحوم متصل بمادر مدفون شدند	
	انتقال خواہر کلان			۲۷ ربیع الاول سنہ ۱۲۸۵ھ		
	انتقال خواہر اوسط			یکم شوال سنہ ۱۲۸۵ ہجری		
	روانگی حج بیت اللہ					۲۴ شعبان سنہ ۱۲۸۵ھ
	ختم قرآن سید نور الحسن خان					۱۵ ربیع الاول سنہ ۱۲۸۶ھ
	سیر دہ بیری خود					سوم شعبان سنہ ۱۲۸۶ھ
	بسم اللہ سید علی حسنخان					بر محل سرکار سنہ ۱۲۸۷ ہجری

نمبر	نام	سنه ولادت	وطن	سنه وفات	مدفن	تقریب
	نیابت دوم					سنه ١٢٧٦ هجری
	نکاح ثانی					سنه ١٢٨٠ هجری
	عقد صفیه بیگم					٤ ربیع الثانی سنه ١٢٩٥ روز دوشنبه بعد عصر و مولوی عبد القیوم صاحب مرحوم خطبه خوانده‌اند
	اشرف جهان بیگم بنت صفیه بیگم	٢٤ محرم سنه ١٢٩٦ هجری				
	نکاح سید نور الحسن خان و سید علی حسن خان					سنه ١٢٩٨ هجری
	سید مرتضی ابن صفیه بیگم	شنبه ١٨ ربیع الاول سنه ١٢٩٩ ه				
	زینت جهان بیگم بنت سید نور الحسن خان	٢٩ ربیع الاول سنه ١٢٩٩ هجری				
	سید مصطفی ابن صفیه بیگم	١٥ ربیع الاول سنه ١٣٠٠ ه				
	زینب جهان بیگم بنت سید علی حسن خان	١٦ ربیع الاول سنه ١٣٠٠ ه				
	سید ابو الحسن ابن سید نور الحسن خان	٢٣ شعبان سنه ١٣٠٠ ه				

خاتمهٔ طبع نتیجهٔ فکر وقاد ذهن نقاد مولوی حکیم السید اعظم حسین سندیلوی سلمه الله تعالی

یگانه جهان آفرین را سپاسی که نعمت بر نعمت افزاید میگزاریم که جانها جز بیادش نتوان آسود
و جبینها جز بجنابش نتوان فرسود و برگزیده رحمة للعالمین را درودی که هم آل و اصحابش
را در گیرد آید میفرستیم که دانش جز به بینش نمیگراید و کاری جز بکیشش نمیگشاید اما بعد
حق آگهان را مژده که حقیقت آگاهی و باریک بینان را صلای روشن نگاهی که نامهٔ نامی
و صحیفهٔ سامی موسوم **بالفرع النامی من الاصل السامی** که از حقیقت اصول و فروع
پاکیزه گوهران دودهٔ سیادت پرده کشاست و نقابت ذات عترت آیات دوازده
ائمهٔ فرخ تبار و اولاد امجاد ایشان را آیینهٔ صورت نماست بارشاد افاضت بنیاد مولف
عالی حضرت والا همت فرخنده ذات پسندیده صفات عدالت منش هدایت روش
وارث انبیا جانشین اصفیا خلافت اثاث افادت میراث نیکو سیرت روشن بصیرت
آرزوی مردان هنر فروش آبروی پاکان سعادت کوش همایون خطاب خجسته القاب
والاجاه امیر الملک جناب نواب **سید محمد صدیق حسن خان بهادر** زاد له
المجد و التفاخر که اندرین نامه موشگافانه از تحقیق انساب سخنها در میان می نهد و هر یکی را
از اسلاف خویشتن که برومند شاخهای گلستان نقوی و گرانبها گهرهای عمان مرتضوی
بوده اند نشان میدهد درین زمانهٔ سعادت زای مسرت افزای حکمرانی مملکت آرای
عالی همم معدلت پیرای کسری حشم رهنمای طریقهٔ سلطنت رانی زروشن سواد صحیفهٔ جهانبانی
بلقیس سلیمان همال نوشابهٔ سکندر مثال کشورکشای رعیت پناه دانش لوای دولت دستگاه
شوکت شعار دیانت دثار صولت آثار نصرت کردار نقابت پیوند سیادت توام جناب
نواب شاهجهان بیگم کرون آف انڈیا رئیس دلاور اعظم طبقهٔ اعلای ستارهٔ هند
و رئیسهٔ بهوپال ادامها الله بالعز والاقبال بتصحیح علامهٔ بزرگی اثر عالی نظر موشگاف

مفهومات مغز پالای معلومات حائز ملکات حمیده ابو الحسن سید ذو الفقار احمد حماه الله الاحد و دیگر فضیلت پناه حقائق آگاه ایزد شناس معارف اساس جناب محمد عبد الحق کابلی ایده الله الولی و کتابت شگرف طراز ندرت پرداز محمد عبد الرحیم لکهنوی سلمه الله القوی بادارت کاردان امانت نشان مولوی محمد بدیع الزمان اعانه المنان رونق افزای طبع ثانی گردید و آگاه دوران حقیقت طلب را مایهٔ حصول آمال و امانی

تاریخ ختم طبع اول رسالهٔ الفرع النامی من الاصل السامی از حافظ محمد خان شهیر شاگرد غالب دهلوی ملازم ریاست بهوپال سلمه الله تعالی

بگوای دل این شور و کان کیست | نمک ریز زخمت نمکدان کیست
بزخمیکه ما را بدل بسته اند | بشور چنین کم دلی خسته اند
نمک دارد آهنگ پردرد ما | برای دل زخم پرورد ما
خنی کوک فرمای ساز ما | زهی زخمهٔ تار آواز ما
طراز عجب بسته ام ناله را | که از دل به لب برد تبخاله را
عجب نغمه در نوای منست | که آوای من دلربائی منست
درون دل ما که انگشت جوش | کزان جوششی آمدم در خروش
نوائی یکتائی کیستم | خوش آهنگ آوائی کیستم
الهی نوا ساز من از کجاست | کز و دلبر عالمی صد نواست
فلاطون بیک ارغنون شاد زیست | فلاطون صد ارغنون نام کیست
مگر آنچه عالم از و پر صداست | زنیروی کلک خداوند ماست
بمعنی گشایندهٔ راه ما | فلک رتبه نواب جم جاه ما

خواز شوق ز بستان خُلقش گلی — گل دولتش را دهش بلبلی

اگر با چو من گاه دل خوش کند — نفس در خم و پیچ پرسش زند

سخن را چه شوخی و شنگی کند — بنام سخن بجسته تنگی کند

اگر بخت بو بالیان یاورست — که سید درین مملکت سرورست

بزرگست و صاحب نگین نیز هم — گرامی بدنیا بدین نیز هم

جهان را کران تا کران گشته ام — بهر گوشه و طرف بگذشته ام

ندیدم چو او نامور دیگرے — نه اقبال مندی نه دانشورے

چه گویم چه جادو عیان میکند — بهر جا که معنی بیان میکند

به میخانهٔ فضل و دانشوری — خم آسمانش کند ساغرے

سخن گفتگویش فزاید بهوش — اگر دم زهر حضرت میفروش

اگر رخصت می کشیدن دهد — شرابش دماغ رسیدن دهد

چراغ سخن تا برافروخته ست — دلم را به پروانگی سوخته ست

اگر مدح عطر سخن گل کند — بشاخ سخن یاسمن اشگفه

جهان وجد کرد از بم و زیر او — ز سنت نغمهاے مزامیر او

نویدی به بلبل بگوید ز باغ — به پروانگان میرساند چراغ

معانی بکرش نماید جمال — بود بسکه مشعل فروز خیال

عجب بحر دیده طرفه دانشوریست — کش از دانشش هر نمط دفتریست

نوشتست در علم دین صد کتاب — سر آسمان هدی آفتاب

اگر از خرد نامهای اسیر — نویسد کتابے در آرد شهیر

ولی بسکه شوقش فزایش کند — بدیگر نمطها گرایش کند

ز تفسیر قرآن چو فارغ نشست — چه زیبا نسب نامه نقش بست

چه نیروی کلک ست گر بنگری / که نیور در آمد به گلشن گری
معانی بظلمات لفظ از صفات / نسب میرساند آب حیات
نظیر درخشانیش مطلب ست / که گر روز را بسته هر شب ست
خود از کیست این معنی نکته بیز / که هر لفظ او آمده نغمه خیز
نشاءمند ساقی گر بیای کیست / که هر حرف میخانهٔ بیخودیست
عجب طرفگی وقف تضمین اوست / شگرفی ببین مضامین اوست
هزار آفرین مر چنین خامه را / که زین گونه بنوشت این نامه را
در او از بزرگان اهل هنر / نسب برد خود را به خیر البشر
چو از سیدی هست کادم ازوست / کسی کین نسب را دو عالم ازوست
کسی را که چشم ست بینای او / زهی بخت چشم تماشای او
چه خوش مصرع سال تاریخ هست / سیاق نسب نامه نقش بست
۱۲۹۱ ه

ایضا تاریخ طبع اول از مولوی حافظ محمد نور الله نور مرحوم و مغفور

ندانم که دل در تمنای کیست / درین قطره شوری ز دریای کیست
گهر گرچه در قعر عمان بود / ولی قرة العین نیسان بود
بود گرچه یاقوت در خاره سنگ / ز خورشید دارد برخ آب و رنگ
ز پرگندگی انتشر اجزا شود / کنی قطره گر جمع دریا شود
عیانست انوار ذات از صفات / صفتهاست زائینه داران ذات
مرا هم که در جلوه تابی بود / مرا این نورم از آفتابی بود
بآن آفتابم مقابل ببین / بیا جلوهٔ ماه کامل ببین
چه غم اینکه دورم ز قرب و حضور / رسد فیض خورشید نزدیک و دور

سخاوت ز اوصاف او آیتی	شجاعت ز افواج او رایتی
بود علم و فضلش بعالم علم	چه حاجت بتشریح لوح و قلم
گر از دفتر عقل راند مثل	ارسطو کشد جزو خود در بغل
فلاطون زند پیش او حرف چون	مگر آنکه بر هم زند ارغنون
ز نامش بود راستی آشکار	ز احکام او کار عدل استوار
صدیق صحابه و صدیق نام	بخلق حسن مشتهر در انام
بصدق و صفا خاطر آیینه اش	بعلم و هنر سینه گنجینه اش
دلش در صفا صبح صادق بود	رخ او ز خورشید فائق بود
بعلم و عمل سید هر داد دین	از و استوار است بنیاد دین
شمال و صبا خاکروب درش	بود انس و جن هر دو فرمان برش
از و آمده آب در جوی عدل	از و فربهی دیده پهلوی عدل
بود جای اهل بصر درگهش	کنند ناز بر سرمه خاک رهش
جهان کرده خوش ایمن از عدل خویش	که پهلوی گرگ ست بالین میش
جهانی از و آمده شادکام	خدا داردش بر سریر نظام
همایون بود بخت بهوپالیان	که نواب ما آمده حکمران
خهی بدر کامل باوج جمال	زهی مسند آرای جاه و جلال
بوقت تکلم سحاب شگرف	بوقت خموشی محیطی ست ژرف
بوصفش چو روشن بیان نور شد	قلم در کفش شعلهٔ طور شد
بمهر سیادت سجل نامه اش	بر آیات نصرت علم خامه اش
نسب نامهٔ خود که تحریر کرد	بسا نقش ارزنده تصویر کرد
جهانی شده زنده بعد از ممات	مگر کلک او داده آب حیات

بدان گونه هر نقش زیبا کشید
که گوئی بهر پیکری جان دمید

بیک جود آمد همه در وجود
برآید ز یک چشمه بسیار رود

پدر نامور از پسر آمده ❊
شجر مایه دار از ثمر آمده

پس از صبح صادق زند مهر سر
زود چون شگوفه برآید ثمر

تو گوئی ابجد خواهش خواسته
یکی گوهرین سلک آراسته

خود آن سلک اذر یکدانه است
دران دودمان شمع کاشانه است

بسالش چنین رانده ام خامه را
که احسن نوشت او نسب نامه را

بدفتر نوشتند اهل قلم
نسب نامهٔ زبده گشته رقم
١٢٩١ھ

ولیکن ملک نیز از عرش خواند
بکرسی اقبال نقشی نشاند
١٢٩١ھ

تاریخ دیگر این رساله از منشی احمد علی صاحب متخلص باحمد

بحمد و تسبیح و سجده دادن
دگر نیرزد بجز خدائی

پس از درودی بجان احمد
اگر بگویم ترا ثنائی

بنص قاطع شدست واجب
بآل احمد هم اولائی

ترا بدانم ترا بخوانم ❊
ترا ستایم بهر سرائی

حدیث رانم من از تو هر دم
که از تو دارم بسی هوائی

چو کار افتد بجان نشاندن
کنم نه صرفه بآن فدائی

اگر جهانی کسی بیارد
کنم بموئی ز تو بهائی

ترا چو بینم دلم گشاید ❊
نه از شمالی نه از صبائی

تصنیف سعی عزیز وضعی
فرشته روئی خجسته رائی

ز آل احمد ز نسل حیدر
ملک حقیقت بشر نمائی

خداپرستی خداشناسی ‌ نه خویشتن بینی نه خودستائی
چو شب جهان را لباس بخشی ‌ چو صبح نور دو جهان گشائی
بشهر اندر چو دل بسینه ‌ بزورق اندر چو ناخدائی
امام سنت بصد کرامت ‌ جهان امیری و مقتدائی
بصد شهامت گه عدالت ‌ بقصر کسری قدم گشائی
همه وفا و همه مروت ‌ همه صداقت همه صفائی
سپید پوشی و جامه زیبی ‌ جهان فریبی و دلربائی
بمستمندان بسی توجه ‌ بدردمندان همه دوائی
بفرق دولت یکی کلاهی ‌ بدوش عفت یکی ردائی
بحسن تدبیر رخنه بندی ‌ زکار بسته گره گشائی
هر آنچه گوید از آنچه آرد ‌ بسی مناسب بسی بجائی
ستم ظریفی و بذله سنجی ‌ لطیفه گوئی سخن سرائی
کف سخن را نگار بندی ‌ ز زلف معنی گره گشائی
ز فیض باری نصیبه یابی ‌ عفیف و صدیق و پارسائی
ز فضل و دانش بسر عمامه ‌ ز خلق نیکو بتن قبائی
بپای مردی فلک نوردی ‌ بزور بازو جهان گشائی
بدهر پهن ست نام نامی ‌ یکی حکایت بهر سرائی
امیر ملکی و والاجاهی ‌ چو از تو نازد بود بجائی
به آستان تو مجلس آرایت ‌ فلک بتعظیم جبهه سائی
ریاست تو زهی سعادت ‌ سیاست تو ستم زدائی
بدهر اندر تو دیر باشی ‌ ز حق اجابت ز من دعائی

اگر نگویم دعاے دولت   دگر چه آید ز من گدائے
چنانکه داری درین جهانی   دران جهان هم رهی بجائے
سخن نه یوسف رود که از تو   یکی ست والله ماجرائے
تو نیز احمد مقام دانی   بهر چه باشی سخن سرائے
دری زبانی وره بدیهی   ترا رساند سخن بجائے
سخن بجائے تو دیر پاید   تو خود نباشی درین سرائے
خدای بنواخت این جوانرا   بلطف خویشش باین عطائے
که هر چه اندر دلش بیاید   فتاده باید به پیش پائے
سخن که کرد ست از نیاکان   نکو نوشت ست ماجرائے
یکان یکان را به حسب حالش   بیان دلچسپ و دلکشائے
خدای بستود این کسانرا   بمصحف اندر بجای جائے
عجب کسانند حال ایشان   کسے نداند مگر خدائے
بنام ایشان بجان تصدق   بپای ایشان سرم فدائے
مرا که کارے دگر نماندست   درین جهانی و آن سرائے
ز نسل حیدر بجان محبت   ز آل احمد بدل ولائے
از انچه گفتم بجاے گفتم   هر انچه گویم بود بجائے
چو این صحیفه تمام خواندم   ز ابتدائے بانتهائے
بسال تاریخ فکر کردم   بگوش من زد چنین ندائے
چه نسل باقی و اصل ثابت   اگر بگوئی بود بجائے

۱۲۹۱ ھ

نام تاریخی این رساله از حافظ سید محمد سورتی مهتمم وظائف ریاست بهوپال

شجرة السعادة لفروع انساب السیادة

۱۲۹۰ھ

تاریخ ختم تالیف این ساله از عبدالعزیز اعجاز مصراع ❊

چه نسب نامهٔ صدیق حسن خان صاحب

۱۲۹۰ھ

تاریخ طبع ثانی این ساله از مولوی حکیم حافظ سید اعظم حسین صاحب سندیلوی سلمه

جم مرتبه صدیق حسن خان بهادر	سر دفتر اعلام بعلم و ادب آمد
بر دوست گهر پاش ز نیسان نوالست	بر خصم شرر ریز ز برق غضب آمد
در موسم [illegible] ش هوس اهل تمنا	باغی ست که نخلش همه شیرین رطب آمد
مقبول خداوند که هر صبح دعایش	بر خلق بفتوای قضا مستحب آمد
خویش بخطا بخشی اشرار قلمرو	ظل کرم احمدی و حلم رب آمد
سائل که بدریوزه رخ آرد بدر او	دانم لب سر آب بقا تشنه لب آمد
بنشست بدورش به نگهبانی کالا	گر دزد به بنگاه کسی نیمشب آمد
از عاقبت کار حسودش چه توان گفت	چندان ز حسد سوخت که خود بولهب آمد
جنس هنر از تربیتش نرخ گران یافت	قلب سخن امروز بقیمت ذهب آمد
در جمع جلوریز که تا زد برکابش	خورشید یکی فارس زرین سلب آمد
زو تصفیهٔ قلب توان یاد گرفتن	آیینه گری شیوهٔ اهل حلب آمد
در بزم وی از میکدهٔ راه حقیقت	لبریز دو صد ساغر بنت العنب آمد
طبعش چو بهاری که ز ماند گل و ریحان	احیای ره و رسم کرم را سبب آمد
افشاند بر اندوخته اهل حشم دست	از علم نبی جمله وراثت طلب آمد
دریاب حمایت که غضنفر بحریمش	لرزنده تر از پیکر اصحاب تب آمد

لبیک زن امروز بطوف حرم او 　 صد قافله در هند ز ملک عرب آمد

پرداخت گرانمایه نسب نامهٔ خود را 　 کز دفتر تحقیق همه منتخب آمد

بنگر همه سادات درین نامه که هر یک 　 روشن دل و نام آور و فرخ لقب آمد

از حضرت این قوم بهر قرن جهان را 　 فرخندگی علم و عمل مکتسب آمد

آن اصل برومند که فرعش بنکوئی 　 آوازهٔ نام آوری عجم و اب آمد

چون از پی سالش سر دانش بگرفتم 　 فرخنده نسـ … والانسب آمد

۱۳۰۱ھ

طالع الاسعاد

تهنئة بعيد النحر السعيد

لاعتاب معالى الملك الجليل السيد السند النبيل ذى البذل العطـ…
والشان الكريم محمود المناقب وممدوح المآثر السيد محمد صديق حسن خان
بهادر نواب مملكة بوفال العليه حفظه رب السهديه

يالوذي بالنوى هيل اصطباري 　 في هوى من سلبت مني قراري

غادة من ثغرها سكرى 　 لا باقداح الحميا والعقار

شمس حسن بهواها 　 علقت شمس النهار

دور

بلحاظ كنبال اسرتني 　 وبورد الخد منها قد سمتني

هجرت ظلمًا ولسرادو 　 ما الذي اوجب حتى هجرتني

وَرَمت قلبي المعنّى 　 من لظى الهجر بنار

دور

حجبت عن مقلتي طيب الرقاد 　 وشجوني كل يوم بازدياد

من عذيري والهوى العذري	حكمه ياتي على غير المراد
منه ان رمت فرارا	لايجاريني اختياري

دور

مصر قلبي حين شام النهد تاها	وفؤادي احرقته وجنتاها
هتكت في حبها ستري	لاتسل عن شرح حالي في هواها
غادة قد لذ لي في	حبها خلع العذار

دور

لا ارى لي بالهوى مما اعاني	مخلصا ينجي سوى رفع التهاني
لعلا صديق ذا العصر	حسن الافعال محبوب الزمان
كل من اثنى عليه	حل في اعلا منار

دور

المليك المجتبى مولى الرشاد	والامام الاعظم السامي العماد
بهجة العلياء والفخر	منه بو فال سمت ذات العماد
بكمال وجمال	واحترام واعتبار

دور

مورد الفضل الذي طاب ورودا	وحبا راجيه احسانا وجودا
فهو عين الحمد والشكر	وبه قد زين الله الوجودا
وكساه بطراز	من كمال ووقار

دور

واحد الاحاد ذو الشان الخطير	وهو غوث وملاذ المستجير
كم رأى راجيه من يسر	بندى كفيه مع حل العسير

فهو مولى بالمعالي   لا يباريه مباري

دور

قد حكت الفاظه در النضيدا   حسنت للغيد في الجيد عقودا

بالدراري حسنها يزري   يجعل الاحرار معناها عبيدا

وباسلاك المعاني   نظمت شهب الدراري

دور

ان هذا الفرع من اصل تسامى   في الملا جاها وقدرا واحتراما

زاد فيه سعادة الدهر   شرفا ابن هو وحسنا وانتظاما

بختام الرسل طه ب   ن معدٍ ونزار

دور

لابن بنت المصطفى صح انتماه   الحسين المرتضى السامي علاه

نسب كالانجم الزهر   تزدهي الاكوان في مجد اسناه

وعليه خير نور +   مخجل شمس النهار

دور

فادمه رب في عزٍ مؤيد   واتله السعد والتوفيق سرمد

مع انجال له غر   انجم كل بدر الملك فرقد

وسناهم بالتجلي   في جميع الكون ساري

دور

واحفظن واليه الملك الجليل   شاهجهان بيگم حمى المجد الاثيل

وانلها اطول العمر   وادم في ظل علياها الظليل

ملكها يزهو ويسمو   بنماء وازدهار

دور

يا مليك العصر يابيت القصيد … جئت اهديك الهنا في خير عيد

فافخر الاعدا ابدا وزد … فيه واسلم بصفا عيش رغيد

ما شدا طير التهاني … في رياض الجلنار

دور

دامت الاوقات تسعى بالتهاني … لعلا ناديك يا سامي المكان

وخليل جاء بالشكر … لك يدعو بالبقا طول الزمان

نال في مدح علاكم … ارخوا ابهى افتخار

١٣٠٠هـ … ١٨ ١٢٨٢

العبد الداعي خليل البربير البيروتي

